

Montreālas Latviešu
Biedrības
ZIŅOTĀJS

ISSN 0227 - 2423

1993. GADA OKTOBRIS

MONTREALA, KVEBEKĀ

45. GADA GĀJUMS

Nr. 10. (535.)

RELIGIJAS FILOZOFIJA

Prof. Dr. Staņislavs Ladusāns SI

(2. turpinājums)

4. 1. 2. Vai kustība pasaulē pauž reliģisko reliģāciju Marksa dialektikai?

Ir divi iemesli, kas mums liek metafiziski skaidrot kustību pasaulē.

Pirmkārt, jāuzsver, ka no pozitīvā viedokļa šim pētījumam ir liela saistība ar iepriekšējo. Kaut arī šī pētījuma pamatā ir cits fakts, un, proti, nevis kārtība, bet kustība jeb mainība pasaulē, tomēr gala rezultātā tas tāpat kā iepriekšējais pētījums izskaidro metafizisko atziņu par Dievu Radītāju. Mūsu tik nereliģiozajos laikos atziņai par Dievu Radītāju jābūt, pirmām kārtām, **solidi, dziļi un pārliecinoši pamatotai**, lai izpratne par dabisko reliģiju kā filozofisko saistību ar Dievu gūtu sistemātisku skaidrību un konsistenci.

Otrkārt, jāņem vērā, ka marksisti materialistiskajā dialektikā atzīst kustību kā faktu, bet, to skaidrodami, izplata ateistisko sofismu, t. i., nepareizu un aplamu, maldināšanai paredzētu slēdzienu, kas noliedz Dieva realitāti. Ievērojot šādu negatīvu propagandu, šī pētījuma nolūks ir pareizi un patiesi izskaidrot kustību universā, kuŗa, metafiziski apgaismota, atklāj Dievu kā bezgalīgo Pilnību, kas līdzīgi kā saule, no kuŗas nāk gaismas stari, efektīvi izstaro pilnību pasaulē.

Risinot izvirzīto problēmu, vispirms, jāpaujā, ko nozīmē kustība? Šajā pētījumā to saprotam ka reālu mainību, reālu transformāciju (tāpat to saprot arī marksisti). Tā saprasta, kustība nozīmē katru pārveidošanos, tapšanu, progresu cilvēkā un ārpus tā, mikrokosmā un makrokosmā. Šādā nozīmē saprasta, kustība ietver:

1 - lokālo jeb vietas maiņu; 2 - kvantitatīvo pieaugumu un samazināšanos; 3 - kādības jeb kvalitātes pacēlumu un atslābumu; 4 - pārmaiņas atomu un astronomiskajā pasaulē; 5 - dzīvo būtnu veģetatīvās norises; 6 - jutekliskās parādības, kā piem., redzes, dzirdes aktus utt.; 7 - prāta un gribas aktus; 8 - substanciālās pārmaiņas būtnēs, tām sākot un beidzot eksistēt - rodoties un sairstot; 9 - vēl cita veida mainību.

Ja analizējam kustību, t. i., reālo mainību visās tās izpausmēs, jāsaprot, ka tā nozīmē kādas pilnības sasniegšanu jeb pāreju no viena stāvokļa uz citu. Filozofiski to labi izsaka latīniskā definīcija: "Transitus de potentia ad actum" (pāreja no potencialitātes uz aktualitāti): *transitus* - pāreja; *de potentia* - no potencialitātes, t. i., no spēt, varēt būt; *ad actum* - uz kādu pilnību, t. i., uz kādu aktualitāti, iegūstot jaunu eksistences veidu. **Piemēri. Auksts ūdens var tikt sasildīts:** *potentia* - "var tikt"; *transitus* - pārejas stāvoklis, t. i., sildīšanas process; iegūtais ūdens silts - aktualitāte. **Prāts var apziņīgi nonākt pie atziņas par dvēseles garīgumu:** prāts var nonākt - potencialitāte; seko attiecīgu prātojumu virkne, kas nozīmē pārejas procesus; evidentā minētā atziņa ir iegūtā prāta pilnība jeb aktualitāte. **Cits piemērs - ābele var nest augļus:** "var nest" - potencialitāte; ziedēšana utt. - pārejas process, visbeidzot rodas augļi - āboli, t. i., aktualitāte metafiziskajā izpratnē.

Tātad šeit tiek runāts par parādību, kuŗu latviešu valodā apzīmē ar vārdiem *tapšana, kļūšana, izcelšanās, rašanās*. Šie lietvārdi ir atvasināti no attiecīgajiem darbības vārdiem *tapt, kļūt, izcelties, rasties*. Latīņu valodā kustība tiek saukta par *motus, fieri*.

Tādējādi mēs jau esam pietiekoši sagatavoti, lai šajā pētījumā vairāk iedziļinātos reālistiskās metafizikas atziņās, kas māca, ka katra būtne, kuŗa mainās, iekšēji sastāv no aktualitātes un potencialitātes: "Intrinsece constat ex actu et potentia". Būtne, kas veidojas mainības procesā, nav būtne, kas rodas no nekā, jo tas nozīmē radišanu. Būtne, kas top, nav arī pilnīgi aktualizēta būtne. Būtne, kas mainās, ir daļēji aktualizēta, daļēji neaktivizēta būtne. Tāpēc ir aktualizējama jeb aktivizējama, proti, tā ir būtne, kuŗai piemīt spēja iegūt jaunu iekšēju determināciju jeb noteiktību. Tātad aktualitāte un potencialitāte veido reālās mainības būtību, kas tieši tāpēc īstenojas katrā pārmaiņā. Tas attiecas arī uz substanciālajām pārmaiņām, būtnēm sākot un beidzot eksistēt, rodoties un sairstot. Tāpēc jāsecina, ka mainīgā būtne

īstēnībā sastāv no būtības kā potencialitātes un no esmes jeb eksistences kā substanciālās aktualitātes.

Tāpēc ir maldīga grieķu filozofa Parmenides tēze, ka kustība (maiņa) ir pretrunīga, ka tā nav iespējama un ka tā ir ilūzija.

Šis filozofs mācīja: ja būtne rodas, tā rodas vai nu no kādas citas būtnes vai arī no nekā. Taču būtne nevar rasties no citas būtnes, jo būtne ir, un tas, kas jau ir (proti, būtne), nevar tapt. Būtne nevar rasties arī no nekā, jo no nekā nekas nerodas. Tā prātojot, Parmenides un tie, kas viņam seko, secina, ka tapšana nav iespējama.

Raugoties uz šo tēzi reālistiski, ir jāniedz sekojoša atbilde. Tas, kas top, tiešām nerodas un nevar rasties no nekā.. Izcelsme no absolūtā "nekā" ir radišana. Bet tas, kas top, rodas no būtnes, kuŗa zināmā mērā vēl ir aktualizējama, proti, sastāv no aktualitātes un potencialitātes. Šāda būtne ietver sevī potencialitāti saņemot kādu aktualitāti (piemēram, auksts ūdens ietver sevī potencialitāti sasilt, kļūt par karstu). Ja par mainīgu būtni var apgalvot, ka tā ir un tajā pašā laikā tās nav, tad jāsaprot, ka tā ir tā, tikai raugoties no dažādiem viedokļiem. Piemēram, mērenas temperatūras ūdens ir un vienlaicīgi nav, jo tas nav ne auksts, ne karsts; pateicoties savai iekšējai determinabilitātei jeb nosakāmībai, tas satur sevī potencialitāti kļūt vai nu par aukstu vai arī par karstu. Tāpēc būtnes mainība nav pretrunīga. **Princips, kas izslēdz pretrunas iespējamību prātā un realitātē**, apgalvo, ka būtne nevar būt un nebūt vienlaicīgi, raugoties no viena un tā paša viedokļa. Auksts ūdens reizē ir un nav: tas ir auksts un, no cita viedokļa raugoties, nav - proti, tas vēl nav karsts. Lūk, tā jāsaprot mainīgās būtnes mainība! Tomēr jāievēro, ka potencialitāte nav tīrs noliegums, bet gan iekšēja spēja pieņemt kādu noteiktību jeb determināciju - aktualitāti, uz kuŗu būtne jau zināmā mērā tiek virzīta, t. i., ar kuŗu šī būtne ir iekšēji saskaņota. Ja ūdens var būt auksts, remdens vai karsts, tad uz dvēseli, garīgo būtni, to nevaram attiecināt, t. i., tā nevar būt auksta, remdena vai karsta.

Ņemot vērā isi raksturoto iekšējās mainības metafiziku, kā maldīga ir jāatmet arī Hēgeļa tēze, kuŗa apgalvo, ka mainība ir pretrunīga un ka tieši tāpēc tā ir reāla, t. i., jau pati realitāte ir sevi būtiski pretrunīga. Tāpat kā maldīga ir jāatmet arī maksistiskā materialistiskā dialektika, kas, būdama atkarīga no Hēgeļa filozofijas, māca, ka būtnes sevi ietver iekšējo konfliktu, ciņu, kuŗa rodas, pretrunīgajiem elementiem nostājoties dināmiskā opozīcijā. Taču šeit nav jāsaprot pretrunīgā vai pretejā opozīcija, bet gan saskaņīgas attiecības. Mainīgo būtni dināmizē dabiskā kārtība un teoloģija, saskaņā ar kuŗu potencialitāte ir pakārtota aktualitātei kā mērķis: "Potentia est propter actum".

Atmetot abus minētos galējos uzskatus kā maldīgus, atkārtoti jāuzsver, ka nenoliedzami eksistē būtnes, kuŗas iekšēji mainās, un ka ir patiesa šeit pieminētā iekšējās mainības metafizika, kas māca, ka mainīgā būtne sastāv no aktualitātes un potencialitātes.

Tātad katra mainīga būtne ir iekšēji salikta. Kāpēc? Tāpēc, ka ir pretrunīgi pieļaut, ka viena un tā pati būtne vienā un tajā pašā stāvoklī varētu būt tāda un vienlaicīgi arī citāda. Piemēram, ir skaidrs, ka ūdens vienlaicīgi nevar būt tāds, t. i. auksts, un citādāks, t. i. nevis auksts, bet silts. Taču mainīgā būtne, ja tā nebūtu iekšēji salikta, varētu būt tāda ("auksts ūdens") un citādāka ("silts ūdens") vienlaicīgi. Tātad jāsecina, ka mainīgā būtne ir iekšēji salikta. Šis iekšējais salikums veido katras maiņas būtību un tāpēc tam nepieciešami jāatrodas visās maiņās. Turpinot metafiziskās atziņas skaidrojumu, tas tūlīt jāpapildina ar apgalvojumu, ka katra mainīga būtne ir salikta no aktualitātes un potencialitātes. Pirmkārt - no aktualitātes, jo mainīgā būtne ir kaut kas, kas eksistē un kas pašreizējā brīdī ir citādāka nekā tā bija iepriekš (piemēram, tagad ūdens ir silts, bet agrāk bija auksts). Tātad mainīgā būtne ir noteikti saistīta ar kādu aktualitāti. Otrkārt, mainīgo būtni veido arī potencialitāte, jo nekas nemainās, būdams tikai aktualitāte, bet mainās ietverot sevī zināmu iespēju saņemot jaunu determināciju jeb noteiktību. Savukārt, iespēja saņemt jaunu determināciju jeb potencialitāte. Tātad būtne, kas var mainīties, satur sevī arī potencialitāti. Tāpēc ir jāsecina, ka mainīgo būtni iekšēji rada aktualitāte un potencialitāte.

Tādējādi mēs esam pietiekoši sagatavoti, lai pētījuma turpinājumā jau varētu kompetenti attīstīt attiecīgo metafizisko

plērādījumam un nonākt pie pamatotiem gala secinājumiem, **solidi, no jauna apgaismojot reliģiozo reliģijā ar Dievu Radītāju**, proti, filozofiski pārliecināties, ka ir Dievs kā kustības Pirmsācējs universā, visaktīvākā Būtne, kurai nepieņem nekāda potencialitāte, bet kas pati ir vistīrākā aktualitāte visos virzienos un līmeņos (latīniski *Primus Motor Immobilis* jeb *Actus Purus*). Šī metafiziskā atziņa ir diametrāli pretēja ateistiskajai Marksa dialektikai, kas, izejot no tā paša pasaulē notiekošās kustības fakta, savā dogmatismā aplami mēģina noliegt pirmo nekustināmo jeb vispilnīgāko kustības Sācēju, vispilnīgāko aktualitāti, kurai nepieņem nekāda potencialitāte. **To bija atklājis jau Aristotelis**, kaut gan viņš vadījās tikai no teleoloģijas jeb pasaulē pastāvošās mērķtiecības, ignorēdams Dievu kā universa pirmatnējo lemeslu-cēloni, par ko pamatīgi un skaidri runā sv. Akvīnas Toms pirmajā no saviem pieciem prāta "ceļiem" uz Dievu (S. Theol. I, 2, 3).

Kāds ir šī metafiziskā secinājuma izejas punkts? Nevis kārtība pasaulē, kā iepriekšējā meklējumā, bet gan **kustība pasaulē**, saprotot kustību šī vārda visplašākajā nozīmē kā **kuŗu katru reālu mainību; reālu transformāciju, pārveidošanos, tapšanu. Ir acīmredzams fakts, ka makrokosmā un mikrokosmā eksistē lietas, kas mainās, iegūstot zināmu pilnību, t. i., pārejot no potencialitātes uz aktualitāti. Pētījuma sākumā tika pieminēti dažādi kustības jeb maiņas veidi, kuŗus mums nenoliedzami atklāj iekšējā un ārējā pieredze.**

Kādas tad ir uzsāktā metafiziskā pierādījuma risināšanas fāzes?

Vispirms, tajā tiek filozofiski izskaidrots, **ka katru būtni, kas reāli kustas jeb mainās šī vārda visplašākajā nozīmē (latīniski - *mobile*), efektīvi kustina kaut kas cits - kāda cita būtne (latīniski - *motor*).**

Tiri tehniski to izsaka sekojošā metafiziskā atziņa: **"Quidquid movetur ab alio movetur"** (Kas kustas, to kustina cits). Šī atziņa ir aristoteliski formulēts **kauzalitātes princips**. Ja ar šo formulējumu Aristotelis saprot kustību **tikai mērķveidīgi**, pateicoties mīlestības pievilcībai to laiku astronomijas kontekstā, tad, **paplašinot viņa tēzi**, minētajai atziņai var piešķirt **arī efektīvu nozīmi**. Tādējādi, tiešām, teicami formulējam **kauzalitātes principu**, kas nosaka, ka **kontingentai būtnēi ir efektīvais iemesls** (latīniski *Contingens habet causam efficientem*).

Rodas **jautājums**, kāda tad ir minētā aristoteliskā principa **nozīme**, to saprotot paplašinātā veidā - kā efektīvās kauzalitātes likumu?

Īsi izprotot šo principu, jāatzīst, ka **tā nozīme nav negatīva, izslēdzošā**, jo prātojumā **nenoliedzam**, ka būtne, kas kustas (*mobile*), **var kustināt pati sevi**, t. i., būt aktīva, kā tas notiek ar **dzīvām būtnēm**, kuŗas raksturo **iekšējā darbošanās** (latīniski - *operatio immanens*). Minētā principa nozīme ir **apgalvojoša**: mēs **apgalvojam**, ka būtne, kas kustas (mainās), **sasniedzot kādu pilnību (aktualitāti), savā mainībā ir nepieciešami atkarīga no citas būtnes**. Tas ir, būtne, kas kustas jeb mainās, **nevar būt pati sev pietiekoša, būdama neatkarīga no citas būtnes, kas izskaidro tās kustību, iespaidojot to, lai tā šajā transformācijas procesā gūtu kādu pilnību. Ja dzīvās būtnes spēj pašas sevi kustināt, tās iepriekš iekustina citas būtnes, bet šīs būtnes, savukārt, vēl citas utt., kā to rāda pieredze. Dzīvās būtnes dinamizē to iekšējais dzīvības princips, kas regulē organisko funkciju saskaņā, mērķveidību: pateicoties dzīvības principam, visas funkcijas tiek pakārtotas organisma labumam kā mērķim. Bet dzīvības principu kustina dažādi ārējie faktori, piemēram, barība, klimats u. c.**

Tātad to, kas kustas, neizslēdzot arī dzīvās būtnes, kustina cits, ārējs kustinātājs: "Quidquid movetur ab alio movetur" - tāda ir šī principa nozīme.

Šī principa **vērtība ir absolūta**, un tā izpaužas sekojoši. Ikvienā kustības (maiņas) procesā ir jāizšķir **trīs elementi: būtne, kas mainās, izejas punkts un gala punkts**, uz kuŗu būtne tiecas, lai to iegūtu. Nekas **nevar piešķirt sev to, kā tam nav** - "Nemo dat quod non Habet". Tātad **mainīgā būtnē nevar vienlaicīgi sevi neietvert un ietvert to pašu pilnību (aktualitāti); tā nevar vienlaicīgi, no tā paša viedokļa būt kustināma (latīniski *mobile*) un kustinoša (latīniski *motor*); tā nevar vienlaicīgi, no tā paša viedokļa būt potenciāla (in potentia) un aktuāla (in actu). Šī pretruna izbeidzas un var**

izbeigties tikai tad, ja **kustināmā būtne pāriet no potenciālā stāvokļa aktuālajā, pateicoties tādas būtnes efektīvajai ietekmei, kas sevi aktuāli (in actu) satur attiecīgo pilnību**. Citiem vārdiem sakot, būtne, kas kustas, tiecas iemantot pilnību, kuŗa tai nepieņem. Ja būtne kustinātu pati sevi, tā pati sev piešķirtu šo pilnību. Taču nekā nespēj dot sev to, kā tam nav; tātad būtni, kas kustas, kustina kāda cita būtne: "Quidquid movetur ab alio movetur."

Tātad no teiktā evidentī izriet pirmais secinājums: **pasaulē eksistē būtnes (*mobilia*), kas tiek kustinātas, pateicoties citas būtnes (*motor*) efektīvajai ietekmei.**

Šī cita būtne (*motor*), kas pasaulē kustina lietas, pati tiek vai netiek kustināta. Šajā argumentācijā ir **pretrunīgā opozīcija**: šī būtne ir kustināta vai nekustināta, un **tas izslēdz iespēju iesaistīt kādu trešo elementu.**

Ja minētā būtne, kas pasaulē kustina citas būtnes, ir kustināta, tad tā ierindojas to būtnu virknē, kuŗa katra būtne kustina kādu citu būtni, ja to kustina augstākstāvošs kustinātājs, **no kuŗa tā saņem attiecīgu pilnības aktu. Taču tā kā kustība jeb maiņa pasaulē eksistē reāli, nevar piejaut, ka minētā virkne būtu bezgalīga, jo tad šī maiņa reāli neeksistētu. Kāpēc? Tādā bezgalīgā virknē nevarētu atrast kustības - dāvātās pilnības avotu, t. i., pilnīgi sev pietiekošu iemeslu-cēloni, kas ļautu sasniegt pilnības aktu. Piemēram, kustība nemaz nebūtu iespējama, ja bezgalīgi pagaŗinātu **vagonu virkni**, kuŗa katrs no tiem tiktu sakustināts, bet **nebūtu lokomotīves**, kas ar savu spēku kustību padarītu iespējamu. Cits piemērs. Virknē, kas sastāvētu vienīgi no **bezgalīgi atkārtotām nullēm, nebūtu iespējams atrast kādu pozitīvu vienību**, tāpat kā bezgalīgā mirušo virknē - **atrast dzīvību...****

Tātad vēlreiz jāuzsver, ka būtnes, kas pilnības sasniešanas procesā kustinātu jeb efektīvi ietekmētu citas būtnes, ja tās pašas tiktu kustinātas, **veidotu nekad nebeidzamu virkni**; tādējādi tās vienmēr atliktu jeb kavētu kustības jeb efektīvās ietekmes izskaidrošanu, bet **nekad šo izskaidrojumu nedotu un nevarētu dot**, tāpat kā, piemēram, arvien atliktā parāda nomaksāšana nekad šo parādu nelikvidēs... Tāpēc nepieciešams pārtraukt šādu virkni un apstāties **apgalvot**, ka, reāli eksistējot kustībai jeb pārmaiņai, virknes galā **atrodas transcendentā kustības Aizsācējs, kuŗš pilnības iegūšanas procesā efektīvi ietekmē visas būtnes, kas kustas un tiek kustinātas, bet pats netiek efektīvi ietekmēts**, t. i., no tā transcendentā veidā **nāk jebkuŗa pilnība, arī visu pilnību pilnība - esme, jo šāds kustības Pirmsācējs neatrodas potenciālā stāvoklī (in potentia) attiecībā pret kādu citu pilnību jeb aktualitāti.**

Ja kāds gribētu noliegt, ka eksistē minētā virkne - virkne, kuŗa katrs zemākstāvošs kustinātājs saņem efektīvu augstākstāvoša kustinātāja un līdz ar to arī **pirmā nekustināmā kustības Aizsācēja ietekmi**, kuŗš neļauj bezgalīgi turpināt tādu virkni un nepieciešami atrodas šīs pārtrauktās virknes sākumā, t. i., ja kāds negribētu atzīt **aktuālo efektīvās kauzalitātes pakārtošanos vienīgajā virknē** un tās vietā izvīrītu hipotēzi, saskaņā ar kuŗu **kustināmās un kustinošās būtnes seko viena otrai laikā un telpā neatkarīgi viena no otras bezgalīgā turpinājumā**, tad tāda hipotēze nekādā ziņā neļautu **atmest pirmo nekustināmo kustības Aizsācēju**. Kāpēc? Tāpēc, ka šādā nepabeigtā virknē **visas būtnes, kuŗas kustas un tiek kustinātas, tikai pavairotu nepieciešamību izskaidrot kustību pašā virknē**, kas, pastāvīgi augoša, var tikt apstādināta, nepieciešami pieļaujot, ka nevis pašā virknē, bet ārpus tās ir pirmais nekustināmais kustības Aizsācējs.

Tātad no teiktā izriet **otrs secinājums**: katru būtni, kas mainās, tiecoties iegūt pilnību caur otras būtnes efektīvo ietekmi, galu galā neatkarīgi no jebkādam hipotēzēm efektīvi kustina pirmais nekustināmais kustības Aizsācējs (*primus Motor immobilis*), kas nav inerts jeb pasīvs, bet ir vispilnīgākā Aktivitāte.

Tātad ir Dievs, kas metafiziski atklājas kā **universa kustības Pirmsācējs un Uzturētājs; būdams bezgalīgā Pilnība**. Viņš nav un nevar būt potenciāls kādā virzienā un līmenī, bet dod efektīvu impulsu katrai mainīgajai būtnēi. Šajā sakarībā arī šodien varam atzīt par patiesiem un uz mums, cilvēkiem, attiecināt vārdus, kuŗus apustulis Pāvils teicis atēniešiem l. g. s.: "Viņā mēs dzīvojam, kustamies un esam..." (Ap. d. 17, 27). Tās liek mums attīstīt garīgo dzīvi,

apzinoties absolūto visu lietu, īpaši cilvēku un tautu, vēstures visvarenā Vadītāja klātbūtni.

No teiktā izriet **trešais secinājums**. Pieminētais absolūti nekustināmais **pirmais universa pārmaiņu lemesis-cēlonis**, absolūtais vēstures un universa Kungs, **bezgalīgā Pilnība** (Actus Purus-Esse Subsistens) **tiešām ir Dievs**, jo, kā tas jau tika izskaidrots iepriekšējā pētījumā, Viņš pilnīgi atbilst pirmatnējam Dieva jēdzienam: ir visaugstākā Būtne, šķirta no pasaules, no kuŗas ir atkarīga pasaule un kuŗai pienākas cilvēka reliģiskais kults. To skaidri pasaka arī sv. **Akvinas Toms**, noslēgdams savu pirmo "prāta ceļu" uz Dievu, pamatojoties uz kustību pasaulē: "Ergo est necesse ponere aliquam causam efficientem primam, quam omnes Deum nominant"- "Tātad nepieciešams apgalvot, ka ir **pirmais lemesis-cēlonis, ko visi sauc par Dievu**"(S. Theol. I, 2, 3).

Tāpat kā iepriekšējā, arī šajā pētījumā jāuzsver, ka **metafizisko Dieva jēdzienu** (Dievs - bezgalīgi pilnīgā esme) ir skaidri atklājis pats Dievs, Svētajos Rakstos, parādoties Mozum degošā ērkšķu krūmā un sūtot viņu izvest jūdu tautu no Ēģiptes verdzības. Mozus gribēja uzzināt Dieva vārdu, lai, to pasludinot, pārliecinātu tautu.. Dievs no degošā, bet nesa-degošā ērkšķu krūma skaidri atbildēja: "Es esmu Tas, kas esmu... tas ir mans vārds" (2. Moz. 3, 14-15), - tas nozīmē: Dieva būtība ir būt, Esme, bezgalīga Pilnība.

Tādējādi kļūst skaidrs arī **ceturtais secinājums**. Nekustināmais kustības Aizsācējs pasaulē ir **Dievs Radītājs**, jo Viņa efektīvā ietekme ļauj būtnēm iegūt dažāda veida pilnību un līdz ar to arī **substanciālās esmes pilnību**. Šo pilnību var iegūt, tikai pateicoties attiecīgajai būtībai, kas kā **substanciālā potencialitāte** uzņemtu substanciālo esmi un to ierobežotu kā sevi neierobežotu aktualitāti. Tāpēc pirmatnējā universa organizācijā, pašām būtnēm vēl neeksistējot, to substanciālās esmes pilnību nekustināmais kustības Pirmsācējs varēja brīvi dāvēt, tikai likdams rasties attiecīgajām būtībām. Taču likt rasties substanciālajai esmei un tai atbilstošajai būtībai nozīmē likt rasties būtnēi absolūti no nekā, t. i., šo būtni radīt.

Tāpēc jāsecina, ka nekustināmais kustības Aizsācējs ir **Dievs Radītājs**. Pēc pirmatnējās lietu kopības un paša cilvēka kā šīs kopības jeb universa kroņa radīšanas Dievs kā pasaules Radītājs no nekā, universa un vēstures Kungs, turpina uzturēt visas radītās lietas savā esmē un darbībā, aktīvi ietekmējot visas būtnes, kas kustina un tiek kustinātas, makrokosmā, mikrokosmā, cilvēka aktivitāti personīgajā un sociālajā dzīvē, ģimenē, tautā, internacionālajā sabiedrībā, vakar un šodien.

Tas pamudina cilvēku, tautu, visu cilvēci uz **apbrīnu, godbijību, pielūgsmi, pateicību, mīlestību**... Lūk, reliģija, kas nozīmē cilvēka personīgo saistību ar Dievu! Šī saistība ir **morāls tikums**, kas nozīmē **stabilu garīgo ievirzi**, izrādot Dievam pienācīgo godu kā visaugstākajam un bezgalīgi pilnīgajam **Valdniekam un Vadītājam**. Šis tikums ir saistīts ar **taisnības tikumu**, kas liek atdot katram to, kas tam pienākas. Dievam kā **Visvarenajam Radītājam**, kas mīlestībā brīvi radijis universu, kuŗa tuvākais mērķis ir cilvēks, ir **tiesības saņemt no cilvēkiem un tautām mīlestības apgarotu godināšanu, reliģisko kultu**. Tāpēc cilvēku, tautu un visas cilvēces **pienākums** ir daudzus un dažādos veidos teorētiski un praktiski dievbijībā apliecināt **totālo atkarību no sava transcendentā Labdaļa**. Šajā sakarībā materiālais universs kalpo cilvēkiem ne tikai kā "kosmiskā māja", bet arī kā **lieliska svētnīca, kas palīdz attīstīt dziļu kontemplāciju, lai ar metafizikas spārniem paceltos transcendentos augstumos un tā atklātu savu sakrālo saistību ar Dievu Radītāju**, kuŗā "mēs dzīvojam, kustamies un esam" (Ap. d. 17,27). Līdz ar to metafizika, kas izskaidro kustību pasaulē, **nopietni pamato dabiskās reliģijas konsistenci un praksi**, jo lieliski papildina iepriekšējā pētījumā pieminēto pilnvērtīgas garīgās dzīves principu - **visās lietās saskatīt Dievu - ar jaunu patiesību, proti, ar principu visas lietas redzēt Dievā - ikvienas pilnības Pirmavotā, no kuŗa mīlestības pārplīnās aktivitātes šīs lietas iziet, līdzīgi kā no saules debess izplājumā izplūst gaismas stari**.

Tātad divos beidzamajos pētījumos no diviem dažādiem viedokļiem ar metafizikas palīdzību tiek harmoniski apgaismota **cilvēka un pasaules saistība ar Dievu Radītāju**. Tādējādi populārais dabiskās reliģijas jēdziens iegūst svarīgu

sistemātisku padziļinājumu un praktisku vitalitāti, atmetot bezdievīgo maksistu maldus.

Marksisti, sekodami Hēgeja dialektikai (tēze, antitēze, sintēze), **noliedz Dieva Radītāja realitāti**. Viņi to dara, ne tikai neatzīstot acimredzamo pasaulē eksistējošo mērķtiecību, bet arī **maldīgi izskaidrojot kustību**. Gribēdami izskaidrot kustību, viņi apgalvo, ka **realitātē, t. i., matērijā, iekšēji pastāv divu kustīgo elementu aktīva opozīcija, notiek antagonistiska cīņa**...Tātad viņi savā materiālistiskajā dialektikā **vienkārši apgalvo**, ka realitātē notiek reāla iekšēja kustība, tā cenzdamies "izskaidrot" kustību **bez ārējā** kustības Pirmsācēja - Dieva Radītāja. Taču šis apgalvojums ir **smieklīgs, nepareizs un nepatiess, maldināšanai paredzēts sofisms, kuŗā velti meklēt patiesu pierādījumu**. Istaais pierādījums, kas patiesi izskaidro kustību pasaulē, tiek dots **beidzamajā pētījumā**, kuŗa galveno domu isumā izsaka sekojošs siloģisms. Universā ir būtnes, kuŗas kustas (mainās), lai iegūtu kādu pilnību, **pateicoties citas būtnes efektīvajai ietekmei**, kas aktuāli satur sevi šo pilnību. Taču ikvienu būtni, kuŗa kustas (mainās), lai sasniegtu kādu pilnību (mobile), **pateicoties citas būtnes (motor) efektīvajai ietekmei**, kas šo pilnību sevi satur kā aktualitāti, **galu galā kustina pirmais nekustināmais kustības Pirmsācējs** (primus Motos immobilis). Tātad **Ir pirmais nekustināmais kustības Pirmsācējs, proti, Dievs Radītājs**.

Metafiziski izskaidrojot kārtību un kustību pasaulē, pierādījumiem papildinot vienam otru, tika **formulēta atziņa par kauzālo universa atkarību no Dieva Radītāja**, lai tādā veidā atklātu **pirmo dziļo evidenci**, ko nepieciešami pieprasa sistemātiskā filozofija, lai iedziļinātos **dabiskās reliģijas pamatizpratnē**. Ievērojot reliģijas filozofijas loģiskās prasības, ar minēto filozofisko atziņu **pietiek, lai pētījumu attīstītu tālāk**. Tomēr, ja kāds vēlētos **personiski turpināt metafiziskos pētījumus attiecībā uz Dievu Radītāju**, tam būtu ieteicams iedziļināties **sekojošās tēzēs**.

1. Metafiziski skaidrojot iemeslu-cēloņu sakārtoto eksistenci, nonākam pie reliģijas, kas mūs tieši vieno ar **Dievu kā pirmo efektīvo iemeslu-cēloni** jeb Radītāju (otrs sv. Akvinas Toma "prāta ceļš" uz Dievu).

2. Metafiziski skaidrojot materiālo lietu eksistenci, prāts paceļas pāri materiālajai pasaulei, kas ir pakļauta dažādiem tapšanas un sairšanas procesiem un tā nonāk pie dziļas dabiskās reliģijas izpratnes, pateicoties **saistībai ar Dievu Radītāju kā absolūti nepieciešamo Būtni** (trešais sv. Akvinas Toma "prāta ceļš" uz Dievu).

3. Metafiziski skaidrojot transcendentālo pilnību, kas pasaulē eksistē dažādās pakāpēs, prāts nonāk pie reliģiozās saistības ar **Dievu Radītāju kā vispilnīgāko Būtni** (ceturtais sv. Akvinas Toma "prāta ceļš" uz Dievu).

Pieturoties pie noteikti nepieciešamā metafiziskā dabiskās reliģijas pamatu skaidrojuma, **ir jāautā, vai, saprotot dabisko reliģiju kā filozofiski vitālu saistību ar Dievu, ir pietiekoši iegūt attiecīgās atziņas par Dievu Radītāju vai jāpaplašina pētījums un metafiziski jānoskaidro cilvēku reliģācija ar Dievu kā vislielāko Labumu - visaugstāko Mērķi**. Atbilde ir šāda: dabiskā reliģija ir reliģiozā saistība ar Dievu Radītāju un arī ar Dievu kā vislielāko Labumu - Vērtību.

IV 2 - Filozofiskā saistība ar Dievu kā vislielāko labumu

Lūk, minētajā perspektīvā atklājas jauna **tēze: metafiziski izskaidrojot neierobežoto dabisko dziņu pēc laimes, cilvēks reliģiozi saistās ar Dievu kā vislielāko Labumu jeb visaugstāko dzīves Mērķi**.

Tātad šī pētījuma **specifiskā problēma ir sekojoša: vai metafiziski analizējot neierobežoto dabisko dziņu pēc laimes, cilvēks reliģiozi saistās ar Dievu kā vislielāko Labumu jeb savu visaugstāko dzīves Mērķi?**

Pētījuma izejas punkts ir **cilvēka dabiskā dziņa pēc laimes, bet beigu punkts - Dievs kā vislielākais Labums**. Tieši uz Viņu cilvēkam ir jāvirza visa sava dzīve un darbība, lai atrastu laimi un iekšējo mieru, kā to apliecina pazīstamais sv. **Augustīna teksts: "Tāpēc, ka Tu (Dievs) esi radījis mūs priekš sevis, mūsu sirdis ir nemierīgas, kamēr tās neatdusēsies Tevi" ("Quia fecisti ad Te, inquietum est cor nostrum donec requiescat in Te". (Conf., I, 1)**.

Tuvojoties pakāpeniski izvīrītās problēmas atrisināšanai, kas kā pētījuma beigu punkts ir jāvis sv. Augustīnam formulēt pieminēto atziņu, jānoskaidro **daži galvenie jēdzieni**.

Dabiskā tieksme šeit nozīmē būtnes **dziļo tiekšanos pēc sava labuma**. Būdamā dabiska, šī tieksme ir dziļa, jo ir saistīta ar pašu būtnes būtību neatkarīgi no iepriekšējās pazišanas, izsakot būtnes **īpašo virzību, lai iegūtu savu labumu**, t. i., sasniegtu savu **mērķi**. Tieksme nav dabiska, bet gan ierosināta **jeb pamudināta**, kad tā rodas, pateicoties iepriekšējai pazišanai. Pētījums aplūko cilvēka dabisko tieksmi pēc laimes, kas jāsaprot kā dziļā ar viņa gribas būtību saistīta tieksme, kuŗa **nav atkarīga no iepriekšējās pazišanas**.

Ar labumu šeit jāsaprot tas, kas atbilst būtnei un tāpēc ir **iekārojams**. Pirmām kārtām, katrai būtnei atbilst un tāpēc arī nepacietīgi tiek meklēta tās **identitāte**, t. i., tās **pilnība**, kas ietver sevi **esmi, būtību un attiecīgo darbošanos**. Šī nepārvaramā tieksme ir būtņu **vispārējā "dabiskā mīlestība"**. Cilvēkam tā ir **apzinīga**; tā raksturo viņa "nemierīgo sirdi" jeb gribas būtību, pamudinot prātu uz metafiziskiem meklējumiem, kas tādējādi dabiskās reliģijas izskaidrošanā atklāj **jaunu dziļo evidenci**.

Ko šajā sakarībā nozīmē **galvenais termins "laime"**? Ar jēdzienu "laime" šajā pētījumā saprot **stabilu viaugstākā un pilnīgākā labuma iegūšanu**. To labi raksturo **Boecijs** (Boetius), definējot, ka laime ir **cilvēka gara "pilnīgais stāvoklis, iemantojot visu labumu sakopojuma ietekmi"** ("Status bonorum omnium congregatione perfectus"). Kodolīgs ir arī **Cicerona** (Cicero) apgalvojums, ka laime ir **"sakopotā labumu iegūšana, izslēdzot visu to, kas ir ļaunums"** ("Cumulata bonorum possessio, secretis omnibus malis"). Tātad, kā apgalvo sv. Akvīnas Toms, **objektīvi laime nozīmē "totālo labumu, kas pilnīgi apmierina cilvēka dabisko tieksmi"** ("Bonum perfectum quod totaliter quietat appetitum" (S. Theol. I-II, 2, 8). **Subjektīvi laime nozīmē šī pilnīgā labuma iegūšanu**. Taču te jāpaskaidro, ka pētījums saistās ar **dabisko laimi**. **Dabiskā laime atbilst tikai cilvēka dabas prasībām un spējām**. Toties **pārdabiskā laime pilnīgi pārspēj cilvēka dabas spējas un prasības**, saistoties ar pašu dievišķo laimi. Šāda laime ir liels **noslēpums**, par kuŗu runā **Dieva atklāsme** (1 Kor. 13, 12). Saskaņā ar vēsturisko Dieva Apmēģības plānu, pateicoties atpestīšanas faktam, **visi cilvēki ir aicināti uz pārdabisko laimi** (Mt. 5). Tā kā cilvēku pacelšana **pārdabiskās laimes** augstumos ir pilnīgi brīva **Dieva labdarība**, ko cilvēciskā daba nekādi nevar pieprasīt, tad **šajā pētījumā veikta cilvēka dabisko prasību filozofiskā analīze mūs noved vienīgi pie dabiskās laimes jēdziena**. **Cilvēka dabiskā tieksme**, ko metafiziski skaidro šis filozofiskais pētījums, ir viņa **griba, "fiziski"** (no grieķu vārda *fizis* - 'daba, būtība') **analizēta savā būtībā jeb dabā**, kas nozīmē tās **neierobežoto tieksmi pēc laimes**, t. i., tās neapsturo, **bezgalīgo tieksmi pēc labuma**, neierobežotas dabiskās mīlestības. Tas nav kāds konkrēts labums, bet labums kā tāds, neierobežots labums. Tāds labums raksturo cilvēka gribu kā **dabisko tieksmi**, t. i., tās **formālo objektu**. **Metafiziski analizējot gribas formālo objektu**, t. i., gribu ar tās fizisko dabu, cilvēka **prāts**, kas apgaismo jeb vada savā būtībā "neredzīgo" jeb "aklo" cilvēcisko gribu, norāda, ka **laime var īstenoties tikai tad, kad iegūts tāds konkrētais labums**, kas pēc sava apjoma un būtības atbilst gribai kā dabiskajai dziņai, proti, tāds **Labums, kas apvieno jeb koncentrē sevi visus labumus, izslēdzot jebkādu ļaunumu**. Tāpēc sava meklējuma gala punktā cilvēka prāts **secina**, ka tiešām ir **reāls bezgalīgais Labums**, bez kuŗa gribas dabiskā tieksme pēc laimes nemaz nevarētu pastāvēt. Tātad **"redzīgais" prāts**, sadarbojoties ar **"aklo" gribu**, lai atrisinātu jautājumu par cilvēka laimi, sniedz uz šo jautājumu **evidentu un drošu atbildi**, ko varam izteikt vienkāršā siloģismā: ja cilvēkā ir dabiskā tieksme pēc vislielākā Labuma, vislielākais Labums ir reāls.

Ir pilnīgi neiespējami, ka neierobežotā dabiskā gribas tieksme jeb neierobežotā dabiskā mīlestība, kas kā ontoloģiskā īstenības izpausme saista cilvēku ar bezgalīgo Labumu, viņu **pieviltu, būtu nepamatota un iluzora**. Lūk, daži **piemēri**, kas skaidri apliecina mūsu dabisko tieksmju patiesīgumu. Ja cilvēkam dabiski ir radušās **slāpes**, dzeramais **ūdens**, ar ko tās rēmdēt, ja viņam piemīt **dabiskā tieksme elpot**, ir **gaiss**; ja viņam piemīt dabiskā **seksuālā tieksme**, tad tā ir **paredzēta ģimenes dzīves izveidošanai un cilvēku dzimuma uzturēšanai**; ja viņam ir raksturīga dabiskā tieksme

pazit patiesību, pastāv atbilstošā inteligiblā **realitāte**, kas, evidenti parādoties, to apmierina kā objektīvā **evidence**.

Šie un līdzīgi piemēri skaidri parāda, ka **dabiskās tieksmes ir mērķtiecīgas** un mūs nemaldina. Tāpēc arī **pastāvot dabiskajai tieksmei pēc vislielākā Labuma**, ir noteikti jāapgalvo, ka **vislielākais Labums ir reāls**. Bez vislielākā Labuma realitātes cilvēka **griba savā būtībā slēptu pretrunu**, jo tā tiešām **eksistē**, un tajā pašā laikā bez vislielākā Labuma, kas to spēcīgi pievelk kā "magnets" dzelzs priekšmetus, tā **nevarētu eksistēt**.

Ja spēcīgā cilvēka iekšējā dabiskā prasība pēc laimes būtu maldīga ilūzija, tas būtu ne tikai pret principu, kas izslēdz pretrunas, bet arī pret **mērķtiecības pamatlikumu**, kas valda universā pat vissīkākajās lietās, kā, piemēram, atomu pasaulē utt. Šodien šī principa **"Omne agens agit propter finem"** transcendentālo vērtību zinātniski izsaka, t. s., **korrelācijas likums**, saskaņā ar kuŗu katrai dabiskajai tendencei realitātē atbilst attiecīgs mērķis.

Šeit arī jāuzsver **gribas atkarība no prāta**, risinot cilvēka laimes problēmu. Šis atrisinājums atspoguļo **cilvēka spēju dabisko kārtību**. **Griba dabiski ir atkarīga no prāta**, jo pieredze rāda, ka nekas netiek apzinīgi un īsti milēts, ja **iepriekš nav patiesi iepazīts ar prātu**. Tāpēc sākotnēji laime ir saistīta ar prātu.. Jau vairākkārt redzējām, ka prāts ir spēja, kas, pirmkārt, mūs **dabiski saista ar Dievu**. Arī **pārdabiskā līmenī**, kā māca Svētie Raksti, laime debesis ir atkarīga no **intuitīvās Dieva pazišanas**; piemēram, **apustulis Pāvils** apgalvo, ka "tad mēs redzam (Dievu) miklaini kā atspulgā, bet tad (debesis) vaigu vaigā" (1. Kor. 13,12). **Filozofiski** saistot laimes jautājuma atrisināšanu ar **prāta kontemplāciju** un uzsverot, ka **laimes būtība pastāv pazišanā**, ko veic prāts, kā to māca sv. Akvīnas Toms (S. Theol. I-II, 3,4), **dabiskā reliģija nenoraida jūtu lielo nozīmi**, kuŗa **nepieciešami papildina prāta atziņu**. Tāpēc apgalvojot, ka **laime galvenokārt pastāv kontemplatīvajā dzīvē**, reliģijas filozofija uzsver, ka pilnvērtīga saistība ar visaugstāko Labumu - Dievu - **īstenojas tikai mīlestībā**. Tas pilnīgi atbilst ne tikai sv. Akvīnas Toma uzskatiem, bet arī **Sv. Augustīna mācībai**, piemēram, kad viņš ar īpašu uzsvāru apgalvo, ka **"laimīga dzīve ir prieks, kas izriet no patiesības"** ("Beata quippe vita est gaudium de veritate". Conf., X, 23).

Metafiziskais pierādījums, analizējot cilvēka gribas formālo objektu, līdz ar jau sniegtajiem paskaidrojumiem par laimes būtību ir **jāpapildina ar svarīgu pamatojumu**, kas šajā sakarībā izriet no cilvēka **iekšējās pieredzes analīzes**. Šī analīze atklāj, ka iekšējā pieredze ietver šādu nenoliedzamu **faktu**: **neviens pasaulīgs ierobežotais labums neapmierina cilvēka dabisko tieksmi pēc laimes**. Cilvēku nespēj apmierināt **ne bagātība, ne pasaulīgais gods un slava, ne vara, ne kāds miesīgs labums, ne jutekliskās baudas, ne tikumu akti, ne mākslinieciskā jaunrade, ne zinātne un pat ne Dieva esamības pierādījumi**. Cilvēks tiecas pāri ikvienam ierobežotam labumam uz **neierobežoto, bezgalīgo, visaugstāko Labumu**, kas ietver sevi visu labumu apkopojumu un izslēdz jebkādu ļaunumu. Tāpēc jāsecina, ka saskaņā ar augstāk minēto pierādījumu, kas metafiziski skaidro gribas formālo objektu, **bezgalīgais Labums ir reāls**. Ņemot vērā metafizikā pamatoto tēzi, ka labums nepieciešami ietver reālo (bonum et ens conventuntur), var formulēt **metafizisko atziņu**, ka **bezgalīgais Labums ir neierobežoti pilnīgā Esme**, kuŗu saskaņā ar pirmatnējo reliģijas jēdzienu **saucam par Dievu**. Tātad **Dievs ir, un cilvēka personas saistība ar Dievu kā visaugstāko Labumu sistemātiski padziļina vispārējo populāro jeb pirmatnējo dabiskās reliģijas jēdzienu**. Līdz ar to arī jāsecina, ka **Dievs kā vislielākais Labums ir cilvēka dzīves un darbības visaugstākais Mērķis** ne tikai **personiskā**, bet arī **sociālā līmenī**, liekot pamatot **ekonomisko dzīvi atbilstošajā politiskajā iekārtā, politisko iekārtu juridiskajā, juridisko iekārtu autentiskajā morālē un morāli pilnvērtīgajā reliģijā**.

Tātad dabiskās reliģijas jēdziens ietver sevi ne tikai saistību ar Dievu kā Radītāju, **bet arī ar Dievu kā vislielāko Labumu un visaugstāko Mērķi**. Šis būtiskais papildinājums arī no filozofiskā redzes viedokļa izceļ **mīlestības nozīmīgumu reliģiskajā dzīvē**. Tiešām, mīlestība **dziļi ietekmē Dieva godināšanas aktus**, tos daudzkaršojot, pastiprinot un saistot savstarpēji sakarīgā vienībā. Tādējādi patiesībā pamatota mīlestība ar savu vitalitāti **kļūst par garīgās dzīves centrālo tikumu**, ar kuŗa palīdzību cilvēks tiecas **tieši uz pa-**

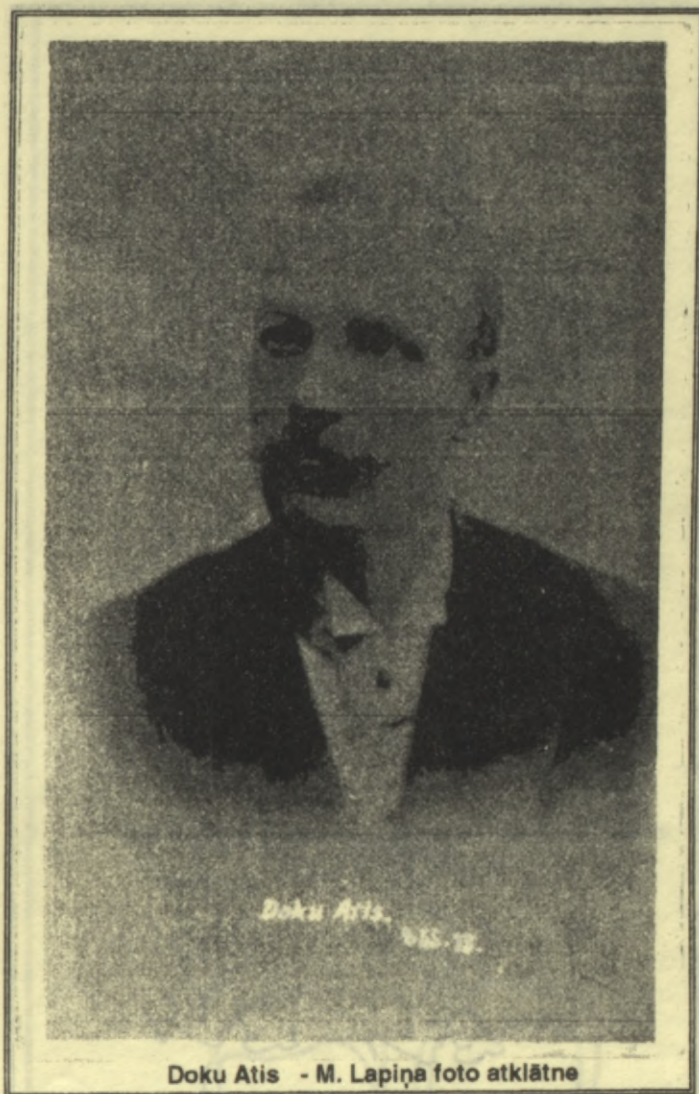
vietā derētu uzmeklēt un aplūkot. Doku Atis apglabāts Dzelzavā. Vietējā skolu jaunatne 1922. g. sarūpējusi un uzlikusi uz viņa kapa pieminekli. Labi, uzmeklēšu... Manās rokās bija daži "Jaunāko Ziņu" numuri no trīsdesmitajiem gadiem, ar bailēm Pleskodāles meža aizliegtajā grāmatu tirdziņā iegūti. Tur fotogrāfija un plašāks raksts, ka Dzelzavas parkā atklāts un iesvētīts savs Brīvības piemineklis. Tas mani interesēja visvairāk, jo paklusām un slepus krāju visu par šādiem neatkarības gadu pieminekļiem.

Tas bija 1985. gada pavasari. Es tur ieraudzīju kādreiz palepnu divu stāvu aizsargu namu, kas nu bija pārvērstš daudz dzīvokļos. Parka dziļumā skaistu cēlu skolas namu, kas, acimredzot, kādreiz bijusi muižas pils. Tur sastapu vairākas skolotājas ar bērniem uzkopjot skolas dārzu. Neviena skolotāja neko nezināja pateikt par kādreiz tepat, Dzelzavas parkā, atklāto pieminekli. "Tāda te nekad nav bijis," viņas apgalvoja. Vēl kāda pajautāja: "Kāpēc jums tāds vajadzīgs?" Skolotāji bija tālu no savu tiešo vietu vēstures un apstākļu pārzināšanas. Arī dižajā Dzelzavas alejā pāris sastapti sievišķi ar partikas nastām no tuvējā veikala neko nezināja pasacīt. Kāds večuks tuvējās mājās visai piesardzīgi izrunājās riņķi apkārt. tad, laikam, atzinis, ka neesmu provokators, isi noteica: "Jā, bija tāds piemineklis. Pirms kara. Bet tad pazuda.... Kā? To es nezinu, es tolaik biju tālu prom izsūtījumā. Kad atgriezos, parkā tukša vieta tikai. Laikam jau vietējie partijnieki kopā ar komjauniešiem pēc rajona rīkojuma nojaukuši... Te jau vienu brīdi runāja, ka Doku Atim arī ķeršoties klāt. Bijis viens krievs atbraucis no Gulbenes, apstaigājis kapus un nikni prasījis, kas tāds, ka piemineklis ar visu ģīmi virsū. Vietējais strebiķeļu priekšnieks arī isti nevarējis paskaidrot, teicis, ka tas esot vietējais, tepat no "Mucenieku" mājām, un krievs tik biktējis: nekādi buržuju pieminekļi mums nav vajadzīgi!"

Dzelzavas kapsētiņa lauku vidū sagādāja tikamu pārdomu brīdi. Ar savu nelielumu - cauri kapsētas kokiem vidēja lauki. Sakoptas kopīņas, celiņi. Senatnīgais koka zvanu tornis vien rada veselu dzimtenes tuvības sajūtu gammu. vairāk par lepnajiem ķieģeļu zvanu torņiem un mūrētiem kapsētas vārtiem. Dzelzavā nav ne īpašu vārtu, ne žoga. Doku Ata kaps atrodas pašā malā - dienvidu pusē. Pieticīgs kapakmens. Tajā tikai rakstnieka barreljefs un vārds.

Koka zvanu tornis Dzelzavā. G. Birkmaņa foto.

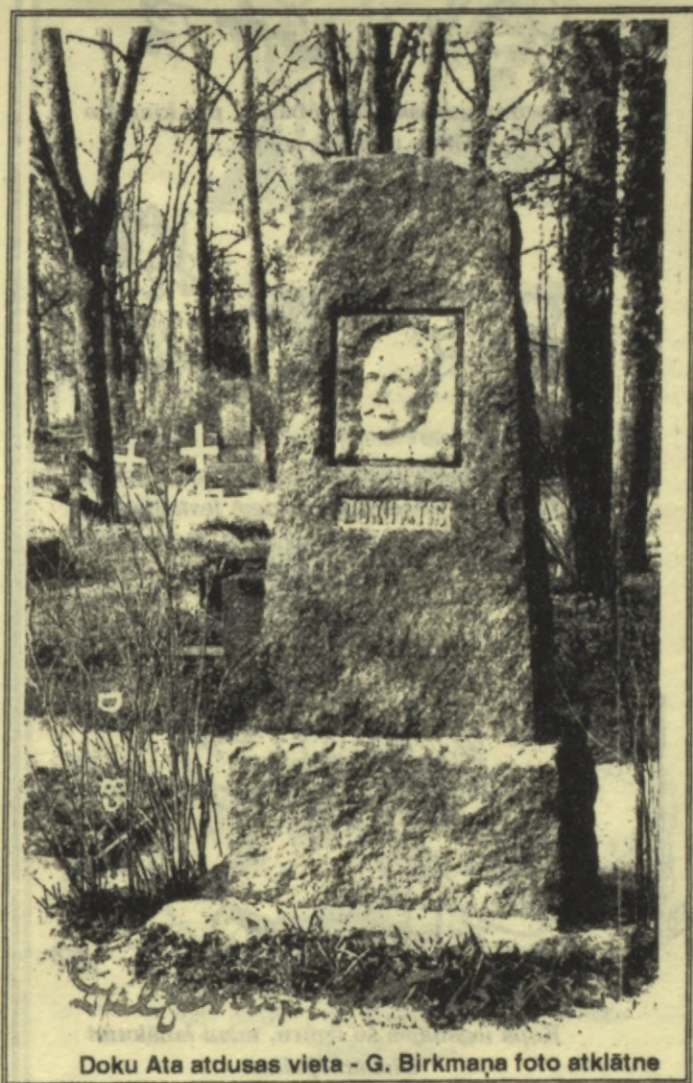

Doku Atis - M. Lapiņa foto atklātne

Pārējo jau katrs latvietis pats zina, bet katra nākamā paudze sastapsies ar viņu dzimtās literatūras stundās.

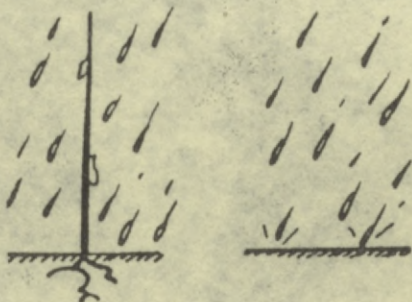
Šķiet, ka arī taka uz Doku Ata atdusas vietu nekad neizaugs.

Gunārs Birkmanis

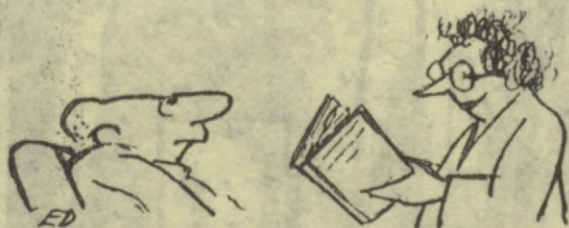

Doku Ata atdusas vieta - G. Birkmaņa foto atklātne

DZĪVĪTE, DZĪVĪTE!...

No atombumbas visiem bailes, par ķīmisko lietu tikai parunājas...

Ši gada Guinness'a unikālais izdevums apgalvo: kāds vīrs ar saviem idiotiskiem ieskatiem ietekmējis ap 3000 citus. Skaidrs, tie visi bijuši vēl dumjāki.

- Kopš iegādājos šo figūru, mani ienākumi trīskāršojušies!

Latvietis es -

un lepins ka latvietis
esmu!

Lepns, ka vectēvi

muguru liecot,
riju putekļos

smokot,

suņu rīdīti,

pātagām pērti -

cilvēki palika.

Septiņi gadsimti tumsas

un puse gadsimta

sarkanās rūsas

kā kraukļa

spārni

gula uz latvieša

muguras

kūkumā liektās!

Cauri tumsai,

nāvei un lāstiem,

sviedriem kā jūrai

plūstot pār pieri

izgāju latvietis,

mācoties paciest,

cerēt, mīlēt

un nīst!

Līdz uzausa rīts.

Nāves salā,

tīreļa akačos

melnos.

Kurzemes silos,

nicinot nāvi,

baronu viltu,

čekistu elli

uzveica

Latvijas

māju dēli.

Lepns es,

ka latvietis esmu!

Imants Raļļa

veļi

kamēr latviets senčus pieminēs

kamēr latviskumu sirdī sēs

tīkmēr veļu pulki talkā nāks

ja kāds svešnieks tumšus darbus sāks

goda velis - latvju kareivis

kam bij Laimas lēmums: kaujā krist

kareivis kas tautai neļauj zust

liedz ar svešinieku kopā kust

veļi mūsu sirdsapziņai liek

baltai būt kā tikko snidzis sniegs

kamēr latviets veļiem galdu klās

tīkmēr iznikšanu nezinās

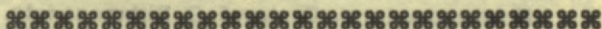
kad pavisam grūti tautai būs

paļāvība cerībai kad grūs

saknes veļu valstībā kas stīdz

nepieļaus lai neuzaustu rīts

Gunārs Freimanis

IR PIRMAIS SEPTEMBRIS

Ir pirmais septembris un durvis veļ Latvijas dažādā un daudz valodīgā skolu sistēma. Ko šis skolu gads nesīs un kādas ir cerības uzlabot un pavairot latvisko izglītību?

Kā jau agrāk esmu minējis, Latvijā ir ļoti daudz krievvalodīgo skolu, kas nav nekāds brīnums, jo Latvijā dzīvo ap 880 000 krievu kolonistu, kam ir atļauta izglītība viņu valodā. Bez tam Latvijā ir arī skolas minoritātēm - poļiem, žīdiem, čigāniem, lietuviešiem un drīz būs arī baltkrieviem, kas pretim sola latviešu skolas tiem latviešiem, kas dzīvo Baltkrievijā. Nav nekādu pazīmju, ka Krievijas federācija par tādu paritātes situāciju būtu pat domājusi. Piemēram, Daugavpilī ir pašlaik 10 krievu un 1 1/2 latviešu skolas.

Latvijas izglītības darbinieki stāsta, ka krievu skolu mācību līmenis esot augstāks nekā tas ir latviešu skolām. Tas tā tāpēc, ka viņi baidās, ka nesekmību gadījumos skolu varētu slēgt. Turklāt šogad ar otru (bet nākamajā jau ar pirmo kursu) visas augstākās izglītības iestādes pāries uz latviešu mācību valodu. Nākošās, kam šis solis tiks piemērots būs specializētās un arodu skolas. Ja pievērsāties vidusskolām, jautājums kļūst politisks, citiem vārdiem, Latvijas valdība arī šai gadījumā baidās no Krievijas Federācijas reakcijas. Liekas, ka mūsu nevajadzīgie un neieļūgtie ciemiņi latviešu tautai sagādās vēl daudz nepatīkšanu! Bet Latvijas valdības augstāko izglītības iestāžu politika pašlaik spiež krievu vidusskolu pēdējo klašu skolniekus tomēr pastiprināti mācīties šo kādreizējo suņa valodu.

Laikraksta *Rīgas balss* š. g. 30. augusta izdevumā skolotājs Juris Sokolovs stāsta par šādiem skolniekiem. No 22 reflektantiem juridiskās fakultātes latviešu valodas eksāmenos puse saņēmusi neapmierinošu vērtējumu, pie tam īpaši skolnieki no prestiža skolām - Puškina akadēmijas un Purvciema un Imantas mācību iestādēm.

(*Te citēju*) Bet Saldus 2. vidusskolas absolvents, kuram gan bija itin labas sarunvalodas iemaņas, eksaminācijas komisiju pārsteidza ar pilnīgu analfabētismu latviešu literatūrā. Šis reflektanta latviešu valodas skolotāja esot teikusi: "Latviešiem nav pasaules limeņa rakstnieku, tādēļ mēs par viņiem nemācīsimies" (*Citātam gals*).

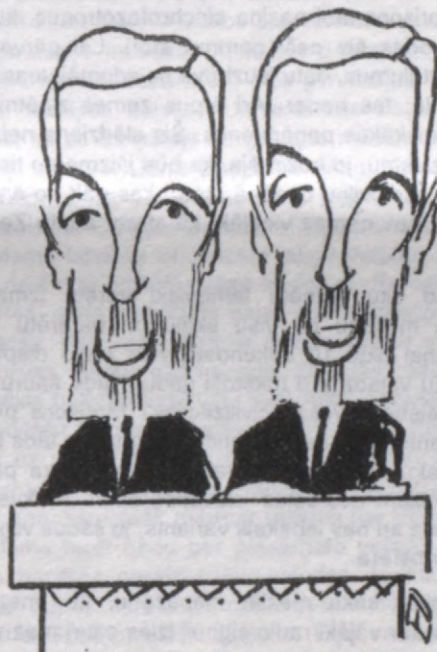
Preses konferencē dep. (LC) Dzintars Ābiķis, kas tagad ir Izglītības, kultūras un zinātnes ministrijas parlamentārais sekretārs un visu laiku visredzamākais cīnītājs par latviešu valodas tiesībām, bija ziņojis, ka pēdējos 5 gados latviešu skolnieku skaits vispārīzglītojošajās skolās pieaudzis par 3749 bērniem, bet krievvalodīgo bērnu skaits - sakarā ar armijas izbraukšanu un to, ka jaukto ģimeņu bērnus tagad labāk sūta latviešu skolās - krities par 13 749 bērniem. Šajā mācību gadā atvērtas 3 jaunas skolas: Balvu rajonā, Rīgas Zemgales priekšpilsētā un Rīgas Ulbrokas rajonā. Tāpat 27 mazās lauku skolas no bērnu dārziem pārveidotas uz pamatskolām. Tādu pašlaik ir pavisam 67, un ministrija paredz šo atjaunošanas darbu turpināt. Jau trešo gadu turpinās bij. ministra Andra Piebalga iesāktā Latgales programma, kurā ministrija aktīvi atbalsta mazo lauku skolu atvēršanu, latviešu klašu ieviešanu krievu skolās (tādu tagad ir 10) un Rēzeknes augstskolas izveidi. Šo augstāko mācības iestādi atklāja 26. augustā. Septembra beigās darbu sāks Eiropafakultāte. Izveidošanas stadijā ir arī Stokholmas ekonomiskā skola.

Man - aizvedot turp manu audžu meitu - gadījās piedalīties Rīgas 92. skolas mācību gada atklāšanas ceremonijā. Kad tur, abiturientu klases pavadītas un aiz Latvijas karoga - iesoļoja veselās 4 pirmās paralēlklases, tad mazajos, skaisti apģērbtajos latviešu bērniņos skatoties, likās: ar Latviju viss būs labi. ♦

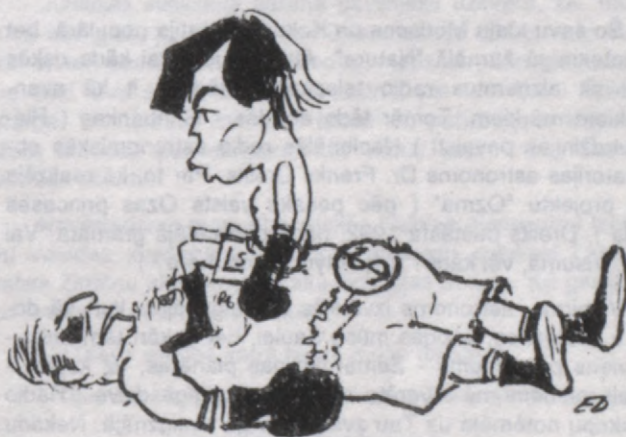
TAUTAS DARBINIEKI SPOGULĪ...

Kamēr citi projektē, ekonomiskais ministrs Ojārs Kehris būvē.

Balss no preses konferences: - Lūdzu īsto Valdi Pavlovski pacelt roku!

- Mr. Repše, no jums DIENĀS iznāks liels čempis!

Viktors Kalniņš

Zinātnieku kakla saites ar sidrabotu delfinu

(Pēc amerikāņu preses materiāliem)

Uzskatīt, ka dzīve pastāv tikai uz Zemes, ir diezgan absurdi, kaut gan nav pierādīts pretējais. Kādēļ tad Zeme būtu vienīgais izņēmums? Doma nav jauna: to izteica antīkās pasaules filozofi. Gāja gadsimti, bet zvaigžņu "brāļi" tā arī nepārādījās. Cerības uz tikšanos gaisa.

Pazīstamajam amerikāņu fiziķim Filipam Morisonam, klausoties Bacha mūziku koncertā Kornelas universitātes mūzikas centrā, galvā iešāvās doma: "Bet ko tad mēs gaidām? Varbūt, viņu balsis, nedzirdamas mūsu ausīm, burtiski piepilda pasauli? Bet mēs esam slinki un kurli."

Viņš ticēja, bet kritiskais zinātnieka prāts nejauc ticību un zinātnei. Vienkārši viņš pieņēma minēto domu kā varbūtību, kā hipotēzi. Kā tikt cauri bezgalīgām tālēm, uzzināt, ka kaut kur bezgalīgajā Visumā kaut kas ir saprātīgu būtņu radīts, nevis vēl viena no daudzajām pagaidām nepazītām dabas parādībām, kā atšķirt dabīgos signālus no mākslīgi radītiem?

Sekojošā dažām Zemes analogijām, Morisons nolēma: ārpus zemes civilizācija informācijas noraidīšanai izmantos eksotiskus signālus. Protams, ne jau gaismu - gaisma nāk no zvaigznēm un atstarojumu veidā no planētām. Ne radio signālus, jo gandrīz visi debesšķermeņi "skan" radio diapozonā. Ko tad?

Tieši toreiz pie viņa ienāca cits fiziķis - prof. Džuzepe Kokoni, lai apspriestu retu, bet dabīgu parādību - gamma staru avotus. Morisons labi pazina sinchrotronus, kuŗos kodolprocesos rodas šie paši gamma staru. Lai pārvarētu starpzvaigžņu attālumus, būtu jāuzbūvē neiedomājamas jaudas paātrinātāji. Nē, tas neder. Arī ārpus zemes zinātnieki atrastu daudz praktiskākus paņēmienus. Šis slēdziens neizsauca sevišķu entuziasmu, jo nozīmēja, ka būs jāizmanto tie paši radio viļņi. Atrast radioviļņu okeānā staru, kas nāk no ārpus zemes civilizācijas, nav nemaz vieglāk, kā atrast adatu Zemes okeānā.

Kā tad citu planētu iemitnieki varētu izmantot radio viļņus? Ja meklētu pa visu skālu un patērētu katru viļņa noklausīšanai tikai 10 sekundes, visa radio diapozona pārbaudei būtu vajadzīgi 3 tūkstoši gadu. Kādu šauru diapozonu varētu izvēlēties svešas civilizācijas? Morisons pieņēma, ka tās neizmantos zemās frekvencēs. Tur valda tāds troksnis, ko izstaro zvaigznes un starpzvaigžņu putekļi, ka pat spēcīgākajam signālam neizdosies izlauzties cauri. Frekvenču skālas augšējā daļa arī nav labākais variants, jo šādus viļņus absorbē Zemes atmosfēra.

Zinātnieki sāka meklēt diapozonu, kur maz kosmisko trokšņu un kur vājāki radio signāli izies cauri maz vājināti. Tādu frekvenču "logu" drīz atrada. Tā vienā pusē izstaro pats izplatītākais Visuma elements - ūdeņradis, otrā - hidroksils - ūdeņraža atoma savienojums ar skābekļa atomu. Ūdeņraža atoma savienojums ar hidroksila molekulu veido ūdens molekulu. Tādēļ, izvēloties šo frekvenci, citu planētu iemitnieki apstiprinās, ka arī viņu dzīves pamatā ir ūdens.

Šo savu ideju Morisons un Kokoni izklāstīja populārā, bet ļoti ietekmīgā žurnālā "Nature". Atlika gaidīt, vai kāds riskēs lietot tik aizņemtus radio teleskopus šādiem it kā avantūriskiem mērķiem. Tomēr tāds atradās - Grinbenkas (Rietumvirdžīnijas pavalstī) Nacionālās radio astronomiskās observatorijas astronoms Dr. Frenks Dreiks. Par to, kā realizēja viņa projektu "Ozma" (pēc pasaku valsts Ozas princeses vārda), Dreiks pastāsta 1992. gadā publicētajā grāmatā "Vai ir tur, Visumā, vēl kāds?" (Is Anyone Out there?)

Vispirms, astronoms izvēlējās 2 zvaigznājus, kur, kā domā, ir zvaigznes, līdzīgas mūsu Saulei, bet apkārt tām riņķo - vēl viens pieņēmums - Zemei līdzīgas planētas, uz kuŗām - trešais pieņēmums - varētu eksistēt saprātīga dzīve. "Radio teleskopu notēmēja uz Tau zvaigzni Vaļa zvaigznājā. Nekādu rezultātu. Tad teleskopu pagriezta Epsilon zvaigznes virzienā Eridana zvaigznājā. Negaidīti teleskops fiksēja sprādzienu. Vai tiešām veiksme? Novirzīta teleskopu - signāls pazuda. Atgriezās iepriekšējā stāvoklī, bet signāls neatkārtojās. Vai tas, tiešām, nāca no zvaigznes? Jeb bija Zemes izcelsmes un pa-

zuda pa to laiku, kamēr mēs mainījām teleskopa stāvokli? Uzzināt to nebija iespējams."

Neveiksme neatvērta profesoru Dreiku. Savus izmēģinājumus viņš turēja slepenībā, nevēloties piedzīvot kollēģu izsmieklus. Bet notika informācijas noplūde un presē parādījās nepamatoti sensacionāli ziņojumi. Tad prof. Dreiks atklāti paziņoja par "Ozma" projektu un pajautāja, kas no kollēģām ir gatavs pievienoties. Pirmais atsaucās Pīters Pirmans no ASV Nacionālās zinātņu akadēmijas Kosmisko pētījumu nodaļas. Viņš sasauca Grinbenkā sanāksmi. Atbrauca idejas autori - profesori Kokoni un Morisons. Vēl atsaucās prof. K. Sagans, ievērojams un populārs astrofizikā un ekzobiologs, t. i., speciālists ārpus zemes bioloģijā. Viņa izgudrotā un konstruētā iekārta ļauj pārbaudīt reizē desmit miljonu kanālu un izdarīt pāri par 4 miljardiem operāciju sekundē. Ieradās prof. Melvins Kelvins, Nobela prēmijas laureāts ķīmijā, un Dr. Džons Lilijs, pazīstams ar saviem darbiem par delfinu psiholoģiju un valodu.

Svarīgi bija noskaidrot, cik liela ir varbūtība, ka Visumā pastāv Zemei līdzīgas planētas un ka uz tām attīstījusies vai attīstās civilizācija, kas gatava kontaktiem ar citām civilizācijām. Dreiks radīja formulu, kuŗa kļuva par vienu no astronomijas "svētbildēm", diemžēl., praksē nepārbaudītu, kaut gan, kā zināms, eksperiments ir zinātnes pamats. Pēc tās formulas Visumā, kur ir vismaz 10 miljardu zvaigžņu, jābūt ļoti daudzām civilizācijām (kā jau teicu, atkal pieņēmums). Ir jāmeklē.

Projekta entuziasti jokoja, ka ārpus zemes saprāta meklējumi sākas Vašingtonā, ASV Kongresā. Ir vajadzīga nauda. Sākumā it kā izdevās izkaulēt prāvus līdzekļus, bet senātors Viljams Proksmajers "nogriezta" tos līdz 15 miljoniem dolāru. Ar tiem finansēja Dzijā meklējuma tīklu būvi. Tīkls ir teleskopu un datoru sistēma. Arī paši entuziasti izlietoja savus līdzekļus. Kanādielis Roberts Stefenss, astronoms un elektronikas speciālists, nopirka no armijas agrinā brīdinājuma sistēmas antenu un radija iekārtu tālā kosma noklausīšanai. Ohaijo pavalsts universitātes studentu grupa ar prof. Krausu priekšgalā prata dabūt 1/4 miljonu dolāru no Zinātnes nacionālā fonda un uzbūvēja radioteleskopu trīs futbola laukumu lielumā. Harvardas universitātes profesors Pols Horovics tikai par \$ 25000 konstruēja detektoru, kas par dienu var analizēt vairāk kosmisko signālu nekā par 100000 gadiem bez tā. Kad pirms vairākiem gadiem Morisons un Dreiks runāja vienā no Kongresa komisijām, tiem izdevās pierādīt, ka ieguldīts un izdarīts ļoti daudz. Līdzekļu piešķiršanai par noteicīto izrādījās senātor Džeika Garna (Jutas pavalsts) balss (Viņš toreiz bija vienīgais no senātoriem, kas bija bijis kosmosā.).

Garns teica: "Es jutu, ka kaur Visuma dziļēs paslēpusies dzīve. Jāmeklē! Kas var būt svarīgāks par šiem meklējumiem?" Un SETI (angļu saīsinājums, kas apzīmē "Ārpus zemes saprāta meklēšana") guva atbalstu. 1990./91. finanšu gadā izdalīja 4 milj. dolāru, nākošajā jau - 12,1 milj. Projektā aizņemti tikai 10 cilvēki, bet pirmklasīgi speciālisti. Pats prof. Dreiks, sistēmas smadzenes, lai paķircinātu skeptiķus, sava kabineta durvīm piestiprināja plāksnīti ar jautājumu: "Vai ir saprātīga dzīve uz Zemes?"

Vienā no lielākām observatorijām Aresibo (Portoriko) pie vadības pults sēž astrofizikā Kents Kallers. Viņš ir akls no dzimšanas, bet tas netraucē viņam dzirdēt un analizēt signālus ar runājošā datora palīdzību.

"Neviens nevar redzēt, kas notiek tālajā kosmosā, kur pat gaismas stars - tā ātrums ir 300000 km sekundē - nonāk pēc miljardiem gadu," saka viņš. "Bet tādēļ, ka esmu akls, es gandrīz visu dzīvi mācījos ne tikai klausīties, bet arī dzirdēt. Savu pieredzi es izmantoju datora programmā SETI projektam. Un vienreiz es redzēju tālāk par visiem cilvēkiem: pirmais saņemšu vēstījumu no citām pasaulēm."

Prof. Dreiks un viņa kollēģas neuzskata, ka vēstneši no citām zvaigznēm drīzumā ieradīsies personīgi. Vairāk ir cerības, ka tie kontaktēsies ar mums, izmantojot radio signālus.

Visumā ir vismaz 10 miljardu zvaigžņu. Katru gadu dzimst jaunas. Pēc dažādiem aprēķiniem, tikai mūsu Piēna ceļā vien var būt no tūkstošiem līdz pat simtiem miljoniem civilizāciju, kas var kontaktēt ar "saprāta brāļiem". Kāpēc tik liela atšķirība? Mēs nezinām, cik ilgi dzīvo civilizācija, tāda, kāda ir uz Zemes. Radio teleskopi parādījās četrdesmitajos gados. Dažus gadus vēlāk pasauli varēja sagraut atomkaŗa katastrofa, kad Kruš-

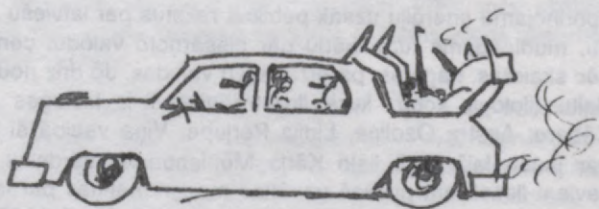
"Un Šmuls Meiers zūd bez pēdām
Un tāpat dažs bagāts virs,
Mekī Fiskars, tas bez bēdām
Pūli staigā glums un brivs."

(Dziesma par Mekī Fiskara asinsdarbiem)

Zviedriem pēdējā laikā arvien vairāk sagādā rūpes dažādi krievu razbainieki (razboinīki), blēži un "vissenākās sieviešu profesijas" pārstāves, kas sāk ieplūst viņu zemē. 23. augusta novakarā policija Stokholmas apkārtnē (Vārmdō) noķēra trīs krievu bosikus un kādu poļu izcelsmes Zviedrijas iedzīvotāju, kas naudas izspiešanas nolūkos plānojuši nolaupīt miljoniāru Pēteri Vallenbergu (Wallenberg). Polis šai pasākumā iesaistīts kā šejienes apstākļu pazinējs un padomnieks. Saķerto apbruņojumā bijušas pistoles, rokasgranāta un roku dzelži. Vēlāk, nelielā saliņā Stokholmas šērās, savaņģots vēl ceturtais krievs. Tur bijuši savākti pārtikas krājumi vairākām nedēļām, ūdenslidēju tērpi un zemūdens "mopēds" šīs operācijas vajadzībām.

Pēc nopratinātāju domām bosiki piederot pie, t. s., Odisejas mafijas. Tā kā viņi neveiklā kārtā jāvūšies noķerties, mājās viņiem draudot likvidācija. Un pirmie kucēni jau esot jāslicina. Tas, protams, nenozīmē, ka tamlidzīgi pasākumi netiks atkārtoti. Labs skaits zviedru bagātnieku jau labu laiku ir braukājuši pret lodēm nodrošinātos autiņos un algo savu naudīgo miesu apsargus. Viens tāds sargeņģelis esot importēts no Latvijas. Tik nedroša tā dzīve arī Zviedrijā kļuvusi tiem, kas lielu mantību sarausuši (dažkārt ar negantiem un grēcīgiem paņēmiem).

Un tāpēc Dr. U. J. izsaucas:

Labis gribos kāpostus,
Sveiks pie trauka strēbdams,
Nekā svešus ābolus,
Sirdī bēdas slēpdams.

Jāpiezīmē gan, ka ābolus dakterim Jānsonam par mērenu atlidzību piegādā Sausiņa tēvs Stokholmā.

☺

Literāts **Aivars Tarvids** ir publicējis sarkatisku aperci par "ārlatviešiem" - "Īsa pamācība latvietībā" (nedēļas avīze "Tev", 5. 7. 1993). Tur ir šāds trāpīgs aprādījums:

"Vismaz šķietami brūkot komūnisma sistēmai, daudzcietušos trimdiniekus viesu reizēs tēvamājā varēja sagaidīt kā uzvarētājus un gaismas nesējus. Amatieru trupu komēdianti nu midija Nacionālā teātra skatuves dēļus, katrs pantkalis tika sumināts kā potenciāls Nobela prēmijas laureāts vai vismaz otrs Rainis no Kalamazū, bet kapella, kam istā vieta alus krodziņā skandēt galda dziesmas, pulcināja auditorijas, kuŗu tūkstoši varētu iedvest skaudību pat ansamblim The Beatles."

Tur būs grūti ko iebilst, bet var piebilst: kas tad šis izdarības ievadīja un ciemiņus pie apjūsmošanas pieradināja? Taču neviens cits, kā "patriotisko organu" ar gudru ziņu uzriktētais Rīgas Kultkoms, iesaistot savā apgrēcīgajā darbā arī krietnu skaitu "radošo savienību" koriferiju (kas gan paši par šīm izricibām klusībā ņirgājās). Savā mušpapīrā "Dzimtenes Bals" šī iestāde mudināja:

"Gadās, ka svešatnes latviešu mākslinieks negūst pienācīgo atzinību, bet, ieradies dzimtenē, viņš to saņem pilnā mērā."

Un tad nu daļa ieradās un saņēma nedalītu apbrīnu žipčiku rikotos, slēgtos saietos. Saņēma bagātīgu cienastu. Vienam otram samaksāja arī ceļa izdevumus. Dažs "progressivs kultūras darbinieks" varēja izteikt savas žēlabas par to, ka tiekot "vajāts" no reakcionāriem trimdiniekiem, un saņēma patiesu izpratni. Kultkoma sakarniekam Austrālijā, labticīgajam Robertam Dambitim "orgāni" kā pirmajam izdeva Rīgā peršu grāmatiņu. To Tarvidam būtu vērts palasīties. Bet viņš jau vēl pajauns cilvēks (dz. 1957. g.) un, droši vien, nepaguva visās šajās apbrīnojamās un kosmiskajās aktivitātēs piedalīties. Kas tā būtu par vielu viņa vingrinājumiem sarkasmā!

Igauņi sākuši izmeklēt sava Kultkoma darbību. Latvijā viss klusu kā tādā malienā. Bet kādreiz tas būs jādara. Ne jau, lai rikotu "raganu medības", bet lai noskaidrotu vēsturisko patiesību un lai tas brīvestības gars spētu ienākt tais padomju anticivilizācijas piesārņotajos ļaužu prātos.

☺

Ne gluži viss Aivaram Tarvidam tai rakstā ir padevies. Nav jau tā, ka trimdinieki sūtīja uz Latviju tikai "modīgas lupatas un skaņu plates". Ne jau visi, kas brauc uz Latviju dot padomus ir "Rietumos profesionālajā karjērā caurkrituši speciālisti" un tml. Tāpēc mūžsenais Dr. U. J. mudina Aivaru: "Ej tālāk pa šo ceļu, mans dēls, bet apzinies, ka sarkasma autors balansē uz naža akmens."

Ar šo padomu punktu liek

Dr. Ulf Jānsons

A. un M. Krievs

DRAUGS UN KAIMIŅŠ

Lielākai daļai latviešu ieceļotāju Kanadā pirmā apmešanās vieta bija Montreala. Salaidās kā zvirbuli pilsētas centrā. Ar gadiem aina mainījās. Daudzi aizbrauca uz citām pilsētām vai provincēm. Citi sāka iepirkt mājas priekšpilsētās, bet bija arī tādi, kas savu brīvo laiku negribēja ziedot darbiem pie mājas un kas atzina, ka dzīvoklim pilsētas centrā ir savas priekšrocības. Tie palika uz vietas.

Palicēji, palaikam, apgrozījās ārzemniekiem parastajā pārtikas iepirkšanās vietā - Sv. Labrenča bulvārī. Tur šad tad redzējām neliela auguma viru, kas saistīja mūsu uzmanību. Kas viņš tāds? Varbūt pat latvietis! Izrādījās - latvietis gan! Kad 1980. gadā ieradāmies palīdzēt Jānim Vilnim ieligot Jāņus, viņš tur bija jau priekšā. Abi ar kundzi. Žanis Waldheims.

Pēc tam, protams, Sv. Labrenča bulvārī vairs netikāmies kā svešinieki. Nu jau varējām sasveicināties, aprunāties par laiku un to, kur kas lētāk dabūjams. Tā sākās mūsu iepazīšanās.

Laika nevienam nebija daudz. Darbs. Pēc tam mājas solis. No visa izrāvās vienīgi dienās, kas latviešiem nacionāli nozīmīgas vai organizētos kultūras sarīkojumos. Dažreiz pēc 14.

VALMIERAS SKOLAS

Daži foto uzņēmumi un piezīmes

Pirms desmit gadiem kādā trimdas laikrakstā ieraudzīju trūcīgu foto uzņēmumu, kurā kādreizējais Valmieras Valsts ģimnazijas direktors Kalējs bija redzams no mugurpuses, uzrunājot kādu skautu vienību vai armijā jauniesauktos zēnus. Atcerējos, ka dodoties pasaulers gaitās biju steigā pagrābis vairākus foto uzņēmumus, kurus II pasaules kara laikā iznēsāju mazā ādas kabatas grāmatiņā pie savas krūts. Ar visām paglābos arī no drausmīgā bumbvežu uzlidojuma Drēzdenē, kur nogalināja vairāk par simts tūkstošus civiliedzīvotāju un kas atstāja pilsētu pārvērstu pelnu un drupu kaudzē.

Vecā piecgadīgās Valmieras Valsts komercskolas celtne, ko tautas mutē sauca par **kreicskolu** (no vācu valodas). Šī ēka nodegusi 1944. gadā pilsētas lielā ugunsgrēkā.

Latvijas pirmās brīvvalsts laikā celtā jaunā 5 gadīgā Valmieras Valsts komercskolas ēka.

Doma urdīja, vai tādu dārgu atmiņu krājumu drikstu vienīgi paturēt sev, noglabātu ugunsdrošā bankas skapītī? Nē, to nevarēju, un tā radās šis mans israksts par Valmieras dažām skolām, ar kurām saistīti mani izglītības ceļi. Ceru, ka tas varētu noderēt par pieturas punktu kādam plašākam rakstam vai pat grāmatai. Maz šo fotogrāfiju saglabājušās. Viena skolas ēka jau sen vairs neatrodas uz zemes virsas.

Presē arī nekad neesmu lasījis vai dzirdējis par toreiz tik plašo tā apvida skolām vai toreizējiem skolniekiem. Ar izbrīnu jāautā: Kur palikuši valmierieši?

Valmieras Valsts ģimnazija divdesmitajos gados par direktoru bija arī Jānis Jansons, iesaukts "Melnais Jānis". Viņš bija slaida auguma, nopietns, un laipns cilvēks, parasti valkāja melnas krāsas uzvalkus. Neatkarības cīņu dalībnieks. Noslepkavots Vācijā.

Direktors Priede bija sika auguma, pusmūža, sirmiemi matiem. Valkāja tumši zilās krāsas fraku un pusstikla brilles. Skolā bieži bija redzams ar ziliem plankumiem sejā. Baumoja, ka sieva viņu piekāvusi.

Kā jau sākumā minēju, vēl bija Kalējs. Viņš apprecēja kādu skolas absolventi, ko bija iekārtījis ģimnazijas teātri.

Valmieras Valsts ģimnazijas audzēkņi II sagatavošanas klases divdesmitajos gados atcerei veltītā foto uzņēmumā Otrā rindā, vidū - dir. Kalējs, no viņa pa labi Hedviga Valdmane, nākošai vārds nezināms, Gabriela Starka, Valmieras ārsta meita, vēlākā tirgotāja Trēziņa kundze, kuņus abus izsūtīja uz spaidu nometnēm. Pa kreisi direktriese Berta Stakle, kas 1993. gadā Amerikā piedzīvoja 100 gadus vecumu. Tālāk Mamonova-Ziediņa, pilsētas ārsta jaunā Ziediņa pameita. Tajā laikā pilsētā darbojās 2 ārsti Ziediņi, jaunais un vecais, bet bez radniecības. Viņai blakus Cirule, Valmieras pagasta vecākā meita. Pirmajā rindā no labās - Velta Spožā, mežkunga meita, blakus sēdētāja nezināma. Pēdējā rindā no kreisās stāv Reinis, labākais skolnieks šajā klasē, blakus viņam Tauriņš, tad Fredis Richards Linde, Silvija Berga, Platniece ar draudzeni Zušmani, abas meitenes no Cēsīm.

Ticības mācības skolotājs bija Valmieras Veides draudzes prāvests Eduards Pavasars seniors, iesaukts "Buda". Latviešu valodas skolotāji bija Brambāte un Zariņš. Franču valodu un mākslas vēsturi pasniedza Augenberga, angļu - Kaķe, Valmieras ārsta sieva, un Bastjānis, vācu - Rulle un Pērkone, kas mira jau manā skolas laikā. Ģeogrāfiju pasniedza Dreimanis, matemātiku - Purnmalis, dabas zinības un higiēnu - Zars, algebru un ģeometriju - dir. Berta Stakle. Vēsturi - Rugēna, Kristapsone un Gedrovica (arī mira manā laikā), zīmēšanu - gleznotājs Petrovs, vingrošanu un militārās apmācības - Baumanis, iesaukts "Birka", fiziku - Kalniņš, ķīmiju - Jansons. Ģimnazijas biroja darbvede ilgus gadus bija Markova. Skolu toreiz apsildīja ar malku. Kurinātāji bija Ronis un Točs. Ģimnazijas ārsts bija optiķis Ore. Ar pārējiem skolotājiem man nebija saskare, tādēļ tie no atmiņas izzuduši un šeit nav pieminēti.

Komerskolas 1938. gada absolvents un šo piezīmju autors Fredis Richards Linde

A. Kalupnieks

DV KV SĒDE PURVAINĒ

DV KV sēdē, kas notika š. g. 14. augustā, Purvainē, piedalījās pr-dis G. Šūbiņš, vanadžu vad. N. Pulciņa, valdes loc. - A. Kalupnieks, L. Ozols, V. Dāboliņš, M. Lejiņa, J. Treimanis, S. Leimanis, M. Zvejniece un A. Selga, kā arī DV organizācijas darbinieki A. Kalviņš, K. Rēvalds, I. Purva un biedri - V. Plūdons, E. Pulciņš, V. Dreifelds, V. Lejiņš, O. Kļavenieks, Z. Akots, K. Zenaitis, O. Ieviš, O. Zvirgzdgrauds un J. Tērauds.

Sēdi atklājot, G. Šūbiņš citēja Dr. K. Ulmaņa vārdus: "Nekad jūs nespēsāt domāt un strādāt priekš citiem, ja jūs nedomāsiet un nestrādāsiet ar viņiem. Ja mēs dzīvosim un strādāsim saskaņā, viens otram palīdzēdami, tad vispār tiksīm uz priekšu." Pats norādīja: "Mēs esam sūtīti, lai kalpotu Latvijai, latviešu tautai un DV organizācijai. Mums visiem jāmacās iet kopā, jo tikai ritmā sperti soļi vieglāk padodās."

Klusuma brīdī, ko vadīja J. Treimanis, pieminēja aizsaulē aizgājušos biedrus: Jāni Šilfu, mir. 12. jūnijā, Montrealas nod., Artūru Runci, mir. 11. jūlijā, Bramptonas nod., Edmundu Kuncānu, mir. 30. jūlijā, Hamiltonas nod. un Andreju Bukulu, mir. 10. augustā, Sv. Katrīnas nod. Zemes valde un vanadžu vadība piederīgiem un nodaļām izteica dziļi izjustu līdzjūtību.

Pirms darba kārtas sākuma G. Šūbiņš sveica vanadžu vad. N. Pulciņu jubilejas gadījumā un pasniedza zemes valdes dāvanu un ziedus.

Caurskatot ienākušos rakstus, valde nolēma ar \$ 2.000.- atbalstīt spiestuves iespiedmašīnu labošanu; piešķīra \$1.000.- Baracuda Films uzņēmumam dokumentācijas filmas par latviešu jaunatni Latvijā uzņemšanu un sagatavošanu; \$ 300.- piešķīra Lūcijas Nāgeles dzeju grāmatas izdošanai. Toronto nod. valdes pr-dis Z. Akots domāja, ka to varētu darīt nodaļa. Pēc pārrunām jautājumu atstāja viņa ziņā. Uzklāusot M. Lejiņas un V. Dreifelda paskaidrojumus biedra statusu lietā Toronto nodaļā, valde aicināja abus, kā pagaidu izkārtojumu, piekrist viņu ieskaitīšanai DV KV biedru kopā. Tādējādi tiktu nodrošināta viņu līdzdalība DV pr-ka un DV vanadžu pr-ces vēlēšanās.

J. Zivtiņa uzņēmies Sporta nozares vadīšanu. Apstiprināja Statūtu komisiju: A. Kalupnieku (apstiprināts par kom. pr-dī agrāk) un locekļus G. Brikmāni un V. Plūdoni. Lūdza DV KV biedrīni likvidēto nodaļu/kopu biedriem piesūtīt aicinājumu iestāties DV KV biedru kopā vai kādā citā nodaļā/kopā. Papildus caurskatot M. Lejiņas izskaitīšanu no nodaļas biedru sarakstiem, nolēma lietas izmeklēšanu virzīt uz Goda tiesu.

DV KV valdes pr-dis jūlija otrā pusē apciemojis Gaņezeru, kur 24. jūlijā piedalījies DV ASV zemes valdes sēdē un DV ASV Vidienas salidojumā Latvijas cīemā un noklausījies sen. Gobela priekšlasījumu. 26. jūlijā piedalījies LZS valdes sēdē. 7. augustā ticis ar DV ASV biedriem. Lūgts piedalīties DV ASV Losandželosas apvienības gada svētkos un apciemot Sanfrancisko. Saņēmis NLDBA dāvinājumu - grāmatu "Uz ežiņas galvu liku."

Vanadžu pr-ce N. Pulciņa pastāstīja par darbu, kas paveikts sakarā ar DV ASV un DV KV valžu kopsēdi un vanadžu sarikojumu "Kad miķelnicas zied". Dārza svētku un Sidrabenes sarikojuma atlikums paredzēts palīdzības darbam Latvijā. Sidrabenes 40 darbības atceres sarikojumā nodevusi sveicienus DV KV un vanadžu vārdā. Piedalījusies Sv. Katrīnas vanadžu kopas Dārza svētkos. Pateicās par sveicieniem un veltām dzimšanas dienā.

DV KV priekšsēža vietnieks izsūtījis nodaļām un DV KV darbiniekiem rakstisku ziņojumu par š. g. DV CV sēdi un tajā pieņemtajiem lēmumiem. Ierosināja simboliski piešķirt Sidrabenei \$ 100.-, ko valde apstiprināja. Ziņoja par DV CV apstiprinātajiem DV CV paārstāvniecības Rīgā uzdevumiem:

1. Palīdzības darba tēvzemē sadale un nogādes pārraudzība.
2. Naudas līdzekļu, kas palīdzības darbam vai citiem mērķiem tiktu saņemti no DV organizācijas (Rietumos) un eventuāli privātpersonām - uzglabāšana.
3. Par palīdzības darbu vest piemērotu dokumentāciju, bet naudas līdzekļiem - grāmatvedību. Sniegt ziedotājiem, palīdzības sniedzējiem un naudas līdzekļu devējiem, kā arī DV organizācijas vadībai nepieciešamās atskaites, pārskatus un norēķinus.
4. Kārtot ar Latvijas valsts jeb pašvaldību iestādēm lietas un uzdevumus, kādus DV CV pēc vajadzības un apstākļiem norādītu.

5. Veikt un veicināt DV ideju un mērķu popularizēšanu Latvijā, izmantojot masu publicitātes līdzekļus un tiešus sakarus ar latviešu sabiedrību.

6. Uzturēt sadarbību ar Latvijas DV organizācijas vadību un, kur un kad nepieciešams, ar minētās organizācijas nodaļām; veicināt minētās organizācijas izveidošanos, augšanu un stabilitāti.

7. Izpildīt tādus uzdevumus un pienākumus, kādus DV CV, CV prezidijs vai DV priekšnieks uzskatītu par vajadzīgiem un dotu biroja vadībai attiecīgus norādījumus vai arī kādus uzdevumus, kādi, apstākļu dēļ, pārstāvniecībai ir kārtojami.

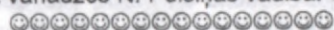
Par DV Grāmatnīcas darbību ziņoja Saimn. noz. vad. L. Ozols, kas nolāsija arī Finanču noz. rakstisko ziņojumu. Sekretāra vt-ks savā ziņojumā ieskārās paveiktajam darbam kopš iepriekšējās valdes sēdes. Administrācijas noz. vad. M. Lejiņa izkārtojusi vizītkaršu izgatavošanu valdes darbinieku vajadzībām (Nodaļu valžu darbinieki, ja ir nepieciešamība, var tās pasūtīt caur viņu.).

Pārrunās par atzinības rakstu izgatavošanas izdevumu segšanu, ieskaitot zelta nozīmes, atzina, ka tas ir nodaļu/kopu pienākums. Par biedru sastāvu ziņoja biedrīnis J. Treimanis. Aprūpes nozares vad. S. Leimanis ziņoja, ka Sv. Katrīnas nodaļa nosūtījusi palīdzības sainišus Rīgas 3. speciālajai skolai un daudz bērnu ģimenēm, kopsummā par \$ 580.-. Toronto nodaļa sniegusi palīdzību daudz bērnu ģimenēm, slimnīcām, zemessargu vienībām, skolām (grāmatas), NDVLA I pusgadā par \$ 53,992,70. Britu Kolumbijas nodaļa NDVLA nodaļām devusi: 4 pa \$ 500.- katrai un 1 - \$ 300.-; apģērbu sagādei veciem un bij. leģionāriem \$ 1.000.-; Cēsu skolai siltām pusdienām \$ 200.-, Drebežu bāreņu namam \$ 50.- un Tālavas skautu novadam \$ 50.-. Saņemta vēstule protēzes sagādei. To nosūtījis DV Ģenerālsēkretāram.

Kultūras noz. vad. M. Zvejniece, bez palīdzēšanas sēžu protokolu uzrakstīšanā, darbojusies vanadžu darbā.

Tālākajā darba gaitā pārrunāja veicamos darbus sakarā ar priekšā stāvošo ASV un DV Kanadā valžu kopsēdi, kā arī pieņēma darba kārtības projektu.

Pēc valdes sēdes visi pulcējās Dārza svētkos, kurus rīkoja DV Kanadā vanadzēs N. Pulciņas vadībā. ☺

Valters Zirnītis

LATVIJAS VIRSNIKI ASV

Š. g. augusta beigās un septembra sākumā ASV viesojās Latvijas Zemessardzes un aizsardzības spēku grupa, lai Mičiganā, Nacionālās gvardes apmācību centrā (Greyling), mācītos un gūtu pieredzi modernās kara zinībās, visvairāk teorētiskā plāksnē.

Grupa šeit ieradās 26. augustā un devās atpakaļ 10. septembrī. Apmeklēja arī Lansingu, Kalamazū. Visilgāk kavējās Grandrapidu latviešu sabiedrībā. Tikšanās ar prāvu tautiešu skaitu šajā pilsētā izvērtās gandrīz par nacionāli patriotisku vienotības demonstrējumu, kurā ieguvēji bija visi. Grupā sākumā bija paredzēti 13 militāras vai militāros pasākumos iesaistītas personas un komandieri. Svarīgu iemeslu dēļ 2 bija jāpaliek mājās. Atbrauca 11, kurū vidū bija vairāki pulkveži un pulkvežleitnanti. Grupā bija Juris Dalbiņš, Jēkabs Blauss, Jānis Žagata, Gaidis Ošenieks, Gunārs Kandis, Renāte Žagata, Juris Vārtiņš, Oļegs Mucenieks, Agris Lapsa, Jevgeņijs Bogdāns un Juris Arness. Gandrīz visi bija ar zināmu militāru izglītību, vairāki beiguši augstskolu, precējušies, kas audzina paprāvus bērnu pulciņus, ieskaitot vienu sievieti. Lielākā daļa bija militārās uniformās, daži privātās. Katram cīemiņam bija piesprausts puķu zieds un kartiņa ar vārdu un uzvārdu.

Tikšanās sarikojumā Grandrapidu latviešu biedrības namā bija ieradušies 175 dalībnieki, pavisam prāvs skaitlis, kāds pēdējos gados reti sanācis kopā. Sākumā cīemiņi sēdēja pie atsevišķa galda, skatuves priekšā, lai būtu visiem labi redzami, vēlāk tie iekļāvās pārējā publikā, uzņemot tuvāku kontaktu. Uzņemšanu rīkoja vietējā DV apvienība kopā ar latviešu biedrību. Sarikojumu vadīja un atklāja ASV armijas atvaļināts plkv. zobārsts A. Ruperts, iepazīstinot ar viesiem un dodot tiem katram vārdu. Patika viņu atklātība, neslēpjot, kur un kā risinājušās viņu dzīves gaitas. DV ASV zemes valdes pr-ka A. Spārniņa sveicienus nodeva DV apvienības pr-ks M. Jansons, uzsverot, ka šādas tikšanās stiprinot draudzības saites starp tautiešiem dzimtenē un svešumā. Laba vēlējumus nodeva arī Latviešu biedrības pr-ks A. Runka, pasniedzot atbraucējiem velti. Jāpasaka, ka savstarpējo dāvanu apmaiņa turpinājās vēlāk, gandrīz visu laiku, no abām pusēm. Varēja brīnīties par

to, cik daudz tās paņēmuši līdz ciemiņi, lai iepriecinātu sagaidītājus.

Tālākā sarikojuma daļā bija dažāda rakstura jautājumi. Ciemiņi atklāti atbildēja pat uz kontroversionāliem jautājumiem. Daži vēlējās zināt, cik lieli ir Latvijas aizsardzības spēki, kā tie organizēti, kādi tiem uzdevumi, kur tie atrodas, kāda tiem gatavība, kas varētu garantēt tagadējās Latvijas drošību, kā tiek apsargātas Latvijas tagadējās robežas utt.

Par lielu apdraudējumu, kā valsts drošībai, tā citādi, minēja bij. Padomju Savienības kaņaspēka atrašanos mūsu zemē, par jo sevišķu apdraudējumu uzskatot aviācijas uzlidojumus, kas pilnībā pārvaldot gaisa telpu virs Latvijas teritorijas, apdraudot visu civilās aviācijas sistēmu un traucējot valsts saimniecisko dzīvi. Šajā virzienā bijuši neskaitāmi pārkāpumi no lielā austrumu kairiņa puses - pusgada laikā pārsniedzot 400, kas reģistrēti. Par to esot bijis raksts Latvijas bruņoto spēku laikrakstā "Tēvijas sargs" ("Latvijas debesis pieder Latvijai pašai"), tāpat tas parādījies latviešu presē svešumā.

Ari robežapsardzībā vēlami daudzi uzlabojumi, jo krievi ievada mūsu zemē, neatļauti, gan lielākus, gan mazākus cilvēku kontingentus, kuģos un citādi. Trūkuma un vajadzību esot bezgala daudz. Taču stāvoklis neesot gluži bezcerīgs. Krievi sākot lēnām saprast, ka tiem Latvijas valsts neatkarība esot jārespektē, lai Rietumu zemes nepārtrauktu saimniecisko palīdzību. Maldīga esot norāde, kas ieviesusies no svešumā izdotām grāmatām un publikācijām, ka Latvijā pastāvējusi Kara akadēmija. Pastāvēja tikai Militārie kursi un no 1934. g. Augstākā Kara skola. Tādā sakarībā nez vai piestāvētu turienes organizētam apmācības centram vārds "akadēmija".

Sekoja Kalamazū Piltenes prāģeru koncerts, kurā viņi apliecināja, ka tiem popularitāte joprojām nav zudusi un šini žanrā tiem līdzinēka nav. Prāģeri dziedāja gan patriotiskas, gan veco frontinieku - leģionāru dziesmas, brīžiem pievienojoties publikai. Māriete Strautiņa pavadīja, spēlējot elektriskās ģitāras, pašai pa reizei piedaloties ar solo dziedājumiem. Dir. R. Roļļa humoristiskie paskaidrojumi iedērijās un bija vietā, ceļot priekšnesumu vērtību - "nakotnes nodomos esot brauciens uz Latviju, Londonu un Parīzi, tikai sirmās galvas esot par šķērslī un tur piekrišanas pie meitenēm nebūšot". Prāģerieši katram viesim nodeva pa kasetei ar savām dziesmām. Par to Piltenes prāģerus, kā slēgtu vienību, "ieskaitīšot" Zemessardzes sarakstos. Vēl bija dāvanas DV apvienībai un atsevišķiem cilvēkiem (emblēmas, grāmata "Tēvzemei un Brīvībai", kakla saites).

No Grandrapidiem ciemiņi devās uz Vašingtonu. lai iepazītos ar Pentagonu.

G. Kandis un G. Ošenijs liecināja, ka ieguvums bijis liels, ka daudz ko mēģināšot iedzīvināt un piemērot Zemessardzes apmācībās un darbā Latvijā. Lai atvieglotu mācības spēku - amerikāņu instruktoru - vielas uztveršanu, piepalīdzīgi bijuši 2 latviešu izcelsmes viri, kas pieder šai Nacionālajai gvardei. Ikvienam bruņotam nogrupējumam Latvijā jābūt kopējai domai un darbam, lai visas tautas atbalstā stiprinātu valsts bruņoto spēkus, kas dotu pamatu veidot topošo armiju, lai zemi varētu pasargāt gan no iekšējā, gan ārējā ieņaidnieka, apdraudējuma gadījumā. ♦

♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦

Jānis Poņemeckis

NOTIKUMI GAŘEZERĀ

♦ Pēc 6 nedēļu rosīga darba Gaŗezera Vasaras vidusskolā, tās audzēkņi, vecāki un draugi 15. augustā pulcējās brīvdabas baznīcā 29. mācības vasaras nobeiguma sarikojumā. Skolu šogad absolvēja 23 audzēkņi. Desmit labāko atzīmju ieguvēji (to vidū viens zēns): Māra Kreišmane, Kristine Ģīga, Zane Kļaviņa, Anda Bolšteina, Laila Strēlniece, Liga Kalniņa, Katrīna Kursīte, Matīss Kukainis, Andra Leimane (montrealietē), Andra Kūlāne un Indra Kiršteina (pēdējās 2 ar vienādām atzīmēm). Ne mazāk cītīgi strādājuši pārējie absolventi: Ilēna Gailīte, Asja Kalniņa, Krista Konsena, Pauls Markovs, Dainis Matisons, Sandra Palēvica, Edmunds Pelds, Margita Pētersone, Tamāra Rubene, Patriks Rundāns, Sandra Studente un Dace Timberē. Visas 6 nedēļas jeb daļēju laika posmu skolā strādājuši 26 skolotāji un 15 audzinātāji direkti-ses Ilzes Kreišmanes vadībā, piepalīdzot Alisei Lenšai un Veltai Šulcai.

Patikamu noskaņu radīja prāv. V. Vārsberga vadītais dievkalpojums. Svētrūnā viņš salīdzināja Gaŗezeru ar oāzi svešniecības tuksnesī. Ik gadus esam šeit nākuši, lai smeltos

spēkus turpmākajām dzīves gaitām, jo bez smaga darba, sviedriem, uzpurēšanās, asarām un pat asinīm nekas liels dzīvē nav sasniedzams. Pieminēja 2 izcilus Gaŗezera atbalstītājus, kas pagājušā gadā izbeiguši dzīves gaitas - Pēteri Ozoliņu un Arvidu Elģūtu.

Skolas direkti-ses I. Kreišmane mudināja, lai absolventi savas atmiņas izmantotu nākotnes veidošanai, kā atmiņas, ko mūsu vecāki kādreiz paņēma līdz no Latvijas, palīdzēja mums palikt par latviešiem; lai tās rosinātu arī būt aktīviem darbā Latvijai.

Lienes Pētersones-Venteres piemiņas balvu 1. klases audzēkņiem par tautas dziesmu zināšanu ieguva Katrīna Baltmane, Jancis Kļaviņš, Lauma Matisona, Karina Zariņa un Vija Viksne. Dr. L. Slaučitāja un Tēvijas Fonda balvu 2. klases audzēkņiem par sekmēm latviešu valodas priekšmetos un ģeogrāfijā - Inga Lauzuma un Pauls Miklašēvics. Alfr. Zvanera piemiņas balvas 3. klases vēstures pārbaudījumā - Daina Inveisa un Armands Reveliņš.

Dr. O. Ēvaldsona piemiņas balvas pirmās 3 vietas pienācās 1. kl. sekmīgākajiem audzēkņiem - Diānai Stākai, Antrai Rozītei un Laumai Matisonai. Elviras Meijas 3. kl. piemiņas balvas 3 sekmīgākie - Janina Fogeļe, Ērika Pētersone un Viktors Kūlnieks. Dzelzišu balvu par labākajiem rakstu darbiem 4. klasē - pirmie 3 labākie - Anda Bolšteina, Kristine Ģīga un Liga Kalniņa. Dr. J. Labsvira un Tēvijas Fonda balva - 4. kl. 10 labākajiem audzēkņiem.

Mirušās mazmeitiņas piemiņai Paudrupu ģimenes balvu pasniedza 4 audzinātājiem - Ilonai Lūkinai, Dainai Šmidchenai, Rotai Vavilovai un Mudītei Upatniecei. Arvida Kangara piemiņas balvu - Elisai Freimanei. Par izcilu centību cildināja absolventi Sandru Studenti. Atzinību virknei pievienojusies jauna balva - par labāko kārtību. To saņēma Zemitānu 12. istabas iemītnieces. Talantīgos zīmētājus, savukārt, godināja Amerikas Latviešu Mākslinieku apvienības vārdā Ģirts Puriņš un Aija Aveniņa. Gaŗezera padomes pr-dis I. Kildišs pasniedza Gaŗezera stipendijas 10 audzēkņiem.

Telefoniski sveicināja bijušā direkti-ses Gundega Michele. ALA Izglītības biroja vadītāja B. Liepiņa sveicināja ALA vārdā, Ēriks Kronītis - ALJAs vārdā.

Gaŗezera Vasaras vidusskolas nozīmi latviešu sabiedrībā izcēla agrākā absolventa Māra Graudiņa, Latvijas Saeimas deputāta, sveiciens, aicinot absolventus ar savām zināšanām celt tiltu uz Latviju, domāt un strādāt Latvijai.

Absolventu klases vecāku vārdā pateicās Arv. Bolšteins. Absolventi D. Matisons un A. Kūlāne pateicās skolotājiem un vecākiem, aicinot visus savus skolas biedrus palikt mūžam vienotiem. Izjustu savijņojumu izraisīja abu 4. klašu audzinātāju - E. Freimanis un M. Paudrupes atvadvārdi un vēlējumi. Pēdējā aicināja arī dzimteni neaizmirst mūs te, svešumā, sniegt mums roku. jo esam viena tauta, runājam vienu valodu. Absolventi godināja skolotājus ar ziediem, Latvijas un skolas karogus nodeva glabāšanai 3. klasei. Izskanēja absolventu dziesma "Mūžam vienoti". Visi kopā dziedāja "Daugav's abas malas" - tad ziedi, ziedi un atvadu asaras... 29. mācību vasara Gaŗezērā bija beigusies.

Jau iepriekšējā vakarā notika GVV izlaiduma koncerts Dziesmu leļā ar svinīgu gājienu un karogu ienešanu. Dziedāja jauktais koris, zēnu un meiteņu ansamblī savu diriģentu Aijas Vinteres-Brugmanes un Andŗa Uguļā vadībā. Par tautu deju iestudēšanu bija rūpējusies Anita Briede-Bilsena, skolniekiem dejojot gan atsevišķu klašu, gan kopīgā sastāvā. Klavieru pavadījumus izpildīja Aija Vintere-Brugmane, Ina un Andris Uguļi. Dekorācijas bija veidojušas Mudīte Upatniece un Anna Briede, skaņu meistarū pienākumus pildīja Oļģerts Čakars un Aleksis Lapiņš.

♦ Trīspadsmīto reizi Gaŗezērā darbojās 3x3 dalībnieki no ASV, Kanadas un Latvijas. Bija ieradušies 120 dalībnieki, vairums no dažādiem ASV novadiem, 18 no Kanadas un 5 no Latvijas.

13 pastāvēšanas gados, apsveikumā norādīja kustības autore un iedzīvinātāja Dr. L. Ruperte, kopsumā notikušas 60 nometnes ar, apmēram, 8500 dalībniekiem. Vienmēr esot bijis jauki būt kopā, vienalga kur - Gaŗezērā, Katskiļos (ASV), Francijā, Anglijā, Zviedrijā un Latvijā. 3x3 kustība iesākās 1981. g. Gaŗezērā. Tā izplatījusies pa visām latviešu mītnes zemēm un turpina raženu darbību Latvijā.

Dalībnieku vecums Gaŗezērā, kā jau tas 3x3 nometnēs parasts, bija ļoti dažāds. Vecākam dalībniekam dzīvē jau aizvadīti 88 gadi, bet jaunākais tikai pusotra gada vecumā. Kāds citīgs dalībnieku novērotājs bija saskaitījis 5 viriešus ar

AR PIRKSTU ZILĀ GAISMĀ

Kā Bibeles stāsta, Dievs dekalogu esot pats ar savu pirks- tu ierakstījis divās akmens plāksnēs. Tautietis Andrejs Brūvers Minsterē turpretim ar pirkstu raksta zilā gaisā, savā "Piebildē" MLB Ziņotāja augusta numura 19. lappusē atzīmēdams par vajadzīgu pasargāt lasītāju no sagrozījumiem un maldinājumiem, kas esot atrodami manā rakstīnā "Tev nebūs nokaut" izdevuma jūnija numurā. Šī cildenā mērķa labad A. B. "labo" manu rakstīņu un lasītājam atklāj isto patiesību, kas A. B. ir skaidri zināma.

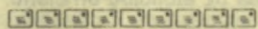
Manu atzinumu, ka 5. bauslis ir likums bez sankcijas, A. B. atspēko ar aizrādījumu, ka uz mazajām akmens plāksnēm, uz kā baušļi uzrakstīti, sankciju aprakstīšanai nebijis vietas. Kā A. B. var zināt, ka nebija vietas? Cik tad lielas bija tās plāksnes, un kur tās tagad glabājas? Vai Dievam nav iespējams rakstīt tik sīkiem burtiem, ka vietas būtu bijis diezgan visām sankcijām? - Sankcijas vēlāk esot jo bagātīgi aprakstījuši Mozus un citi leģendāri autori dažādās vietās Bibelē.

Vai tad A. B. nezina, ka sankcijas izdod pats likumdevējs reizē ar likumu? Ja Dievs pats izdeva baušļus, tad tikai pats Dievs varēja izdot sankcijas, nevis kāds Mozus, Jozua vai cits kāds: pēdējie visi ir tikai cilvēki, *Homo sapiens* sugas piederīgie, ne par matu nedz labāki, nedz pārāki par Osānu Kārli vai Andreju Brūveru. Vai Mozus, ko A. B. min par galveno sankciju devēju, vispār kādreiz dzivojis, vai ir tikai teiksmu varonis? Par to Oksfordas universitātes senvēstures profesors Robins Lēns Fokss (Robin Lane Fox) grāmatā "The Unauthorized Version" 253. lpp. raksta: "It is not only that we have no evidence outside the Bible for Moses, Joshua or any of the judges; we have none for David or Solomon either." - Tātad Mozus, Jozua, soģi, Dāvids, Zālamans ir tikpat vēsturiskas un reālas personas kā mūsu Lāčplēsis, Imanta vai Ārvaldis!

Neesot ticams, ka Kārlis Lielais bijis analfabēts, domā un raksta A. B. Amerikāņu vēsturnieks Viljams Mančesters (William Manchester), Vezeļas universitātes Midltaunā, Conn., profesors, ir citādās domās. Grāmatā "A World Lit Only By Fire" 3. lpp. viņš raksta: "Even Charlemagne, the first Holy Roman emperor and the greatest of all medieval rulers, was illiterate." - Nevarot arī ticēt, ka Kārlis Lielais cirtis galvas. Bet tajā pašā grāmatā. 7. pp., Mančesters raksta: "Charlamagne was a just and enlightened ruler - for the times. His loyalty to the Church was absolute, though he sometimes chose peculiar ways to demonstrate it. Conquering Saxon rebels, he gave them a choice between baptism and immediate execution; when they demurred, he had forty-five hundred of them beheaded in one morning."

Vismaz vienā lietā A. B. var uz mani paļauties. Ja es par kaut ko rakstu vai publiski izsakos, es to lietu esmu pārdomājis un informējis, cik manos mājas apstākļos iespējams. Kļūdas ir neizbēgamas, bet no aplamībām es izsargos. Es, piemēram, nekad neiedrošinātos teikt, ka angļu archibiskaps Tomāss Kranmers bijis "Dieva kalps" un atdevis savu dzīvību par "Dieva valstības lietu", vai vēl kāds cits tā darījis: tā teikdams es līdz jostas vietai iestīgtu aplamībās.

Osānu Kārlis

LIETAS NAV TIK VIENKĀRŠAS

MLB Ziņotāja augusta mēneša numurā Andr. Brūvers savās "piebildēs" oponē Osānu Kārlim. Nepavisam jau negribēju iejaukties vārdu ciņā, kurā divi gudri vīri krusto šķēpus. Taču mani ilgi nodarbinājusi doma, kā izprast tādus jēdzienus - "Tev nebūs nokaut" vai "Mīlējiet savus ienaidniekus". Drīzāk es varētu pieņemt to, kā norādīts Sv. Rakstos - "Aci pret aci, zobu pret zobu". Man šini sakarībā daži paskaidrojumi.

Kad notika pirmās lielākās latviešu deportācijas un aresti, kāds, kuram draudēja apcietināšana, bija uzzinājis no paziņas, ka viņš atrodas aizvedamo sarakstos un ieradiesies vīri to paņemt. Draugs tam ieteicis pazust mežā. Taču šim norādījumam viņš nav paklausījis, bet sagaidījis čekas vīrus naktī pie atvērta loga ar pielādētu šauteni. Divus no čekistiem viņš nošāvis, trešais aizbēdzis, un tikai pēc tam drošsirdis devies mežā. Tur sagaidījis vāciešu ienākšanu.

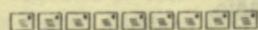
Cits piemērs, gandrīz līdzīgs gadījumam, par ko savā laikā DV Mēnešrakstā rakstīja arī prelāts Ručs. Viņš stāstīja par kādu kaņavīru, kurš bijis norikots apsargāt nelielu kaņavīru

grupu tuvākā frontes aizmugurē, mājās, lai tie gūtu islaicīgu atpūtu un izgulētos no lielā saspīlējuma un noguruma. Naktis laikā, uzmanīgi vērojot, sargs pamanījis, ka novietnei tuvojās divi ienaidnieka izlūki, kas bija slepeni šķērsojuši frontes līniju. Abus izlūkus sargs pielaidis pavisam tuvu, vienu paspējis nošaut, otrs aizbēdzis. Sacelta trauksme, dzirdot šāvieni. Gulētāji pamodušies un, apskatot nošauto, konstatējuši, ka tam, starp citu, līdz bijušas vairākas rokas granātas, kas iznīcinātu visus gulošos vīrus, sarga ciņas biedrus.

Gribētos no Brūvera dzirdēt, kādu rīcību tas šajos divos gadījumos ieteiktu. Kad par tādu izricību stāstīju kādai paziņai, kas sevi skaitīja par reliģiozu, tā piebilda, ka nekādā ziņā neesot vajadzējis šaut uz ienaidnieku, bet tikai bridināt gulošos ar šāvieni gaisā.

Prelāts Ručs nerunāja tieši par kādu piemēru, ko es pieminu, bet iztirzāja atbildību, pasargājot citu dzīvības.

Valters Zirnis, ASV

NOTIKUMI LATVIJĀ

Mūsu prezidents pašreiz viesojas Lietuvā. Pārrunā jautājumus par krievu armijas izvešanu, par ekonomiju u. c. (piemēram, vīzām: Lietuvai vēl neesot vīzas ar Baltkrieviju un Krieviju). Tas rada mums sarežģījumus, jo starp mūsu zemēm un austrumiem vīzu režīms pastāv. Pavid ļaudis, kas likumu cenšas apiet ar likumu.

Vispār jāsaka, ka prezidents mums ir godīgs, apdomīgs cilvēks, kas visu centisies darīt pēc labākās sirdsapziņas. Tas ir daudz šai laikā. Viņš nešķirošot cilvēkus pēc piederības vienai vai otrai partijai, izturēšoties lojāli pret visiem. Cerēsim, ka tā arī būs. Bez šaubām, viņa minuss ir svešvalodu trūkums un nepietiekama pieredze starptautiskās lietās. Bet darbi jau mācot darītāju, un viss iet normāli, vismaz pagaidām...

Jaunā Saeima strādā citīgi. Visi deputāti sadalīti pa dažādām komisijām, kuŗas turpmāk ikvienu jautājumu sīki izskatīs, apspriedīs un sagatavos jau tādā kvalitātē, lai Saeimas sēdē to varētu bez liekas tielēšanās nobalsot vai noraidīt. Var jau būt, ka tā tās lietišķas sāks ātrāk virzīties uz priekšu. Taču daudzās lietās, kā vēroju, deputātu uzskati ir atšķirīgi. Tas izpaužas jautājumā par sertifikātiem, pensijām un zemes īpašuma atdošanu īpašniekiem. Dažās vietās Latvijā sertifikātus esot sākuši jau izsniegt. Nu daži deputāti ceļ protestu, ka vispār tādus nevajagot dalīt, tie nonākot arī ienācēju rokās, un pēc tam būšot grūti no viņiem atbrīvoties. Sava daļa taisnības jau tur ir. Bet kā tad nu lai pārtrauc, ja tie sākti jau dalīt?

Rudens klāt! Zemnieki bažijas, kur pārdošot jauno ražu. Naudu par iepriekš nodotiem graudiem neesot saņēmuši vēl šodien. Somi uzdāvinājuši mūsu zemniekiem piecas graudu kaltes. Laikam, cerībā, ka turīgākie sāks tādus iepirkt Somijā. To turigo mums nav daudz. Nupat TV rādīja, ka Bauskā kāda sabiedrība uzbūvējusi graudu kalti, kuŗas jauda esot 40 t diennakti. Pieņemot no zemniekiem graudus kaltēšanai. Taču tomēr kāda cerība, ka graudi nesapelēs zemnieka klēti, uz izmantošanu gaidīdami. Šogad esot labi auguši rudzi. Bet tīrgus iespēju nav. Krievijā pašiem šogad esot padevusies laba raža. Rupjo maizi jau visās zemēs neēd. Paši vien nespēsīm patērēt.

Lopbarības maisījumos vairāk par 15% rudzus neesot vēlams klāt likt. Tagad likuši tikai 7%. Rudzus lopiem nevarot izbarot citādi, kā iepriekš termiski apstrādājot. Būs jācep cūkām sklandu rauši? Domāju, ka vistas arī tādus vis nesmādetu.

Latgales pusē, neatceros vairs vietu, kādā pagastā zemnieki sarosījušies un uzbūvējuši sev elektrisko spēkstaciju. Jaudas pašu vajadzībām pietikšot. Būšot vēl kaimiņiem arī. Prieks dzirdēt ka cilvēki domā, kā saražot lētāku strāvu. Gan jau tādā pašā garā strādās arī vēl citi, kur vien tas būs iespējam. Tikai mums, pilsētniekiem, nekas labāks prātā nenāk.

No 1. jūlija par 1 kvadrātmetru apdzīvojamās platības (jaunajās mājās ar ērtībām) maksājam 15 rbļ. Ieskaīta visus koridorus, vannas istabu, virtuvi un tualeti. Cilvēki bija paraduši šīs īpašās vietas apmaksājamā platībā neskaitīt. Komunālos dzīvokļos maksa būšot zemāka; arī tajos, kur nav ērtību. Pensionāriem būs grūti tādu naudu samaksāt, ja pensijas nepaaugstinās. Drīz jau būs jāmaksā arī vēl par apkuri. Tāpēc nav brīnums, ka vientuļie cilvēki viens otrs, izmisuma mākts, nolēmis šķirties no šīs pasaules. Valdība nevarēdama visiem pensionāriem paaugstināt pensijas, vispirms, mēģināšot pali-dzēt vientuļajiem.

Mums jau kādas trīs nedēļas vai pat ilgāk nedod silto ūdeni. It kā daudzi neesot laikā nomaksājuši ires maksu, un dabīgi, ka pār silto ūdeni nav ienākuši maksājumi. Tā nu mēs mokamies: sildām ūdeni uz gāzes plīts, lejam vannā un kaut kā apmazgājamies. Valijas paziņas sākuši iegādāties ūdens sildāmās spirāles. Daudzi jau esot dabūjuši pa pirkstiem. Vienam otram pa lielāku traumai.

Mēs savas agrāk iegādātās spirāles atdevām toreiz lietošanā Rīgas sargātājiem. Atpakaļ tās, protams, neviens vairs neatnesa. Tās bija vietējais ražojums un lietošana bija droša. Nu pārdošanā ir ārvalstu manta (itāļu, turku), tomēr ne tās labākās. Tā kā Valijas mājā ar tām rīkosies arī bērni, esmu nobažījies.

Sporta pili ir itāļu elektrisko iekārtu izstāde-pārdotava. Ļaudis melš, ka izveicīgi cilvēki tur pārdodot ne tikai jaunas, bet arī ārzemēs sapirktas lietotas mantas. Tās te drusku salabojot un laižot pārdošanā. Iespējams, ka tāpēc visām mantām nav vienāda kvalitāte.

Kad es tā noklausos, kādas milzu summas firmas sponsorē, neviļus uzpeld doma: sak', ja viņi spējīgi tik daudz naudas ziedot visādiem pasākumiem, viņi arī daudz pelna. Ja tā, taču viņi varētu iztikt ar mazāku peļņu, t. i., pārdot savus ražojumus lētāk. Cilvēki, kas tagad saņem vidusmēra algu, varētu par savu algu nopirkt dzīvei nepieciešamo. Acimredzot, nav nemaz tā, ka preces ražošana izmaksā tik dārgi, par cik to šodien visi cenšas pārdot. Dzirdams, ka dažas fabrikas nevarot pārdot savus ražojumus un palikušas strādniekiem parādā algu par vairākiem mēnešiem. Nu, tās piedāvājot strādniekiem, lai algu vietā ņemot preti fabrikas ražojumus - vilnas dziju, līnu, vilnas un mākslīgā zīda audumus. Bet ko šie ēdis? Vezums lēti vis netaisoties kustēties.

...Mūsu muitnieki nodarbināti ar narkotisko vielu tirgotāju tvarstīšanu. Nupat radio vēsti, ka "biznesmeņi" aizturēti uz robežas. Tie bijuši ceļā uz Brestu ar 4,5 kg un 5 kg hašiņa un heroīna. Manta maksājot vairākus desmitus miljonu rubļu.

Jā, kādas tik "jīptes" dažs labs nerij iekšās! Un tie, kā par brīnumu, nemaz netaisās tik ātri savu garu izlaist. Vairāk mirst tie, kas dzīvo godīgi, ēd un dzer sārtīgi. Mans kaimiņš tā nodzēries, ka bieži vairs uz kājām neturas. Māju tomēr nekļūdīgi atrod, nekad nav sajaucis. Reiz gan bija sajaucis stāvus un centās tikt dzīvoklī stāvu zemāk. Bija izbrīnījies, ka nevar atslēgt durvis. Pats velns viņu nerauj.

Bolderājā vienu nakti kādā namā 15 dzīvokļiem izbiruši logi un izlēkušas durvis no engēm. Bijis pamatīgs sprādziens. Sakumā domāja, ka tas radies no gāzes noplūdes. Tas neapstiprinājās. Laikam, tomēr sprādzis kāds spridzeklis. Trīs cilvēki ievietoti slimnicā.

Tagad bailes no mājas kur izbraukt. Ja nu te notiek līdzīgas lietas? Varat iedomāties, kā tos dzīvokļus apstrādā. Saka gan, ka policisti sargājot. Vai tad viņi var izkontrolēt katru nācēju un gājēju? Tas var apgalvot, ka viņš tanī un tanī dzīvoklī dzīvo, ka dokumenti gājuši bojā, un tamlīdzīgi nāks un ies, kamēr vairs nebūs ko ārā nest. Sprādziens noticis vienos naktī. Tātad visur tumsa. Zagļiem pa prātām.

Drīz sāksies sarunas ar Krieviju par kaņaspēka izvešanu. Tagad delegācijai cits sastāvs. Vadīs Mārtiņš Virsis. Iepriekš mums notikušas sarunas ar ASV, kas solījušas palīdzēt būvēt virsniņu vajadzībām Krievijā dažādās vietās 450 mājas. Nu, varbūt, sarunas ar Krieviju ievirzīsies jaunā gultnē. Līdz šim jau pretējā puse pastāvīgi uzturēja prasību, lai mēs uzceļam viņiem dzīvokļus. Nu vairs nevarēs atrunāties. Redzēs, ko nu izgudros. Atvaļinātajiem jau **nemaz negribas no šejienes projām braukt**. Tur tā galvenā vaina.

Šorīt aktieri Rūdolfu Baltisvilku apsveica viņa studijas audzēkņi 90 gadu dzimšanas dienā. Apsveikumu nolasīja pa radio. Tātad - pieticīgi. Agrāk jau pie mums sveica ar lielu greznību. Aktieri ziedus un dāvanas saņēma kalniem!

♦ Daudz šeit pieminēto likstu nav nekas neparasts pārējā pasaulē, arī Rietumos. Par to dzirdam un lasām katru dienu. Pārmērīgā narkotikas lietošana lielpilsētās ļoti veicina zagšanas, it sevišķi jauniešu vidū. Rīga ir lielpilsēta un, diemžēl, kamēr nebūs izveidota sekmīga pilsoņu tiesību aizsardzība, būs jārēķinās ar to, ka šo likstu būs daudz vairāk, kā tas normālos apstākļos ir pielaižams. Cerēsim, ka kārtības dienests drīz spēs darboties sekmīgāk un varēs ierobežot nelikumīgās izdarības valstī.

Red.

Jūsu vēstules redakcijā gaidītas!

Atklāta vēstule Borisam Jeltsinam

Sveiks, Boris!

Paklausies: Tava un Tavējo uzvešanās sāk mazdrusciņ ap-nikt. Vai pats arī to neapjēdzi? Laikam, Tev 'reformu' ellē trūkst kāds uzticams, kas puslīdz saprātīgi domājošus sagrābtu aiz krāgas un iebjautu: vai ar pašreizējo 'stāju', tiešām, ceram 'ieiet Eiropā' kā gaidīti partneri? Kāpēc vecās spēlītes jā-sāk no jauna? Vai to imperijas drudzi neesam nogulējuši jau pusgadsimtu un vairāk?

Runa, Boris, ir par stipri remontētu pašapziņu un, no tās izejot, revidētu rīcību - nost pozī, uzpūtību. Ir labi, piemēram, ka ciemojies pie poļiem un beidzot stostīgi atvainojies par krievu čekas mežonību Katinas mežā - bet nu, redzi, esi tāpat gaidīts Litenē, pie Imre Nāža Budapeštā, pie daudziem badā nomērdēto, deportāciju upuru pieminekļiem reiz okupētā Austumeiropā. Tāds svētceļojums Tavai tautai nāktu par labu, tas būtu solis uz garīgu atveseļošanos. Sāpīgs, nepatīkams - bet par ko atbildēt ir tik ļoti daudz. Nekaunies, atveri visus čekas asiņainos arhīvus. 'Nopelnos bagātiem' organizējiem Nirnbergas stila prāvu, steidzīgi rakstiet jaunas vēstures grāmatas. Atdodi zagto Karēliju, Igaunijas ziemeļaustrumus, Abreni. Tas būtu taisnīgi. Vainu ir jāsaprot un jānolidzina - cik vien pilnīgi iespējams.

Bet... ko mēs redzam? Parasto Tavu tautiešu un militāro aprindu muldēšanu par 'stratēģiskām interesēm' (resp., neatmestām koloniālām tieksmēm), dezinformāciju par migrantu 'cilvēktiesībām' jaunatbrīvotās valstīs (labi gan izdevās tas "Life" žurnāla ieguldījums!), neattaisnojamu vilcināšanos pie okupācijas kaņaspēka atvilkšanas. Tā ir zaudētāju ietiepība, nekas cits. Pretīga.

Ja Tu, tiešām, gribi ievest nopietnas 'maiņas', Boris, tad rīkojies: krasi samazini militāro (taču esam tagad draugi!), vedi zaldātus pie ista darba - kaut vai pūstošo kartupeļu rakšanas - tā, lai paši varat pārtikt un mums nav mūžīgi jā-sūta 'palīdzība'; atvaļini kasīgo, blēndukos iekalto, tuklo pulkvežu un ģenerāļu slāni - lai tie meklē godīgu darbu, vai raksta varoņīgu memoriālu; iestādi kārtību tā, ka no mafijas nav jābaidās tiem, kas vēlas Tev palīdzēt, un tiem, kas grib strādāt, veidot normālu dzīvi; dodī zemi tiem, kas grib un prot to apsaimniekot, novāci laukos arvien stulbi sēdošo kompartijas aparātu; ārstē izpostīto vidi; glābi pamestos bērnus, izārdītās ģimenes. Tāda, gribi negribi, ir Tavas tautas grūtā nākotne.

Krievija var būt bagāta, lepna zeme. Var. Bet, Boris, Tev nopietnu problēmu šobrīd tik daudz, ka nevari atļauties un nedrīksti ļaut citiem iekurināt vecās pretenzijas. Ko dod Tavi 'brīvrātīgie' serbu palīgi Jugoslāvijas katlā? Kādu viru brūvē Tavi militārie 'vadoņi' Gruzijā un tālos austrumos? Vai gribi vēl pāris Afganistānas? Būs. Vai zini, pie kādiem megalomāņiem aiziet Tavu ieroču un raķešu speciālisti? Nerūp? Vajaga valūtu, bet vai nepieciešams sarūsējušas zemūdenes iztirgot bistamiem fanātiķiem? Kur ir plāni atommēslu aptirīšanai? Par tiem sūdzas Tavi kaimiņi. Cik vēl Černobilas gaida paviršības momentu?

Eji no kauslības uz atbildību un cieņu.

Zini, kad Tavs priekštecis Gorbačovs (neaizmirsti viņa norēķinus par partijas zagto naudu Šveices kontos un tālāku narkotikas lavinas financēšanu Eiropā!) ļāva krist Berlīnes mūrim - priecājāties. Taču jauns laikmets. Jaunas attiecības. Ilgi lolotas, gandrīz noslāpētas cerības, likās, varēs reiz iekustēties uz piepildīšanas pusi. Varēsīm no militārā joma ieguldījumus pārsviest uz cilvēcīgākiem projektiem. Un tā joprojām.

Bet Tu labi saproti, ka mūsu 'uzvara' bija diezgan tukša. Tāpat, kā bijušā padomijā, viss atliktais, satrunējušais, noklusētais, sāpīgais uzreiz iznāca dienas gaismā, prasīja labošanu, palīdzību. Tik daudz! No nabadzīgām zemēm - arī Tavas - miljoni bēga uz 'labāku dzīvi'. Prom no bezcerības. Bet nu ekonomija miera laikā nezināja kur likties, ko ražot un strauji 'pārkārtojās', ilgi pārtikušus strādniekus pēkšņi izmetot uz ielas. Šur tur plosījās sikāki kariņi, un mēs nepratām tos nožņaugt tieši uz varmāku sliekšņa. Mēs esam pusgadsimtu, vai divas paaudzes dzīvojuši milzu saspilējumā - bet tagad grīstam savādā nogurumā, nezinām, ko ar šo atslābumu iesākt, kā to saprast. Divaini. Kur palikusi prēmija? Vai aiz vienas problēmas atrisināšanas vienmēr gaidīs nākošā? Vai vien-

mēr, kā nelūgti viesi, uzpeldēs problēmu vandītāji, izmantotāji? Negribam par to domāt. Apnicis.

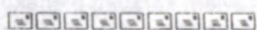
Ko, varbūt, pietiekami nesaproti: ja viss Tavš gals - Tu, Tavējie, Krievija, tās problēmas un pretenzijas - vēl ilgi kopumā izskatīsies kā 'problēma', kas nekustas no vietas, un ne-taisās kustēties civilizētā virzienā, tad mums apsīks pacietība. Tā ir bīstama situācija - Tev, ne mums. Atmeti (un sirdīgi iesaki citiem atmet) iedomīgo spēlīti, kas saka: Krievija liela, stratēģiski svarīga, ar to vienmēr jārēķinājas. Tas ir plīks blefs. 'Rēķināsies' tie, kas grib kādu peļņu izplēst, bet pārējiem (aiz skaistiem vārdiem) būs gluži vienalga: izaicinājumu pašmājas netrūkst. Ar ko tad draudēsi? Militāro? Sen cauri. 'Nestabilitāti'? Paskaties spogulī Ekonomisko? Pavīpsnāsim. Tev draud, t. s., 'iespēju lodziņa' atkrišana, simpātijas kapitāla izdeldēšana. Tavai tautai draud neieiešanas Eiropā, vai vismaz ieeiešanas atlikšana pietiekami ilgi, lai uz vietas rastos visādi 'stingrāki' vadoņi, kuŗi dūres valodu vien prot. Tos jau labi pazīst. Un tā būtu traģēdija - jo otru reizi Krievijai 'tuvoties' pēc jauna 'aukstā kara' tik drīz un tik atklāti neviens negribēs.

Boris, pasteidzies. Tev un Tavējiem ir vēl iespēja izrauties no iedzītiem 'socialisma' māņiem un nākt pie mums līdz kopēju problēmu risināšanas. Darba netrūkst! Tāpat, kā mums, Krievijai jāņemot savtīgums, jānokārto pagātnes rēķini, jāiet uz priekšu bez ipašām prasībām. Izbeigsim stutēt sikas diktatūras, bez žēlastības vilksim kriminālistus dienas gaismā, liegsim teroristiem simpātiju, patvērumu. Tav pienākums ir pateikt, ka to darīsiet. Un - kā to darīsiet. Viss pārējais ir nenozīmīga pagātnes bagāža. Spēlīte, kuŗai iztek laiks un zūd skatītāji. Negaidiet.

Kuriozais tieši tas, ka, sākot no bezjēdzības, Jums ir lie-liskas izredzes veikt kapitālremontus ātri un lēti - varbūt pat vieglāk, kā mūsu galā. Vienā paudzē. Un ja Jūsu rosmes šeit no jauna nemodina centību, nezīnu, kas to spētu. Izturēsim godīgi to ķīniešu lāstu - lai Tev lemts dzīvot interesantos laikos! Tādā zīmē, lai Tev

Labas sekmes,

Juris Mazutis

JAUTĀJUMS, KAS PRASA ATBILDI

Liekas, ka Alvars Ruņģis, ASV, sliktas sirdsapziņas mo-cīts, apvairo Andri Skreiju un Andrievu Ezergaili (MLB Ziņotājs, septembra numurs, 23. lpp.) .

Lai varētu godīgi un ar tiru sirdsapziņu rakstīt. "trimdnieku" rakstniekiem pienācis laiks paziņot atklātībā, kāpēc viņi, jau 2 gadus pēc Latvijas valsts nodibināšanas, nedara to, ko viņi tautai nacionālā garā ir stāstījuši: Kas ir tas, kas kavē viņus atgriezties Latvijā?

Personīgi par neatgriešanos Latvijā izšķiros jau 1960-tos gados un par to rakstīju 80-tos gados, kad sāku izdot Prediktabilitāti. Mana pārliecība ir līdzīga prof. Kārļa Baloža atziņai 1920-tos gados, ka latviešu pieaugums un labklājība var progresēt vienīgi ar paudzēs ilgstošas kristīgas kolonijas izveidošanu ārpus Latvijas teritorijas.

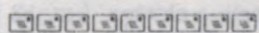
Atrodoties uz austrumu-rietumu (Krievijas-Vācijas) ideoloģiju un kara lielceļa, latviešiem Latvijā vien ir maz izredžu uz ilgstošu labklājību un pieaugumu. K. Baloža paredzējumi piepildījās 1940-tos un 50-tos gados.

Tiešām, Latvija mūsdienās ir daudztautu valsts. Pateicība katram godīgam rakstniekam un vēsturniekam, kas pēc iespējas precīzi cenšas ziņot realitātes.

Vai ar "migrantu" un "Pelšas pēcnācēju" vārdu palīdzību Aivars Ruņģis vēlas virzīt sabiedrību uz etniskām tīrīšanām pēc hovartu-serbu parauga?

Ari šim jautājumam būtu jādod atbilde.

J. Purviņš Jurjāns

NEŠĶIEDĪSIM SPĒKUS, CĪNOTIES AR IEDOMĀTU IENAIDNIEKU!

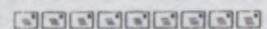
Politiskā situācija Latvijā ir bīstama, jo okupācijas kara-spēks netaisas izvākties. Jelcīna šāncensis Ruckojs nesēn teica, ka atņemot Krievijai Liepāju un Ventspili, nozīmētu tās abu roku nociršanu. Tādēļ varam iedomāties, cik svarīga krieviem ir čekas darbība Latvijā. Mūsu pašu domstarpības veicina čekas graužojo darbību. Nav šaubu, ka Daugavas Vanagu šķelšanās Latvijā ir neapdomātas rīcības sekas, jo vairākuma sa-sauktai pilnsapulcei nepieslējās visi DV, kā bija cerēts. Labāk

būtu bijis problēmas kārtot nākošajā regulārajā pilnsapulcē, kur varēja izbalsot nevēlamos. Te gan NFVL iebilst, kas tas nebija iespējams, jo čekas dibinātā DV organizācija bez kavēšanās izslēgusi opozīcijā stāvošos un pat veselās grupas, darot neiespējamu atbrīvošanos no čekas iespaida.

Ari pirmā DV organizācija ir atsavinājusies no čekas ietekmes - tas redzams lasot viņu žurnālu DV Mēnešraksts. Rezultātā radušās 2 nacionālas, ļoti pozitīvas latviešu organizācijas, kas iet vienā virzienā ar paralelām idejām. Rīdīt viņas vienu pret otru un nolamāt viņu ievēlētos darbiniekus ir strādāšana čekas inteteresēs. Daži trimdā dzīvojošie nacionālie patrioti nenojauš, ka viņi spēlē lomu, kuŗu čeka jau no seniem laikiem sauc par "mums noderīgo idiotu" lomu. Nevienam nacionāli domājošam latviešu patriotam nebūtu jāpiedalās šādos mūsu organizāciju vājinošos strīdos. Nav jāuzbrūk Latvijā ievēlētiem DV darbiniekiem, jo tā ir iekļaušanās viņu iekšējās lietās. Ja nav uzticības naudas pabalstos, var pieprasīt revīzijas komisijas kontroles un sikus norēķinus.

Liekas, ka šādos strīdos loma arī personīgiem apvainojumiem un vēlēšanās "izcelt sevi". Tas pārvēršas apsēstībā un sākas ciniņš uz "dzīvību un nāvi" - par neko. To nedrīkstam pārvērst par visas organizācijas lietu. Šādi strīdi jāignorē un tie noklusināmi. Pašreizējos bīstamajos apstākļos mums visiem kopā jāiet vienā virzienā. Nepabalstīsim čekas pūles mūs iznīcināt.

J. Beldavs

ATBILDĪBA PAR DAUGAVAS VANAGU ORGANIZĀCIJAS NĀKOTNI

Nevienam nav noslēpums, ka viena no lielākām, ja ne pat vislielākā, plašākām un darbīgākām laicīgā rakstura latviešu organizācijām ārpus mūsu dzimtenes ir Daugavas Vanagu apvienība. Tā vieno savas organizācijas biedrus, varētu teikt, gandrīz visās Rietumu zemēs, kur vien dzīvo un darbojas latvieši.

Tā izauga no nelielas saujiņas pusbadā, izvārgušu un ka-ŗa mutuļos izmocītu, zilpelēkajos kara mēteļos, putekļu un pulvera smakas piesātinātajos, tērpu nesējos. Visu tie bija zaudējuši - savu tēvu zemi, par kuŗu neskaitāmi tūkstoši atdeva savas dzīvības, tēva mājas, mieru savā mūžam nemierīgajā jauneklā sirdī, un neskaitāmi arī savu mīlo, dziju kamoliņa ritinātāju, mīļu vārdu teicēju un visa piedevēju - māti. Tikai viena maza cerība viņu jaunajās sirdīs bija palikusi, ka vienotībā, nesalaužamā uzņēmībā, uzticībā un pašlīcībā, rosmē un čaklumā, palīdzot savu kara biedru izpostītām un iznīcinātām ģimenēm, viņi atkal celsies, līdzīgi saulei pie apvārkšņa pāri Latvijas zilajām debesīm. To panāksim, ja likteņ-upei Daugavai atkal liksim pāri celties Latvijas pelēkam vana-gam, kas simbolizē modrību, gaismu, spēku un, varētu teikt, arī sauli.

Un tā, laika gājumā, no mazās saujiņas, kam Dievs vēl bija lēmis pieredzēt mežonīgā II pasaules kara beigās, izauga organizēta, spēcīga, vienota, nacionāla, ticīga, darbīga un latviešu tautas, svešumā un dzimtenē, atbalstīta un cildināta organizācija - Daugavas Vanagi. Mūsu dzimtenes okupantu acīs tā bija ass un sāpīgs dadzis. Neskatoties uz neskaitāmiem mēģinājumiem, viltu un meliem, viņi nespēja to izraut, jo taisnība un patiesība bija DV pusē; viena vienota balss skanēja pāri visiem kontinentiem un zemēm - DV balss. Pašailiedzība, iecietība, gudrība un vienotība valdīja organizācijas biedros un, ja kādreiz radās asākas domu izmaiņas, drīz tās izlidzinājās, jo vienotību uzskatīja par visas organizācijas pamatu.

Ģarī 45 gadi bija liedējuši šīs saimes locekļus. Vietējo no-daļu, zemju valžu un pašas augstākās vadības interesēs bija vienotībā, iecietībā un darbā pastāvēt un plaukt. Ķildu, naida, skaudības, pašmīlības un paštaisnības meklēšana viņu acīs bija svešvārds, kuŗam nav vietas latviešu valodas vārdnīcās. "Kaulu zāģi" un "kazas kājas" jau sen bija nomainītas pret sabiedrisku darbu, asu spalvu un labām un svētīgām domām, veltītām vienīgi mūsu tautas izdzīvošanai. "Mans zelts ir mana tauta, mans gods ir viņas gods!" bija šo viru un sievu vad-motivs. Mēs apzinājamies, ka miers baŗo, nemiers - posta.

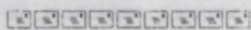
Tad, negaidot, necerot un arī neticot, pie DV mūžam zi-lajām, saules un gaismas pielietām debesīm sāka parādīties tumši un drūmi negaisa nesēji mākoņi. Latvijas pelēkais va-nags, kas tik cildeni virs Daugavas lidinājās visus šos ģaros gadus, sāka zust un viņa vietā pēdējo gadu tecējumā arvien biežāk un vairāk sāka parādīties ķercošs izsalkušu vārnu bars.

Metot skatu uz mūsu kādreiz tik vareno un vienoto DV organizāciju, man domas apstājas pie šī ķērcošā vārnu bara. Man domas apstājas pie tiem, kas tik atklāti, neskaitāmas reizes demonstrējuši, ka šajā, Dieva dotā saulē, mīt cilvēki, kas mūžam nemaldas un nekļūdas, ka viss, ko viņi dara vai arī nedara, vai nevēlas darīt, ir labs un paties un ka tur nekas nav labojams. Man domas apstājas pie tiem, kas savu personīgo godu un prestižu liek pāri visam, savai organizācijai un arī savai tautai, aizmirstot vai nevēloties izprast, ka neviens netiek sodīts par pieļautām kļūmēm un vilšanās, bet gan tikai par nespēju vai negribu tās atzīt un izlabot, ka tas, ko es daru vai esmu darījis, tas viss ir labs, pareizs un nav grozāms.

Es neticu, ka kādam no šīs plašās un spējīgās organizācijas locekļiem, ieskaitot pašus augstākos savu amatu un uzdevumu pildītājus, bezgala lielas atbildības saistītus, ir tiesības Latvijas pelēkā vanaga vietā ļaut pie Latvijas debesīm parādīties kovārņu barām, kas savā, neapraktāmās dusmu un nemiera izpausmē, ir gatavi viens otram acis izknābt. Es neticu, ka sava mūža vakara pēdējā pusē mēs esam pielāvuši aptumšoties mūsu tik asai redzei un skaidram prātam, ka esam kļuvuši līdzīgi mazam bērnam, kas nevar izprast naida un ķildošānās ļaunumu. Es arī neticu, ka savā untumainā prātā un naida pielietā dvēselē esam jau aizgājuši tik tālu, ka atpakaļ ceļa vairs nav; ka vienīgais veids, lai izbeigtu šķelšanās abu Daugavas Vanagu apvienību vidū dzimtenē un arī mūsu pašu starpā šeit, ir akmeņu mešana un šķēpa laušana. Negribētu domāt, ka par mūsu nespēju izbeigt naidu un pānākt kopēju izlīdzinājumu mūsu organizācijas dzīvē un darbā, jau tuvākā laikā, mēs kādreiz lasīsim Latvijas nākošās vēstures grāmatās šādus vārdus: "Kādreiz bija DV organizācija, bet stulbums, tipiska skaudība, maldīga paštaisnība un pašradīts aklums pēdējā DV organizācijas augstākā vadībā un zemju valdēs bija tas, kas pazudināja lielo un stipro Latvijas kaņaviru paspārnē radīto un viņu celto organizāciju. Kāds cits vēsturnieks sākumu, augšanu un arī beigas, varbūt, aprakstīs šādiem vārdiem: "Tie paši, kas to radīja, tie paši arī to iznīcināja, un tie paši, kas stāvēja klāt pie tā - Daugavas Vanagu šūpuļa, bija pulcējušies arī tās izvadīšanā pēdējā gaitā."

Lai mūsu dēliem un meitām, kas kādreiz lasīs aprakstus par Daugavas Vanagu organizācijas būtību, tās augšanu un krišanu, būtu zināmi visi fakti un dati no sākuma līdz beigām, nešaubos, ka viņu vārdi, kas to uzcēla un kas to nogāza, arī tiks minēti. Šodien lai mēs katrs Daugavas Vanagu organizācijas biedrs, vanagi un vanadzēs, kā dzimtenē, tā šeit, jautājam sev, vai vēlamies būt šo notikumu aculiecinieki un līdzdalībnieki un, iebāžot galvu smiltis, līdzīgi pāvam, apliecinām, ka "es nekā nerodu, un es nekā nedzīdu." Es tomēr ticu, ka cilvēcīgā apziņā, Dieva dotais skaidrais prāts un acu gaisma palīdzēs mums aizdzīt tumsu un sadoties rokās par svētību mūsu izmocītai tautai un jaunai Latvijai. Par daudz, par daudz jau mūsu tautas vidū ir bijis nodevēju un suņpurņu, bet, diemžēl, maz taurētāju. ☺

Skrastiņu Indulis

KAS NOTICIS AR GUNĀRA ASTRAS FONDU?

DVM 1993. g. 3. numurā DV priekšnieks sniedz DV darbības pārskatu par 1992. gadu. Visvairāk rindu pr-ks velta DV CV biroja atvēršanai Rīgā. Seko pr-ka līdzdalība LDV CV prezidija sēdē un LDV Rīgas nodaļas sapulcē, PBLA sēdē Mellužos, pateicība ģen. sekretāram Bērziņam. Tikai dažas rindas velta palīdzības darbam, Globālām dienām Toronto, LDV sašķelšanai un paša rakstīto vēstulju un rakstu skaitam. Nav neviena rinda par bēdīgi slavēto rakstisko DV CV sēdi decembrī, kas atzina tikai LDV. Gunāra Astras fonds pārskatā palicis nepieminēts!

Un tomēr - seko nākošais raksts DVM - tas ir pr-ka ziņojums PBLA sēdē. Te atklājas, ka G. Astras fonds, kas dibināts 1988. g., līdz 1991. g. beigām ziedojumus saņēmis DM 272.000.-, izdevis DM 178.000.-. Seko uzskaitē par atbalstītiem pasākumiem, bet ne pilnīga. Nav ziņots par fonda darbību 1992. g.

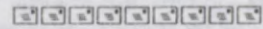
G. Astras fondu nodibināja DV CV politiskā darba financēšanai pēc G. Astras nāves. Pēc noteikumiem fondu apsaimnieko DV pr-ks J. Frišvalds ar ģen. sekretāru A. Bērziņu. Tā kā pēdējais ir algots darbinieks, kas saņem instrukcijas tieši no pr-ka, pr-ks patiesībā ir vienīgais noteicējs par fonda līdzekļu izlietošanu. G. Astras fonds, laikam, ir vienīgais fonds Rietumu pasaules latviešu sabiedrībā, kur tik lieli

līdzekļi pakļauti viena cilvēka kontrolei. Šad un tad presē ir parādījušās ziņas, ka fonds ir pabalstījis kādu atsevišķu pasākumu ar zināmu summu, bet vēl nekur nav publicēts pilnīgs pārskats par fonda līdzekļu izlietošanu - kam maksāts, kad un cik, kādām vajadzībām, un vai izlietotie līdzekļi izlietoti tā, kā paredzēts. Ir publicēts paziņojums, ka fonds esot gandrīz iztukšots, un aicinājums DV nodaļām to uzpildīt, bet nav zināms ar kādiem panākumiem.

Ir pagājuši 2 gadi kopš Latvijas valsts neatkarības atgūšanas un vairs nav nepieciešams G. Astras fondam darboties slepenībā. Fonda uzpildītājiem un sabiedrībai vēl pirms priekšnieka vēlēšanām būtu jāredz pilnīgs pārskats par fonda darbību. Tas, varbūt, palīdzēs izklaidēt vienu otru priekšstatu par iegādātiem busiņiem un autiņiem, un atvieglos balsotājiem izšķiršanos nākamā priekšnieka vēlēšanās.

A. Hausmanis,

DV Toronto nodaļas biedrs

DV ORGANIZĀCIJAS PRIEKŠNIEKA VĒLĒŠANAS

DV saime, vanadzēs un vanagi stāv sava priekšnieka vēlēšanu priekšvakarā. Tieši šajā laikā vērtīgi atcerēties tos laikus, kad pie mums, Kanadā, 123 Huron ielā, viesojās DV augstākais vadītājs plkv. V. Janums. Toreizējā DV namā notika lielāka apmēra DV organizācijas pārstāvju sanāksme, kuras dalībnieki bija ieradusies no visām DV nodaļām. Sanāksmē apskatīja DV darbības noteikumus brīvajā pasaulē un iztīrāja vadības jautājumu. Pie pēdējā toreizējais DV Toronto nodaļas pārstāvis, nelaiķis Roberts Puriņš nāca ar priekšlikumu, ka pa DV organizācijas vadītājiem nodaļās, zemju valdēs vajadzētu būt bijušiem armijas virsniekiem, jo tas stiprinātu mūsu organizāciju. Plkv. V. Janums plašākā šī jautājuma izskaidrojumā norādīja, ka nodaļu un zemju valžu locekļiem nav jābūt virsniekiem, bet ir jābūt kaņavīriem, kas ar ieročiem rokās stāvējuši kaujas laukos un cījušies par savu tautu un valsti, kas zvērējuši zem Latvijas un saviem kauju karogiem palikt uzticīgi saviem kaņavīru pienākumiem.

Abi šie vīri, kā jautātājs, tā atbildētājs ir miruši, bet viņu jautājumi un atbildes ir vajadzīgas šī gada vēlēšanās, kad DV biedriem jāizšķirās, kuņ no 2 kandidātiem vēlē.

Pirmais kandidāts ir **Jānis Frišvalds**, kaņavīrs un īsts latvietis, kas zvērējis stāvēt zem sava valsts un kaujas karoga, paliekot nepārtrauktā cīņā par savu valsti un tautu. Kaņavīrs nemelo.

Otrais kandidāts ir **Dr. Gunārs Šūbiņš**. Viņš nav zvērējis ne zem Latvijas, nedz arī zem kāda cīņas karoga, jo viņš nav bijis frontes kaujās. Viņš ir gan piedalījies citās cīņās - cīņā dēļ uztura, cīņā dēļ izglītības un cīņā dēļ sabiedriskā stāvokļa iegūšanas. Viņš ir visas tās izcīnījis. Lasa lekcijas Latvijas Lauksaimniecības universitātē Jelgavā un kareivja zināšanas mēģina iegūt Latvijā, zemessargu 62. rotā, kur viņš vēl šogad cer sasniegt kareivja un vēlāk dižkareivja pakāpi.

Šogad vanadzēs un vanagi apņēmušies balsot par kaņavīru. ☺

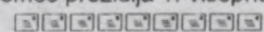
J. Treijs,

minētās sanāksmes dalībnieks

♦ Šķiet, ka dažādo DV organizāciju jautājumā ir pateikts viss svarīgākais no lasītāju puses un ka notiek mēģinājumi jautājumu atrisināt no vadību puses. Tādēļ pienācis laiks pārrunas **šajā jautājumā patlaban izbeigt**.

♦ **DV CV priekšnieka vēlēšanas Rietumos notiks š. g. oktobrī**. Jāpieņem, ka materiālus tām vēlēšanām saņems visā drīzumā. Atsevišķā balsojumā tiks ievēlēta arī DV vanadžu priekšniece.

Interesanti atzīmēt, ka NDVLA vēstnesi **Daugavas Vanagi** 1993. gada septembra-oktobra (nr. 13) numurā no tā 80 lappusēm tieši vai netieši DV CV pr-ka vēlēšanām veltītas 35 vai gandrīz puse. Dažādās intervijās par Dr. G. Šūbiņa kandidatūru iestājas Kanadas latvieši - Oskars Perro, Jāzeps Beldavs, māc. Arvēds Celms, Zigurds Akots un Modris Lorbergs, austrāļietis Jānis Priedkalns un Anglijā dzīvojošais Valdis Pinnis. Patreizējam DV pr-kam un kandidātam J. Frišvaldam nav neviena atbalstītāja. Desmit lappuses aizņemtas ar Dr. G. Šūbiņa saīsinātām atbildēm uz DV Melburnas nodaļas 6 jautājumiem, kas piesūtīti abiem kandidātiem. Redakcijas aprakstā ir viena kļūda. Dr. G. Šūbiņš nav LNAK 1. vicepriekšsēdis, bet gan LNAK 16. padomes prezidija 1. vicepriekšsēdis.

Red.

DOMU PAVEDIENI KRĀSĀS VIJĪGA KUSTĪBA MARMORĀ

Alises un Ludviga Kalniņu darbu skatē, no
17. - 19. septembrim Montreālas Latviešu
sabiedriskā centrā

Alise Kalniņa, kā viņa pati uzsveļ, glezno dažādus domu pavedienus, kas radušies viņas iztēlē. Viņa mīļākā krāsa - lillā dažādos tonējumos, pauž skumjas. Sarkanā reprezentē dzīvību, melnā - dzīves un dvēseles tumšos spēkus. Viņas domu pasaulē atspīd dažādas saules - tumšas, gaišas, dzeltenas, sarkanas, zaļas, baltas, kas visas ir simboli tvertajā, it kā pārļaicīgā, lidojumā. Redzam lielus un mazus cilvēkus, bez izteiktām seļām, galvenokārt, sieviešu veidolus. Kaut kur pa vidu pavid pa kokam, itin bieži pa ziedam (parasti rozēs), kādas citas lietas reljefs, lai neuzkritoši akcentētu tvertās domas spārnojumu, liktu padomāt kāpēc tas tā.

"Viss jau ir tagadne, kuŗas skavās paslēpusies pagātne un veidojas nākotne," saka Alise Kalniņa. Jaunākajos darbos viņa izmanto visus šos elementus, lai veidotu šo viņas domu tagadni, lai mākslā izteiktu savus dvēseliskos pārdzīvojumus, kas dažkārt it kā samierinājas ar nenovēršamo, bet kuriem reizē netrūkst pārļaicīgā kosma plašuma un brīva neatkarīga doma.

Rezultātā Alise Kalniņa kļūst par nozīmīgu vēstnesi patreizējās tagadnes pasaulē. Viņa ir kā apgarota būtne, kas nepamanīta slīd starp vienkāršajiem mirstīgajiem, vēro, savos gara straumju viļņos atzīmē un iesūc sevi cilvēciskās īpašības un salīdzina tās ar savējām, lai pārnestā nozīmē tās atgrieztu atpakaļ pie mums, kuŗus viņa vērojusi un uzņēmusi sevi, savā skatījumā. Un tas darīts ar tādu veiksmi, patiesu atklāsmi, ka atliek tika pateikties, ka mūsu vidū ir ne tikai talants, bet arī gars, kas ne tikai apmierina sevi (varbūt arī nē), bet izraisa mūsos pārdzīvojumu un nākotnes cerību.

Ar viņas darbiem būtu jāiepazīstas ne tikai mazajai Montreālas latviešu saimītei, bet mākslas cienītājiem aiz mūsu pagasta robežām. Nu, ko tad redzam šajā skatē, kuŗa izpelnās tādu uzmanību? - 7 individuālus darbus un 7 gleznu ciklu, nosauktu "Varas mantojums".

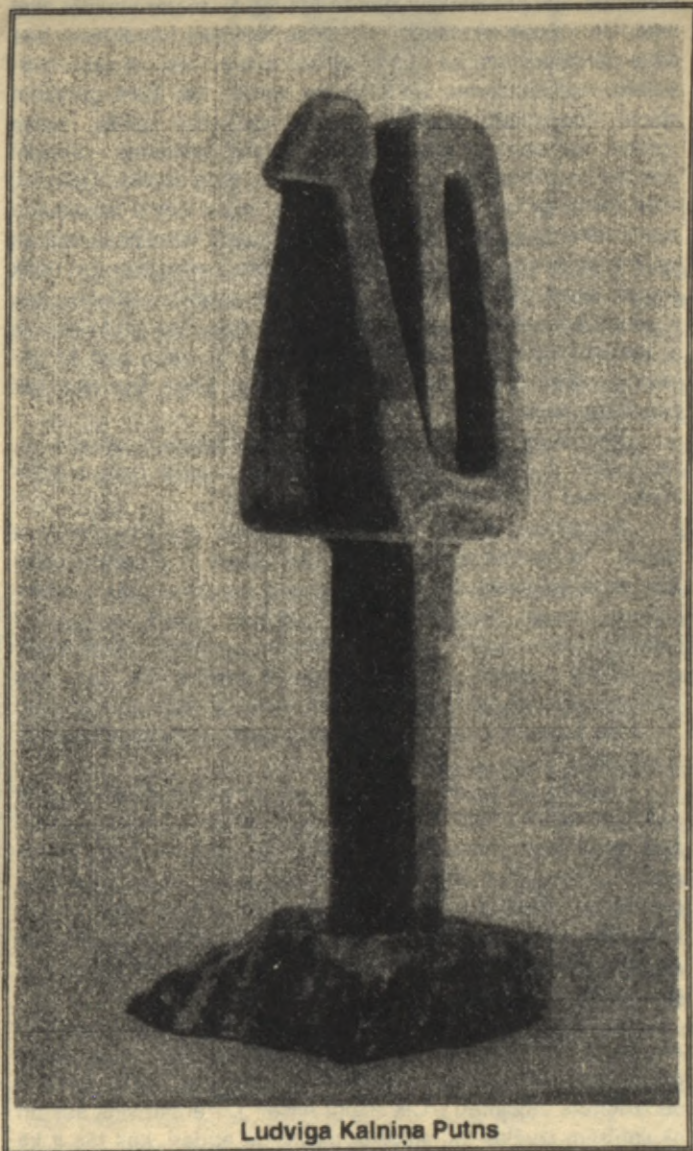
Nav šaubu, ka izcilāko vietu ieņem cikls. Tas rāda mūsu pēdējo 50 gadu traģēdiju, un ne tikai mūsu, bet visas pasaules. Tirrāniskās varas brutālie vardarbības akti ir nežēlīgi un skar gandrīz visus, kas ir to ceļā. Tā pirmajā ainā nopietna, darbīga latviešu ģimene jauž melnās saules gaidāmo negaisu. Seko baismīgā, caurspīdīgā (lillā un gaismas tonējumos) ļaužu plūsma demona roku virzienā, kuŗas nākamajā skatā izrauj no mocekļu saimes pārmocītu tēlu, kas nav tikai mocekļi, bet reizē sava veida dumpinieks, kas saceļas pret šo varu pat savā nāvē (izmisīgajā situācijā vēsta it kā gara uzvaru pār savtīgo un nežēlīgo varu, kas nepazīst cilvēcisko cieņu, dievišķīgo mīlestības spēku). Un tad krāsainā, drāmātikā eksplozija (Drēzdenes gaisa uzbrukuma atspulgs), kuŗa momentā bojā iet tik daudz - ne tikai kultūra, ne tikai manta, ne tikai vēsture, bet, šķiet, cilvēks pats! Tālāk ģimene, jūtami novecojusi, meklē atspaidu krusta zīmē... un tad caur necilvēcīgām mocībām iet bojā varmāku moku katlā... lai beigu ainā jaunā atvase, kas visu to pārdzīvojusi, skumtu par notikušo tievas, aizdegtas sveces priekšā, kas vēsta ne tikai par pagājušo, par tagadni, bet arī par to, ka visam ir sava nākotnes cerība.

Nav daudz mākslinieku, kas uzdrošinās pievērsties tik plašai tematikai un spēj to ietvert spēcīgā un pārliecinošā vēstījumā. Alise Kalniņa to iespējusi un līdz ar to devusi mums kaut ko vienreizēju, dziļi pārdzīvotu un izprastu, ko mēs gandrīz visi, mūsu tauta un ne mazāk visa pasaule ir pārdzīvojusi, pārdzīvo un pārdzīvos atkal, bet ko mēs turam sevi... nespējam vārdos izteikt. Komponisti līdzīgus pārdzīvojumus komponējuši skaņās - simfonijās un citos mūzikas paveidos. Rakstnieki rakstījuši eposus, romānus; vēsturnieki apcerējuši notikumus laika secībā, bet mākslā - 7 gleznās tvert kaut ko tik dziļu - tas jau ir kaut kas tāds, kā priekšā **jāsaliel rokas un jānoliec galva**. Mēs jūtamies niecīgi, bet reizē gandarīti, ka mums ir tāds cilvēks, kas spēj krāsās un to spēlēs un izteiksmē pateikt to, kas bijis mums uz sirds kā nenometama nasta visu mūžu...

Šim ciklam ir jānonāk redzamā vietā, kur ar to iepazītos, savās domās satiktos tik daudz dažādo tagadņu cilvēku, cik vien iespējam. Katrā ziņā, ikviens, kas to vēlētos. Šobrīd grūti iedomāties, kas šī vieta varētu būt. Vai tai būtu jābūt Latvijā vai citur, tas ir risināms jautājums. Ja Latvijā, tad, šķiet, noteikti redzamā vieta un pareizā novietojumā (Mūsu Centrā

Alises Kalniņas Trīs dimensijas

Ludviga Kalniņa Putns

pati svarīgākā aina - pēdējā - pilnīgi pazuda telpas nostūrī, zaudējot savu spēcīgo vēstījumu). Dažas iespējas - Doma baznīca Rīgā, Aglonas bazilika vai kur citur... Cits jautājums: vai novietojumam vajadzētu būt patstāvīgam? Varbūt varētu vienā vietā zināmu laiku un tad otrā, līdz tiek izdarīta galīgā izšķiršanās. Kāds būs īstenais atrisinājums, tas atkarīgs no mākslinieces un daudziem citiem apstākļiem.

Pāris no atsevišķām gleznām bija jau skatītas 9. vispārējo latviešu dziesmu svētku skatē Toronto - **Brīvais lidojums un Viena būtne**. Septītā - Krelles - bija mazāka formāta (22x50 collas) nekā pārējās (32x50 collas). **Brīvā lidojumā** 3 kaijas - Baltijas valstis - izkļuvušas no terora tumsas, uzsāk savu brīves ceļu, kas nav vēl pārskatāms plašajā debesu zilgmē. **Vienā būtne** parādītas cilvēcīgās īpašības (sievietes trīs gara pasaules) - ēnas puse, kas cinās ar dzīvības spēku par dvēselisko, gaišo un cēlo, kas nostādīts vidusplānā (mākslinieces iemīlota tema). Lidzīga tematika ir **Trīs dimensijās. Laiks** tverta mūsu dzīve, tās mutuojošā maiņa. Māksliniece saka: "Mēs dzīvojam pagātnē, tagadnē un nākotnē vienā laikā, kas skrien un ko nevar notvert." Un šī laika attālināšanās ir gandrīz vai fiziski sajūtama... **Dialogā** divas sievietes tērzē, nu, teiksim, par sievišķīgās pasaules sadzīves un gara jautājumiem, kas katrai parādās kā sava veida domu saulītes, bet pats pārrunu temats ir citā (baltā), kas atrodas starp abām. Kā jau sievietei - Kalniņai sievietes domu lidojums tuvs un pazīstamāks. Tajā viņa jūtas savā elementā. Māksliniece nemitīgi meklējusi dzīvības atslēgu, kas atspoguļojas gleznā **Dzīvības koks**. Neparasta, kā perle pati par sevi ir jau piminētā glezniņa **Krelles**, kas kā mazi spoži diamantiņi rotā meitenes kaklu. Viņa pati paslēpusies vairāku ziedu vidū.

Krāsu triepiens Kalniņai šobrīd gluds, vienkāršs un acij patīkams. Tas palīdz skatītājam saskatīt viņas dvēselisko pasauli, kas šo rindu rakstītājam šķiet būt skaidra, cilvēciska un nešaubīga. Un nevar jau visu uztvert vienā reizē. Būtu jāskata vēl un vēl. Būtu jāpasēž vienam uz soliņa dažādās dienas stundās, dažādās gaismās, dažādos noskaņojumos. Nav šaubu, ka katru reizi acij, prātam, izdomai un dvēselei pavērtos kaut kas pavisam jauns, agrāk nesaskatīts. Tieši šē slēpjas Kalniņas dināmika un mistika. Un tā jau ir reta Radītāja dāvana, ja cilvēks var radīt darbus, kas liek citiem pie tiem apstāties vairākkārt. Tā jau ir garīga tikšanās uz pavisam citas plāksnes. Vai pati māksliniece to tā tvērusi, to var atbildēt tikai viņa. Un katram skatītājam un viņas mākslas baudītājam būs savs pārdzīvojums, ko viņš iemantos ar savu aci, ar savu dvēselisko noskaņojumu. Un kam tas nebūs, tas šiem garīgiem domu lidojumiem, kuriem piemīt kosmisks spēks, paies garām, tos nemaz neievērodams, pavirši teikdams - skaisti! Bet tas neapmierinās mūsu mākslinieci, gara cilvēku. Domāju, viņa piemiegs aci, pasminēs un ievīs jaunu domu pavedienu savā nākamajā domu pasaules gleznā un tā iemūžinās tajā arī to, kas viņai būs pagājis garām it kā neko neredzējis. Un tālāk varam jautāt: Vai šāds nelga nav varas apsēstais cilvēks, kas savās rokās iznicina visu garīgo, visu svēto, visu cilvēcisko, jo ir apsēsts tikai ar savu paštaisnību? Pret šo varu, pret šo ne-taisnību Alise Kalniņa sacelšas ar visu savu Esmi, kas viņai liek būt tādai, kāda viņa ir.

Tēlniekam **Ludvigam Kalniņam** izstādītas 6 skulptūras, no kurām 3 ir putnu temas, kuŗas, ka izsakās pats mākslinieks, esot meti lielākām dārza skulptūrām.

Interesanti, ka arī Ludvigam ir savs politiska rakstura darbs - **Impērijas sabrukšana** (arī skatīts 9. dziesmu svētkos, kuŗā naidnieku ķīlis cenšas salauzt centienus pēc brīvības - vecu vecais "Skaldi un valdi" temats, tverts akmeni ar neiedomājamu spēku un nepārprotamu skaidrību. Savdabīgs, dievbijības piepildīts ir **St. Francois d'Assise** tēls, kas lieku reizi pierāda, kāpēc franču katoļiem patikuši viņa veidojumi St. Therese baznīcā Drammondvillē (pusceļā uz Kvebekas pilsētu no Montrealas).

Tēlnieks pats saka, ka viņam par saviem darbiem neesot nekas daudz ko teikt. Kad pie dažādo akmeņu tirgotāja gado-ties atrast neparastu akmeni, pērkot tik nost un doma nākot pati no sevis. Tikai jāņemot rokā kalns un āmurs un jāķeroties pie darba. Pēdējā laikā labu izejmateriālu esot grūti atrast. Bieži vien visa iecere aizejot vējā nelaimīga piesitiena dēļ, kad gandrīz kā bērza skaida atlecot kāds tikko veidots jaunā tēla elements...

Dažkārt Kalniņš izstrādā tik mazu daļu no izvēlētā akmens, kā ķīli Impērijas sairšanā un simpātiska putna galvu masīva akmens nostūrī. Tas dod viņa mākslas baudītājam brīvu izdomas ceļojumu (Cik līdzīgi Alisei!). Parasti viņš savām skulptūrām izvēlas ļoti smalku, pievilcīgu apdari, kas tās it kā

caurspīdina, tuvina, iedveš tajās gandrīz vai dzīvības elpu. Un varbūt tas tā tādēļ, ka viņš pats vienmēr ir dzīvības un degsmes pilns.

Kāds no skates skatītājiem mani uzrunāja kā mākslas kritiķi, kāds neesmu. Varu vēstīt tikai savu personīgo skatījumu un pārdzīvojumu, ko ir uztvēris mans acu skats, izdoma un prāts, kas, savkārt, liek atzīt, ka mūsu vidū mīt divi gara miļi ar neizmērojamu talantu un tehnisku veiksmi dot jaunradi latviešu kultūrai, un par to mums jābūt sevišķi pateicīgiem.

Ka mūsu mākslinieki ir redzamas personības, liecināja tas, ka skates atklāšanā bija ieradušies 50 mākslas cienītāju un ka nākamajās dienās ar to iepazīnās vēl vismaz simts, kuŗu vidū bija arī kanadiešu viesi.

Skati atklāja Montrealas latviešu sabiedriskā centra vadītājs J. Tērauds, cildinādams abu mākslinieku veikumu, pieminēdams, ka pirmā mākslas skate pirms 10 gadiem arī bijusi viņu un ka starp centru un māksliniekiem veidojusies sirsnīga draudzība, kas esot viena no īpašībām, kas veidojot Centra sadzīves pamatus. Pulcējušos vēl uzrunāja LNAK Kultūras nozares vadītājs M. Štauvers (Šis un tas no viņa teiktā ir ievīts šajā stāstījumā).

Paši mākslinieki deva isu paskaidrojumus par vairākiem saviem darbiem un atbildēja uz jautājumiem. "Mēs nebūt neesam vienis prāts. Tomēr - savus darbus atklāti pārrunājam," teica Ludis Kalniņš. Pēc kāda Luža Alises darba izskaidrojuma, viņa noteikti piebilda: "Ludi, nē! Ir pavisam gluži citādi!" Un tas izklausījās tik patiesi, ka radās tāda mājīga sajūta, ka neesam izstādē, bet atklātā sarunā ar diviem tuviem un dārgiem cilvēkiem, kas mums arī nākotnē sagādās līdzīgus pārdzīvojumiem, domu pavedieniem un spraigām pārrunām bagātus brīžus.

Tāpēc, ka mākslinieks Ludis Kalniņš ir nopietns Centra atbalstītājs un tā Mākslas daļas vadītājs, abu mākslinieku 10 gadu centra pastāvēšanai veltītai izstādei bija jānotiek Latviešu centrā. Diemžēl, Kamīna zāle abu darbiem izrādījās vairāk kā nepietiekama un mazināja iespēju patiesāk un dziļāk izbaidīt māksliniecisko sniegumu, kas radīts pēdējos gados un kas ir ievērojams ne tikai savos meklējumos un apdarē, bet reizē krāsu un materiālu izvēlē. Izstādītājiem darbiem vienkārši pierūka telpas plašuma, gaismas un apskates iespējas saspīestās apmeklētāju saimes vidū.

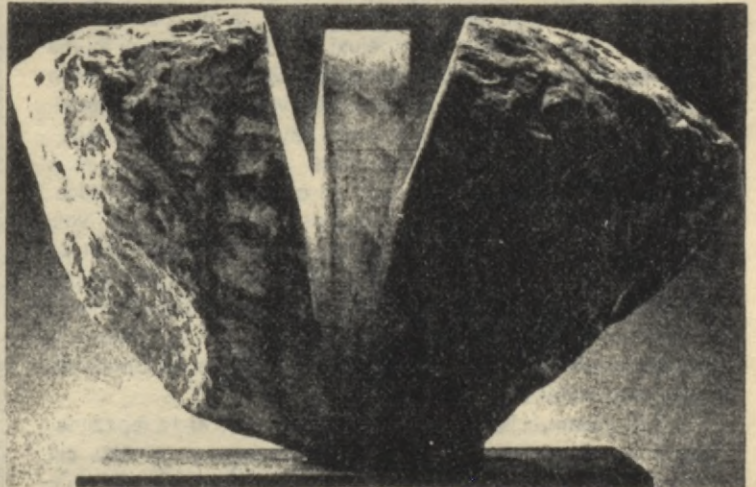
Mākslas darbu cienītāji un vērtētāji taču vēlas ne tikai ienākt uz ieziet, bet arī iedziļināties tematikā, izbaudīt sevi pārdzīvojumu, kādu dod darba autoru domu pavediens. Šoreiz tas bija tikpat kā neiespējami.

Šādi skatei, tik tiešām, ir vajadzīgas piemērotākas telpas. Tas nav pārmetums (ir saprotama sabiedriskā un nacionālā vajadzība), bet gan fakts, ko nekādi nevar noliegt. Un ja šāda skate notiktu piemērotā galerijā, tā izpelnītos plašāku ievēribu, kādu mūsu izcilie mākslinieki ir pelnījuši (Uz Centru lielo laikrakstu mākslas kritiķus nevarēja atvilināt, nedz arī televīzijas reportierus. Šķiet, ka pat Toronto Latviešu centra Mākslas galerijas telpa tai varētu būt par mazu, bet tā tomēr būtu apsveicama, lai ar šo izcilo skati iepazīstinātu mūsu, latviešu, galvaspilsētas iemītnieku saimi.)

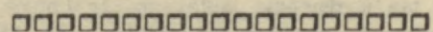
Gaidīsim Alises un Ludviga Kalniņu apvienoto darbu skati ātrāk kā pirms nākamajiem 5 gadiem, un, ja vien iespējams, piemērotākās telpās. Tādā gadījumā mantos viņi un arī mēs.

Paldies Alisei un Ludvigam Kalniņiem par brīnišķīgo pastaigu mākslas un gara pasaulē! □

M. Štauvers

Ludvigs Kalniņš Impērijas sabrukšana

las valdes priekšsēdis J. Norvels un Montrealas Latviešu Biedrības priekšnieks un MLB Ziņotāja redaktors M. Štauers.

Nelaiķi pārpelnoja Mount Royal kapsētas krematorijā.

Par viņu sēro dzīves biedre Vilma, meita Silvija un znots Braiens Kapplers, mazmeitas Jūlija un Maija, māsa Dzidra un viņas dēls Jānis ar ģimeni Latvijā.

Izvadītāju saime pulcējās Latviešu centrā, kur atvadu mie- lastu bija klājusī Montrealas latviešu pensionāru apvienība.

Bez tuvinieku pulka viņu piemin draugi un paziņas visā pasaulē. □

V.

+++++

**Pēkšņi, ciemojoties dzimtenē, no mums
šķīries mans vīrs, tēvs, vectēvs un
brālis**

HARIJS JĀNIS ULMANIS

Dzimis 1926. gada 15. aprīlī, Rīgā
Miris 1993. g. 19. septembrī, Rīgā

Miļā piemiņā

sieva Vilma
meita Silvija
mazmeitas Jūlija un Maija
māsa ar ģimeni Latvijā
radi un draugi
Latvijā, ASV un Kanadā

PATEICĪBA

Izsakām sirsnīgu pateicību māc. G. Hūnam par līdzjūtības vārdiem, Andrejam Vitolam par sēru mūziku, pensionāru saimei par bagātīgā mielasta sagatavošanu un visiem draugiem par līdzjūtības izteikšanu un palīdzību mūsu bēdu un sāpju laikā,

HARIJAM JĀNIM ULMANIM

mūžībā aizejot.

Pateicība visiem tiem (35 kopā \$ 900.-), kas ziedu vietā viņa piemiņai atvēlējuši ziedošanu Pēterā Stradiņa slimnīcas Pirmās palīdzības nodaļai.

**ULMAŅU un KAPPLERU
ģimenes**

MŪSU CENTRAM 10 GADI

Centrs savus 10 pastāvēšanas gadus atzīmēja 18. septembrī, apmeklētājiem (skaitā ap 170) pārpildītā Sarikojumu zālē, atklājot īpašu atzinības plāksni, kurā iekalti visi centra dalībnieku vārdi - 158 privātpersonas un 12 Montrealas latviešu organizācijas. Plāksni darinājis kokgriezējs Voldemārs Ozols.

Gada svētkus atklāja un vadīja Centra priekšnieks Jānis Tērauds, kas šo pienākumu pilda kopš dibināšanas dienas. Viņš atcerējās, kā pirms 10 gadiem Centru atklāja toreizējais Kvebekas Imigrācijas ministrs Dž. Godēns un Lašinas pilsētas galva G. Dekarijs. Pēdējais jau atdusas kapu kalniņā. Pieminēja tos trakos, kas uzdrošinājās ideju īstenot un pateicās visiem biedriem, kas atvēlēja līdzekļus gan ziedošanu, gan bezprocentu aizdevumu veidā, un teica visiem sirsnīgu paldies.

Centra kasieŗa Augusta Pušpura, kas arī savu amatu pilda kopš pasākuma dibināšanas, ierosmē darināta īpaša atzinības plāksne kokā ar 170 iegrāvējumiem. Viņš pastāstīja, ka kokmateriāli izmaksājuši ap \$ 1.000.-, kurus, kā arī darbu amatmeistars V. Ozols ziedojis Centram. Viņš teica sirsnīgu paldies visiem līdzekļu devējiem un atvainojās tiem, "kurjiem, varbūt, esot savā laikā 'roku lauzis', lai dabūtu biedru saimē." Tas esot bijis nepieciešami, lai īstenotu lielo sapni.

Plāksni atklāja Latvijas ģenerālkonsulāta darbiniece Ruta Siliņa, pieminēdama, kā pirms 2 gadiem 17. septembrī, Cent-

ra dibināšanas dienā, Latvija uzņemta Apvienotās Nācijās un ka Centrs kalpojot kultūrai, izglītībai un politikai. Viņa arī iepazīstināja ar viesi Raimonu Šilderu, kas tikko uzsācis strādāt konsulatā pie Latvijas pašu sagatavošanas reģistrētiem Latvijas pilsoņiem Kanadā. Paiešot vismaz 3 - 5 nedēļas, kamēr iespēšot nokavēšanos ar pašu izsniegšanu nokārtot.

Centrā sastāv šādas latviešu organizācijas Montrealā: DV Montrealas nodaļa un vanadžu kopa, Junda-Atbalsis koris, Montrealas latviešu katoļu draudze, Katoļu draudzes īpašums Eglaine, Montrealas Latviešu Biedrība, Montrealas Latviešu kredītsabiedrība, Latviešu skola Montrealā, LNAK, Montrealas latviešu pensionāru apvienība, agrākā ev.-lut. Pāvila draudze, kas tagad pievienojusies ev.-lut. Trīsvienības draudzei, kas arī ir pilntiesīga locekle.

Vismaz 22 biedri (turpat 14%) jau pievienojušies aizsaules pulkiem: Alma Apse, Nikolajs Baumanis, Vilhelms Ellenbergs, Emma Gariņa, Vasilij Gelašs, Egons Gemsts, Jēkabs Grintāls, Alberts Jekste, Valdis Kancēns, Hermine Krauklis, Pēteris Kreipāns, Katrīna Lapsa, Pauls Mežgailis, Dāvids Pušpurs, Jevgeņijs Ribakovs, Oļģerts Straziņš, Vilma Šteinerte, Alfrēds Timbers, Žanis Waldheims, Alfrēds Vikmanis, Daumants Vitols, Osvalds Zommers. Tos visus pieminēja ar klusuma bridī. Visvairāk dalībnieku uzvārdi sākas ar "k" burtu - 30, bet visi 6 ar "h" būrtu ir vienas - Hūnu ģimenes locekļi!

Visi pulcējušies uzdzēra laimes Centra nākotnei ar šampānieti, par ko bija parūpējušies rīkotāji.

Sveicinātāji bija 4 - LNAK Kultūras nozares, MLB un MLB Ziņotāja vārdā - M. Štauers apzīmēja Centru kā bāku, kas pulcina un pulcinās latviešus Montrealā; Montrealas latviešu organizāciju padomes pr-dim A. Spuram Centrs šķita esam cietoksnis; DV Montrealas nod. pr-ks J. Norvels atzina, ka nodaļa no centra daudz mantojusi un teica paldies; Pensionāru apvienības pr-ks V. Paegle savā uzrunā atzīmēja, ka pensionāri esot vislielākie centra izmantotāji.

Programmas daļā 8 dziesmas dziedāja jauktais koris "Atbalsis" dir. A. Gūtmaņa vadībā. Bez latviešu komponistu apdarēm dzirdējām arī igauņu un baltkrievu dziesmas. Koris savā 22 balsu sastāvā sadziedājies, dzied ar prieku un arvien cenšas iepazīstināt ar jaunām apdarēm un melodijām. Par to tam jāsaaka sevišķs paldies.

Vairākas tautas dejas zāles klonā "iespieda" tautas deju vienība Ačkups, kas Centra telpas izmantojusi no pirmās dienas. Ačkups apbrīnojams ar to, ka gadu tecējumā arvien spējis atjaunoties un uzturēt savu darbību, vienmēr sagatavojot pieņemamu sniegumu. Diemžēl, lielākai apmeklētāju daļai telpas šaurības dēļ tas šoreiz pagāja garām.

Sarikojuma telpu ar spožām lapu vitnēm atjautīgi bija dekorējis māksl. L. Kalniņš. Alisei un Ludvigam Kalniņiem Kamina zālē bija sava autorskate (par to speciālraksts 25./26. lpp. - Red.).

Pēc 2 stundu garā akta un priekšnesumu daļas sekoja azaidis, ko bija gatavojis Laimons Bisenieks, kam šis darbs iepaticies. Par danču mūziku rūpējās J. Rimeikis. Netrūka dejtāju līdz vēlai stundai.

Nozīmīgajos svētkos gan darba darītāji, gan apmeklētāji visi jutās kā viena liela ģimene. Kamēr šis sirdis pukstēs nopietnajam mērķim, tikmēr mums būs sava pulcēšanās vieta - mūsu pašu mazā Latvija. Un tas ir labi.

M. Štauers

□□□□□□□□□□□□□□□□

SARŪK APMEKLĒTĀJU SKAITS

Pensionāru kārtējā sanāksmē, kas notika 9. septembrī, Centrā, bija tikai ap 50 apmeklētāju, kurū vidū bija 6 ciemiņi no Latvijas. Kā parasts svinēja šajā mēnesī dzimušo jubilejas, pasniedzot kartītes ar klātesošo parakstiem. Jubilāru bija 11.

Pensionāru saietos īpašu redzamību ieguvis Jūlijs Me-tums, kas lasa dažādus literārus darbus - galvenokārt, satiriskus dzejoļus un humoreskas. Viņš šajā darbā tā iejuties, ka prot izsmidzināt gandrīz vai katru. Arī darbu izvēlē viņš ir sekmīgs. Lasītie Rirdāna, un Ačuka darbi vēl šodien ir visai laikmetīgi un ir bauda tos klausīties atjautīgā priekšnesumā. Viņam patīk lasīt arī kalifornieša Gunāra Griezes sacerējumus.

E. Reveliņš pastāstīja, ka viesojies pie veciem ļaudīm, kas dzīvo kādā pensionatā Vodrelā (Vaudreuil), rietumos no Montrealas. Viņš ieteica ieinteresētām personām ar šo vietu iepazīties. Uz turieni šajās dienās pārcēlusies apvienības biedre Milda Ozola. Uz līdzīgu vietu Baie d'Urfe pārcēlusies Emma Krūmiņa. Slimnīcā vientuļa jūtas Anna Ozoliņa. Tiem, kam tas būtu iespējams, ieteicams viņu apmeklēt. Š.

MONTREALAS LATVIEŠU BIEDRĪBAS ZIŅAS

* 13. novembrī, plkst. 10:00, Latviešu centrā, 3955 Provost ielā, gadskārtējais **MLB MĀJAS CEPUMU, GARDUMU un DAŽĀDU PRIEKŠMETU TIRDZIŅŠ**.

Tam, kā iepriekšējo gadu, esam aizrunājuši visu Latviešu centru, lai sarīkojumā ērti varētu justies itin visi tā apmeklētāji. Tā kā sarīkojums ir viens no nedaudzajiem, kas biedrībai dod līdzekļus tās darbības mērķu īstenošanai, darbā jāaicina talcinieki un labvēļi - Jūs!

Tirdziņam vajadzīgi mājas cepumi, ievārijumi, skābēti gurķi, skābēti kāposti, rudzu maize, pirāgi, piparkūkas un citi gardumi, kā arī rokdarbi, kokgriezumi, lietiskās mākslas priekšmeti, apsveikumu kartiņas utt. Citiem vārdiem, itin viss, ko šādā tirdziņā var pārdot un kas, it sevišķi, varētu saistīt mūsu viesu, kanadiešu uzmanību un kas varētu noderēt Ziemsvētku dāvanām.

Laipni lūdzam visus līdzšinējos un, it īpaši, **jaunos** labvēļus šī gada **tirdziņa** talciniekos.

Tirdziņa laikā darbosies arī **ēdnīca**, kurā varēs iegādāties padzērienu, maizītes, kūkas un siltas pusdienas.

Gatavojaties šim vispārējam notikumam, ar kuŗu reprezentējamies mūsu vietējā sabiedrībā un aiciniet līdz savus kanadiešu paziņas.

Pieteikšanās un plašāka informācija:

Elga Čops,	- tālr. 684-2522
Gita Lukstiņa	- tālr. 685-2218
Marga Lūse	- tālr. 488-7615
Velta Ozola	- tālr. 626-3501
Anita Poriete-Bedard	- tālr. 697-6624
Ilga Štauvere	- tālr. 457-9832
Dagmāra Ziedīņa	- tālr. 694-2817

5. decembrī esam paredzējuši retu **KONCERTU**, ko izpildīs pasaulē plaši pazīstami latviešu mūziķi - vijolniece **RASMA LIELMANE** un piānists **ARTŪRS OZOLIŅŠ**. Koncerts notiks Lašinas pilsētas valdes nama zālē. Pēc koncerta Latviešu centrā būs siltas vakariņas un tikšanās ar māksliniekiem.

Gatavojaties šim vienreizējam notikumam! Plašāka informācija nākamajā **MLB Ziņotāja** numurā.

Bilētes būs iepriekšpārdošanā. Tās varētu būt arī laba dāvana. Un neaizmirstiet aicināt līdz savus paziņas, labas mūzikas cienītājus. Uz vakariņām būs jāpieteicas iepriekš.

Kļūstiet par Montrealas Latviešu Biedrības biedru! Iestāšanās \$ 5.-, biedru maksa \$ 10.- gadā

AKCIJU SABIEDRĪBA 'BEBRI'

Sabiedrības darbs pamazām kļūst plašāks. Bez regulārajām ik mēneša sanāksmēm notiek vēl arī citas, lai varētu lietiski izlemt dažādo piedāvājumu iespējamības. Parasti šajās sanāksmēs piedalās ap 20 akcijuņieku un kādi 5 interesenti, kas par akciju īpašniekiem varētu kļūt. Nav sevišķu grūtību saziņot līdzekļus jauniem projektiem. Tā nav nekas neparasts, ka vienā vakarā tiek pierakstīti pat pāri \$ 15.000.-! Pateicoties faktam, ka Latvijā par naudas aizdevumiem maksā augstas augļu likmes, šejieniešiem naudas ieguldījumi tur ir arī izdevīgi, jo Kanadā pieejamās likmes ir daudz, daudz zemākas. Katrā ziņā, ikvienam, kam ir brīvi līdzekļi un kas vēlētos piedalīties Latvijas saimniecības celšanā, būtu vērts iepazīties ar A/S "Bebri" darbību un pasākumiem.

M. Štauers

KOPĒJAIS ZIEMSVĒTKU UN JAUNGADA APSVEIKUMS

Šī gada **MLB Ziņotāja decembra** numurā atkal publicēsim šo kopējo apsveikumu, kuŗā var piedalīties jeb kuŗš interesents un kas nav atpirkšanās no apsveikumu kartiņu sūtīšanas.

Ērtības labad un lai taupītu laiku, **automātiski pieņemam**, ka šī gada sveicienā piedalās visi iepriekšējā gada dalībnieki.

Ja nu tomēr kaut kādu iemeslu dēļ to nevēlaties darīt, lūdzam to nekavējoties paziņot MLB Ziņotāja redakcijai, tālr. 514-457-9832.

Protams, kā arvien, īpašus sveicienus gaidām no mūsu draudzēm, organizācijām un privātajiem uzņēmumiem. Lūdzam atsūtīt vēlamu tekstu.

Piedalīšanās pret labprātīgu ziedojumu.

Pieteikšanās termiņš: šā gada 25. novembris.

Čeki rakstāmi uz **Montreal Latvian Society** vārda un adresējami - **SVEICIENS**, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfe, Quebec, H9X 2R2, vai A. Poriete-Bedard, 113 Highgate Avenue, Pointe Claire, Quebec H9R 2X5.

Gaidām jaunus dalībniekus!

KANADAS PARLAMENTA VĒLĒŠANAS

Šā gada 25. oktobrī kanadieši vēlē savu jauno parlamentu. Pavisam kopā ir jāievēl 295 parlamenta locekļi, kas nozīmē, ka, lai valsts iegūtu vairākuma valdību, vadošai politiskai partijai ir jāiegūst vismaz 148 deputāti. Citādi būs minoritātes valdība, kādas šeit dažkārt uzskata par vēlamām, jo, lai tās pastāvētu, ir jārēķinājas ar citām un jāatrod visāda veida kompromisi. Izziņas šobrīd rāda, ka, ļoti iespējams, ka Kanadai būs minoritātes valdība un ka to varētu veidot liberāļi ar Ž. Kretjenu priekšgalā. Patreizējās ministru prezidentes Kimas Kampbelas konservatīvie šobrīd ir krituši vēlētajū neželēstībā. Neapmierinātie vairo konservatīvos šodienas ekonomiskās krīzes rādīšanā, kuŗas rezultātā Kanadā ir 1,6 miljoni bezdarbnieku, vairāk kā miljons sociālā atbalsta saņēmēju un daudz tādu, kas dzīvo ielās un pažobelēs. Šī nav spīdoša aina pēc daudzajiem labklājības gadiem, kuŗos gandrīz vai katrs, kas vēlējās, varēja atrast labu un sev piemērotu darbu.

Uz 295 vietām kandidē rekorda cipars - 1851 kandidāts (1988. g. - 1574). Trīs galvenās politiskās partijas - konservatīvie, liberāļi un jaunie demokrāti kandidēs visos vēlēšanu iecirkņos. Par oficiālu politisku partiju skaitās tā, kuŗai ir vismaz 50 kandidāti, kas iemaksājuši \$ 1000 dalības maksu. Šādu statusu jau sasniegušas 10, bet iespējams, ka to sasniegs vēl 3 citas. 10 citām šis statuss nebūs. Interesanti atzīmēt, ka vēlēšanās piedalīsies tikpat (23) politiskās partijas kā Saoeias vēlēšanās Latvijā. Par to šie neviens neuztraucas. Ja līdz šim parlamentā iekļuva konservatīvo, liberāļu, jauno demokratu un dažī neatkarīgie deputāti, paredz, ka šoreiz bez tiem itin lielu deputātu skaitu iegūs Kvebekas Bloks, kas iestājas par Kvebekas neatkarību (iespējams, ka pat 2. vietā aiz liberāļiem - līdz 60), ievēlēs arī Reformistus, kas ir spēcīgi Kanadas rietumos (iespējams līdz 40), un Nacionālistus (tiem gan dod pavisam niecīgas izredzes). Tātad jaunajā Kanadas parlamentā būs pārstāvētas vismaz 6 politiskās vienības! Cik deputātu ievēlēs no pārējām oficiālajām partijām, šobrīd neviens neuzdrošinājas zilēt. Gan jau kāds izspruks cauri starp daudzajiem kandidātiem ik vēlēšanu iecirknī. Varam piezīmēt arī, ka no oficiālo partiju saraksta izkrituši komunisti, kas varējuši pierunāt tikai 9 kandidātus. Visisāko partijas mūžu - 10 dienas - piedzīvojuši Brīvības (Freedom) partija, kuŗas dibinātājs J. Willerston's nav atradis nevienu citu kandidātu. Par daudzo partiju piedalīšanos Kanadā neuztraucas, it sevišķi ja vēlētajos valda noskaņojums, kas prasa valdības pāršanu par neapdomātu rīcību un nepatikamiem likumiem. 3 galvenās partijas šoreiz nominējušas 278 sievietes (1988. g. - 169, no kuŗām ievēlēja tikai 39). Visvairāk Jaunie demokrāti - 113 vai 38% (tiem gan paredz pavisam mazu deputātu skaitu - 5), seko konservatīvie - 67 vai 23% un liberāļi 64 vai 22%.

M. Štauers

Biežāk lietoto telpu adreses: Sv. Jāņa igauņu baznīca, kur notiek dievkalpojumi, 4345 Marcil ielā.
Ev.-lut. Trisvienības draudzes nams - 3438 Rosedale Avenue, telefons 489-3224
Montrealas latviešu sabiedriskais centrs - 3955 Provost ielā, Lašīnā, telefons 634-4082

5. oktobrī, plkst. 14:00, Latviešu centrā, **palīdzības saiņu pieņemšana līdz plkst. 17:00.**
6. oktobrī, plkst. 14:00, Latviešu centrā, **palīdzības saiņu pieņemšana līdz plkst. 17:00.**
6. oktobrī, plkst. 19:30, Latviešu centrā, A/S "Bebri" **kārtējā sanāksme.**
7. oktobrī, plkst. 13:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības **kārtējā sanāksme.**
7. oktobrī, plkst. 16:00, Latviešu centrā, **palīdzības saiņu pieņemšana līdz plkst. 19:00.**
13. oktobrī, plkst. 19:30, Latviešu centrā, Montrealas latviešu sabiedriskā centra **valdes sēde.**
16. oktobrī, plkst. 18:00, Latviešu centrā, latv. ev.-lut. Trisvienības draudzes **gadskārtējais rudens bazārs.**
17. oktobrī, plkst. 10:30, Notre Dame Bazilikas Jēzus Sv. Sirds kapličā, Montrealas latviešu katoļu draudzes **kārtējais dievkalpojums.**
21. oktobrī, plkst. 13:30, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības **kārtējā sanāksme.**
21. oktobrī, plkst. 20:00, Pollock zālē, McGill Universitātē, 555 Sherbrooke St. W. **saksafonista Jāņa Steprāna KONCERTS.** Skatiet paziņojumu 29. lpp.!
24. oktobrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latv. ev.-lut. Trisvienības draudzes **kārtējais dievkalpojums.**
31. oktobrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latv. ev.-lut. Trisvienības draudzes **Ticības atjaunošanas dienas dievkalpojums.**

3. novembrī, plkst. 19:30, Latviešu centrā, A/S "Bebri" **kārtējā sanāksme.**
6. novembrī, plkst. 17:00, Latviešu centrā, DV Montrealas nodaļas **Lāčplēšu un nodaļas gada svētku sarīkojums** ar attiecīgu referātu un priekšnesumiem.
11. novembrī, plkst. 13:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības **kārtējā sanāksme.**
13. novembrī, plkst. 10:00, Latviešu centrā, Montrealas Latviešu biedrības **gadskārtējais Mājas gardumu un lietiskās mākslas un citu priekšmetu TIRDZIŅŠ** ar pusdienām un palaunagu Lielajā sarīkojumu zālē. Skatiet plašāku paziņojumu 32. lpp.!
20. novembrī, plkst. 14:00, St. Andre Hubert Bournet katoļu baznīcā, 4360 Broadway ielā, Lašīnā, **Latvijas valsts dibināšanas 75 gadu atceres dievkalpojums un koncerts.** Piedalīsies mūzikālais ansamblis "Dzirksts" no Toronto un komponists **Mārtiņš Brauns** no Latvijas.
- plkst. 16:00, Latviešu centrā, **Latvijas valsts dibināšanas 75 gadu atceres akts.**
- plkst. 18:00, apmēram, Latviešu centrā, **svētku vakariņas.** Iepriekšēja pieteikšanās. Montrealas Latviešu Organizāciju padomes izkārtojumā. Plašāka informācija nākamajā **MLB Ziņotāja** numurā.
21. novembrī, plkst. 10:30, Notre Dame Bazilikas Jēzus Sv. Sirds kapličā, Montrealas latviešu katoļu draudzes **kārtējais dievkalpojums.**
21. novembrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trisvienības draudzes **Mirušo piemiņas dienas dievkalpojums.**
25. novembrī, plkst. 13:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības **kārtējā sanāksme.**
27. novembrī, plkst. 11:00, Latviešu centrā, DV Montrealas nod. vanadžu **Gadskārtējais Ziemsvētku tirdziņš.**
28. novembrī, plkst. 11:15, Draudzes namā, ev.-lut. Trisvienības draudzes **1. adventa dievkalpojums**
plkst. 12:15, turpat, **sadraudzības stunda.**

1. decembrī, plkst. 19:30, Latviešu centrā, A/S "Bebri" **kārtējā sanāksme.**
5. decembrī, plkst. 15:00, **Lašīnas pilsētas valdes namā,** vijolnieces **Rasmas Lielmanes** un piānista **Artūra Ozoliņa KONCERTS** Montrealas Latviešu biedrības izkārtojumā. Biļetes iepriekšpārdošanā.
- plkst. 17:15, apmēram, Latviešu centrā, **siltas vakariņas un tikšanās ar māksliniekiem.** Iepriekšēja pieteikšanās. Plašāks paziņojums nākamajā **MLB Ziņotāja** numurā.

Vēršam Jūsu uzmanību uz faktu, ka nevaram garantēt absolūtu **SABIEDRISKĀS DZĪVES LAIKRĀŽA** pareizību. Neskaidrību gadījumos aicinām sazināties ar pasākumu organizētājiem.

* **Aicinājums talkā!** MLB Ziņotāja redakcijai vajadzīgi līdzekļi. Lūdzam atsaukties ar abonementa samaksu un ar iespējamu ziedojumu! Šo **MLB Ziņotāja** numuru izdalām lasītājiem uz rokas 2./3. oktobra nedēļas nogalē. Pārējos eksemplārus nododam Kanadas pastā 5. oktobrī. Lūdzam paziņot adrešu maiņas un par katru izdevuma nesapņemšanas gadījumu.

/1993. X **MLBZ** 1.150e /

MONTREALAS LATVIEŠU BIEDRĪBA

rīko

sestdien, 13. novembrī, no plkst. 10:00 līdz 16:00, Latviešu centrā, 3955 Provost ielā, Lašīnā

gadskārtējo

MĀJAS CEPUMU, ĒDIENU UN GARDUMU, LIETISKĀS MĀKSLAS UN ROKDARBU**TIRDZIŅU**

Šim sarīkojumam esam saņēmuši visu Centru. Pusdienas un atspirdzinājumi būs augšējā zālē.

- Rudzu maize, piparkūkas, pirāgi, saldmaizītes, tortes, cepumi.
- Ievārijumi, augji, marinētas saknes.
- Apsveikumu kartiņas, servjētas, lietoti grāmatu duplikāti MLB bibliotēkā.
- Keramika, audumi, rokdarbi.
- Siltas PUSDIENAS, atspirdzinājumi, tēja un kafija. Burbuļūdens un alus.
- Izloze - \$ 1.- par lozi. Daudz dažādu laimestu.

I E E J A : b r i v a

Atbalstiet šo MLB sarīkojumu, ar ko reprezentējamies vietējā kanadiešu sabiedrībā, ar savu piedalīšanos mājas cepumu un citu tirdziņa mantu sagādē. Šogad tirdziņā varēsīt iegādāties arī Ziemsvētkiem piemērotas lietišas. Par to Jums jau iepriekšējs paldies! Ir ļoti svarīgi, lai pieejamais mantu skaits būtu pēc iespējas bagāts, jo kanadiešu clemiņi vēlas plašu izvēli.

Pieteikšanās un plašāka informācija pie: -

Elgas Čops.....☎ 684-2522
 Gītas Lukstiņas☎ 685-2218
 Margas Lūses☎ 488-3719
 Ineses Ortmanes.....☎ 489-3719

Veltas Ozolas.....☎ 626-3501
 Anītas Porietes-Bedard☎ 697-6624
 Ilgas Štauveres.....☎ 457-9832
 Dagmāras Ziediņas☎ 694-2817

Piedalīties, tirgoties un apmeklēt aicina

Uz redzēšanos šī gada TIRDZIŅĀ!

Rīkotāji

COLLINS CLARKE

MACGILLIVRAY
WHITE

Funeral Directors

- 5610 Sherbrooke St. W.,
Montreal — Business Office
- 514 - 483-1870

FLOWERS
by

Caryanna

MONTREAL TRUST

COURTIER IMMOBILIER

7401, boul. Newman
LaSalle (Québec)
H8N 1X3
Bur. : (514) 366-4633
Rés. : (514) 488-7615
Fax : (514) 366-5975

Uldis Lusis, B.A.
Agent immobilier
Real Estate Agent

PAKALPOJUMI

nekustāmo īpašumu tirdzniecībā.
Zvaniet! - Tel. 514-488-7615

MLB ZIŅOTĀJS / ISSN 0227 - 2433

IZDEVĒJA: Montrealas Latviešu Biedrība, 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfē, Quē., Canada H9X 2R2, tālrunis 514-457-9832

REDAKTORS: Mārtiņš Štaubers, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfē, Quē., Canada H9X 2R2, tālrunis 514-457-9832

ADMINISTRATORE: Anita Poriete-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Quē., Canada H9R 2X5, tālrunis 514-697-6624

MLB ZIŅOTĀJA ABONEMENTA MAKSA: \$ 27.50 gadā; MLB biedriem, pensionāriem un kaŗa invalīdiem \$ 22.50; gaisa pasta piemaksa uz ASV \$ 6.00, uz citiem kontinentiem - \$ 20.00 gadā; atsevišķas burtnīcas - pret \$ 2.50 ziedojumu.

Lappušu sleju maksas: mazākais paziņojums \$ 20.-, 1/4 lpp. - \$ 25.-, 1/3 lpp. - \$ 30.- pilna lpp. - \$ 60.-, paziņojumu sagatavošana - \$ 20.-; čekī rakstāmi uz Montreal Latvian Society vārda. MLB Ziņotājs, tāpat kā MLB, ir bezpeļņas pasākums.

MLB Ziņotājs iznāk ik mēneša sākumā. Materiāli tekošajam numuram iesūtāmi vai nododāmi redakcijā līdz ik mēneša 15. datumam. Par izdevumā publicēto rakstu saturu atbild to autori. Redakcija var rakstus isināt. Raksti un vispārējās ziņas nepauz ne MLB valdes, nedz redakcijas, nedz tās darbinieku ieskatu iztirzātos jautājumos. Rakstu autoriem jāuzdod pilna adrese, telefona numurs un jāparakstas. Redakcija iesūtītos rakstus neuzglabā un nesūta atpakaļ.

MONTREAL LATVIAN SOCIETY
ASSOCIATION LETTONE DE MONTREAL

OCTOBER
1993
OCTOBRE

MONTHLY BULLETIN MLB ZIŅOTĀJS
BULLETIN MENSUEL MLB ZIŅOTĀJS

Envoyé par la Association Lettone de Montréal; Sent by Montreal Latvian Society - 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfé, Quē., Canada H9X 2R2, tel. 514-457-9832